

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.  
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.  
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.  
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.





*Status* HELG 1943-44

RIKSORGAN FÖR SVERIGES LUNGSJUKA

PRIS KR. 1:50

---

**Uddebo**  
**Möbeltygväveri**  
**UDDEBO**

---

**BAHCO**

---

FLÄKTAR och VERKTYG

---

**A.-B. Enköpings Verkstäder**

**A.-B. Björklund & Wedin**

Entreprenör för  
Gas - Vatten - Värme - Avlopp  
Nyanläggningar - Reparationer

Linnégatan 56, STOCKHOLM  
Tel. Växel: 67 03 10  
Filial i Norrköping. Tel. 283 32.

**Tolls Byggnads AB.**

Kungsgatan 15  
STOCKHOLM

---

**A.-B. Petterson & Nilson**

50 SVEAVÄGEN 50  
(vid Ad. Fr. kyrka)  
TELEFON: 11 13 59



Stort lager av  
**MÖBLER**  
samt  
Begagnade möbler



**SYMASKINER VELOCIPEDER**

**Lägg märke till**



*hur väl man mår  
och hur man njuter  
av det delikata, mörka  
smörgåsbrödet*

**UPLANDSKUBBEN**

Skydda de friska  
genom att effektivt  
hjälpa de sjuka!

# Status

RIKSORGAN FÖR SVERIGES LUNGSJUKA

N:o 12 1943

Utkommer en  
gång i månaden  
6:te årgången

Redaktör och ansvarig utgivare:  
JOHANNES SANDRÉN

Kocksgatan 15, Stockholm  
Telefon 41 39 99 Postgiro 15 44 20

Ägare:  
DE LUNGSJUKAS RIKSFÖRBUND

## Innehåll:

	sid.
ANDERS ÖSTERLING: Arstidens blommor. ....	5
NILS FERLIN: Lars Wiwallius kärleksvisa till Dygdädla Högvälborna Jungfru Gertrud Grijp. ....	6
EMIL HAGSTRÖM: Jullegend. ....	7
ELLEN RYDELIUS: Fantasiresa till Normandie. ....	8
ERIK ASKLUND: Blomman i snön. ....	12
KARL GERHARD: Varför blev jag teaterdirektör? ....	14
RAGNAR HOLMSTRÖM: Brev till en god kamrat ....	16
HENRY PETER MATTHIS: Flickan i julgranen. ....	19
GÖSTA RYBRANT: Hur man gör en operett. ....	22
MARTIN NILSSON: Julkväde i kristid. ....	24
GÖSTA KNUTSSON: Avslöja Eugenia! (Pristävlan) ....	26
JOSEF KJELLGREN: Mässingsbjällrorerna. ....	29
OVE EKELUND: Den stora kärleken. ....	31
JOHANNES EDFELT: Elmer Diktonius ....	35
FOTOREPORTAGE: Södersjukhuset — landets största och modernaste. ....	38
LOOSE: Mariabilden i konsten. ....	41
KORSORDSTÄVLAN ....	47
SCHACKSPALTEN: En julpristävlan ....	48



ILLUSTRATIONER: BJÖRN JONSSON, GUNNAR LINDVALL, MARTIN  
NILSSON, T. SANDBERG, UNO STALLARHOLM, STIG ÅSBERG.

OMSLAG: HJALMAR ARLEMAN.

# JUL 1943

**V**i gå i år att fira den femte krigsjulen. Ute i världen råder fortfarande våldet, mörkret, ondskan, det påtagliga föraktet för alla kulturvärden, för rätt, sanning och humanitet. Blod flyter inte bara på slagfälten, oskyldiga människor, kvinnor och barn inte undantagna, dödas brutalt eller bortföras i slaveri för sin ras' eller sin tros skull. Städer läggas i ruiner, ute i Europa svälta och frysa millioner människor, våra broderländer äro utlämnade till förföljelse och förtryck. Även om ett svagt gryningsljus, ett återsken från befrielsens fackla, skymtar vid horisonten, är det i sanning en mörk julhelg, Europas folk gå till mötes.

Vi svenskar, som hittills blivit förskonade från de prövningar, som övergår världen, vi som kunna fira jul i fred och trygghet måste i medvetande härom känna en stor och djup tacksamhet. Men vi måste också inse att denna vår undantagsställning förpliktar, att vi måste betala för vår fred och vår frihet. Vi måste betala genom att räcka våra hungrande bröder i andra länder en hjälpande hand, den saken är självklar. Men vi ha också förpliktelser mot oss själva, mot vårt eget land. Vi måste inse att vi inte skonats från kriget därför att vi är en mönsternation, ett föregångsland, ett folkhem. Vi måste inse att många stora sociala frågor ännu återstå att lösa och vi måste lösa dem. Vi måste — för att tala med biskop Thomas — "bättra det som fordom brast".

Folkhälsan är väl för ett land det dyrbaraste, liksom hälsan är det dyrbaraste för individen. Vi föra krig mot de stora folksjukdomarna, mot kräftan, mot reumatismen, mot tuberkulosen. Särskilt har kampen mot tuberkulosen under de senaste åren intensifierats, bl. a. genom massundersökningar och skärmbildsfotografering. Vi bygga dyrbara sjukhus och sanatorier; tuberkulosvården kostar landet c:a 20 mill. kr. årligen. Men vi underlåter det viktigaste: att förebygga sjukdomen och att förebygga återfall i sjukdomen genom att sörja för de lungsjukas eftervård. Vi predika arbetets välsignelse och prisa den idoge, vi tala om den tillfredsställelse ett gott dagsverke skänker, men vi förmena den partiellt arbetsföre, den som på grund av sjukdom eller lyte ej kan placeras hur eller var som helst på arbetsmarknaden, att erfara denna tillfredsställelse eller njuta av den välsignelse, arbetet skänker. I sanning: här återstår mycket.

De Lungsjukas Riksförbund har nu i flera år arbetat för att få till stånd en effektiv lösning av de lungsjukas eftervårdsfråga, och som bekant har man nu kommit så långt att Nationalföreningen mot tuberkulos framlagt ett förslag till lösning av detta problem. När detta kan bli föremål för riksdagens behandling vet man däremot inte. Även när det gäller de partiellt arbetsförs problem ha vi hunnit en bit på väg sedan regeringen i höst tillsatt en utredningskommitté.

Medan vi avvakta de statliga åtgärder, som kunna komma till stånd, arbeta vi så långt våra ekonomiska möjligheter det medgiva med studieverksamhet och yrkesutbildning i egen regi. Vid årets förbundsmöte kunde Förbundet sålunda anslå inte mindre än 13.000 kr. till studier i cirklar, vid folkhögskolor och socialpolitiska institut, till lokalavdelningarnas verksamhet m. m. I höst har Förbundet dessutom anordnat en social instruktionskurs vid Bommersviks folkhögskola för ett 30-tal medlemmar, vilken helt bekostats av Förbundet.

De Lungsjukas Riksförbund har för sitt arbete fått allmänhetens erkännande och stöd. Vi ha i år även haft förmånen erhålla ekonomiskt stöd från statsmakterna i det att riksdagen anslagit 4.000 kr. till den uppmärksammade utredning om lungsjukas levnadsförhållanden, som tillkommit på Förbundets initiativ och som i höst publicerats. Landets fackföreningar ha genom att anslå medel möjliggjort utgivandet av en broschyr i eftervårdsfrågan, som inom kort sprides över landet i 75.000 exemplar.

Den ekonomiska förutsättningen för Förbundets arbete är Tidskriften Status. Den är Förbundets enda inkomstkälla. Status avslutar med detta nummer sin sjätte årgång och det är med tillfredsställelse vi kunna konstatera att dess upplaga ökats år från år, att tidskriften blivit erkänd och omtyckt av sin stora läsekrets och att vi för densamma kunnat räkna med allmänhetens välvilliga stöd och uppmuntran.

Då vi härmed till läsekretsen överlämna Status julnummer göra vi det i den förhoppningen att vi även under det kommande året skola få erfara samma välvilja. Vi framföra vårt varma tack för angenämt samarbete och vänlig förståelse under det gångna året och tillönska

EN GOD JUL och ETT GOTT NYTT ÅR

*De Lungsjukas Riksförbund. Tidskriften Status.*



## Årstidens blommor



Årstidens blommor  
nu i fält och hagar  
ur jorden lyfta sig  
med vackra namn  
och se på oss  
i några korta dagar,  
innan de återgå  
i jordens famn.

Som när Adonis  
årligt återfödes  
i evig växling  
mellan död och liv,  
vi tyda undrande  
vårt eget ödes  
lagbundna lopp  
och magiska motiv.

Vi veta ej,  
i vilka intervaller  
det unnas oss  
att leva eller dö,  
men tacka blommorna,  
när dagen faller,  
att de med leenden  
vår dag förströ.



Åven Östling

# Lars Wiwallius kärleksvisa till Dygdädra Högvälborna Jungfru Gertrud Grijp

DU HJÄRTANS TRÖST OCH LILJA  
MIN ROS UR MÖRKAN MULL,  
ALLS INTET KAN OSS SKILJA  
OCH SNÄRJA OSS OMKULL,  
MÅ FLINKA TUNGOR LÖPA,  
MEN TRO LÄR INGEN KÖPA  
MED JORDAGODS OCH GULL.

NU SKRAMDE JAG DIG KÄRA,  
DOCK GER JAG KLART BESKED:  
JAG LÄRT SÅ MÅNGEN LÄRA  
OCH HÖRT SÅ MÅNGEN ED,  
ATT RIDDAREN OCH NARREN  
FANN LISA I GITARREN  
FÖR ALLT SOM LED OCH KVED.

OCH SKULL JAG MYCKET LIDA,  
FAST ÄN DEN HÄRDA DÖD:  
MED DIG TÄTT VID MIN SIDA  
ALL RUEELSE OCH NÖD  
JAG BURE SOM JAG GINGE  
UPPLYFTAD AV EN VINGE  
MOT SOLNEDGÅNGENS GLÖD.

TY VILL TILL DIG JAG GILJA  
PÅ ÖVLTIGT HÖVISKT VIS.  
MITT HJÄRTAS TRÖST OCH LILJA  
MITT ÖGAS ÄRENPRIS.  
EJ VILL DIN RO JAG STÖRA  
BLOTT RIMMA I DITT ÖRA:  
BLIV EJ FÖR KLOK OCH VIS.

HAV INGA DOLDA TANKAR  
FÖR DEN DIG HÅLLER KÄR  
HUR ÄN HAN KROKOT VANKAR  
OCH MARGA SORGER BÄR.  
DET KUND OSS BÅDA BÅTA  
ATT SAMMAN LE OCH GRÅTA  
DEN KORTA TID SOM ÄR.

*Lars Wiwallius*



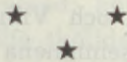


# EN JULLEGEND\*

*På denna ort en konung I mån skåda,  
O, vise män, från fjärran österland.  
Hör, anderöster denna dag bebåda  
— dess gryning skall väl stiga efter hand.*

*En stjärna tändes ljuv som Saron's lilja.  
I detta tecken ställden I er färd.  
Men föga känden I väl Jahves vilja,  
och meningen med hans bestämde värld.*

*I sågen upp mot himlens ljusa under,  
tre astrologer av ej vanligt slag.  
Men mörka makter lade sina grunder,  
på edra tankars stolta byggnadsdag.*

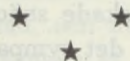


*O, sorg som stiger över alla bräddar.  
Väl tusen nya liv Herodes släckt.  
Är detta tecknet för Guds morgonväkt?  
Mjukt jorden kring de små sitt täcke bäddar.*

*Men under månens vakt i ökenlanden  
går Josefs och Marias bråda färd.  
Ej drabbar detta barn Herodes svärd.  
Som livets timglas rasslar ökensanden.*

*Nu vrida livets makter törnets kransar.  
Oss höves denna timma kraft och mod.  
På parkens gångar glimma svärd och lansar,  
och facklor brinna röda, som av blod.*

*Med bödelns spikar naglas mannens händer,  
då han har fyllt sitt värv en ärans dag.  
Var finns nu stjärnan, som sitt budskap tänder,  
att lysa människan ett gott behag?*



*Fån denna dag barmhärtighetens lära  
går ut att värva alla jordens folk,  
men stora krig skall tidens sköte bära,  
och svärdet ofta bli dess enda tolk.*

*Ty saligheten är en märklig blomma.  
Dess kronblad lysa genom blodets kvalm.  
Och där de tröttas platser synas tomma  
den lever kvar, som tonen av en psalm.*

*Emil Hauptwim*





# FANTASIRESA TILL NORMANDIE

**A**TT RESA ÄR ATT LEVA! — sade en gång en filosof. Det första och viktigaste för den som beger sig ut på en resa är att lämna sitt eget jag hemma, sina vardagsvanor, sitt arbete, sina bekymmer. Han skall glömma sig själv och öppna sig för alla nya intryck och upplevelser. Men nu, när Guds vackra värld av ett vanvettigt krig så småningom förvandlas till aska och ruiner, är de mest reslystna av oss lyckliga att få sitta hemma i ett fredligt land. Ingenting kan dock hindra den äkta rese-nären att ge sig ut på färdevägar och alltså leva — i minnet och fantasien. Har ni lust att följa med på en av de nu så populära fantasiresorna? Målet är Normandie, den vackra fruktträdgården, som skiljer Paris från havet, provinsen, där man bättre än annorstädes kan uppleva fransk medeltid i feodala fästningar, gotiska katedraler och stämningsfulla klostergårdar, Maupassants och Flauberts hembygd?

En sommar strax innan världskriget bröt ut, bodde jag en tid vid en liten billig badort vid "Pärlemorkusten", besökt av småborgarklassen. Den mesta delen av dagen tillbragte vi på den vida sandstranden, vi badade och då det var ebb, gick vi långa sträckor bort mot England och plockade snäckor och musslor. Avklädningshytten hade det sympatiska namnet *Château de la Paresse* — Lättjans slott — och det låg bland en mängd andra vid en med trätrottoar försedd väg, som hette Avenue de Guillaume le Conquérant, Vilhelm Erövrarens aveny. Vi befann oss nämligen i de trakter, där den franske hertigen upplevde början av sitt livs märkliga saga. Det var alltså rätt naturligt, att jag föll för frestelsen att följa vikingaättlingen Vilhelm Erövraren i fotspåren i detta landskap, där ortsnamnen än i dag minner om våra vandringslystna och krigiska förfäder. Så är t. ex. Yvetot samma namn som Ivetofta i Skåne. Jag började resan i Falaise, där det mäktiga borgtornet reser sig över dalen. Här bodde Vilhelms far, hertig Robert, för sitt vilda lynne vanligen kallad Robert le Diable. En dag, då Robert Djävulen tittade ut från sitt fönster, fick han se en tvätterska sköta sin syssla vid brunnen. Hon var så vacker, att hertigen blev över öronen förälskad i den lilla Arlette, och i sinom tid födde hon honom en son, Guillaume, som i sin ungdom hånfullt kallades Bastarden, därför att

hans mor var dotter av en enkel garvare. Men ett enkelt ursprung betyder som vi haft tillfälle lära även i den nyaste tidens historia, ingenting, om det finns andliga resurser, och Bastarden som erövrade England, har numera en teatralisk ryttarstaty i sin födelsestad.

Hur det gick till när Vilhelm gjorde sin invasion — låt oss hoppas det var den sista England skall uppleva! — kan vi studera i Bayeux, som är en stilla och fridfull biskopsstad i skuggan av en praktfull katedral. Här förvaras i ett gammalt palats världens äldsta broderi, där Vilhelm Erövrarens gemål, drottning Mathilda av Flandern framställt förberedelserna för invasionen i England, hur fartygen samlas i Dives på den normandiska kusten, hur armén förses med livsmedel, landstigningen i England och slaget vid Hastings, då motståndaren kung Harold dödas. Som på en slags väldig fresk, ger den 70 meter långa och 60 cm. breda tygremsan, besydd med garn i beige, brunt mörkblått och vinrött, vars färger mildrats under sek-lernas lopp, en intressant lektion i kulturhistoria och berättar om 1000-talets dräkter, vapen och seder. Latinska inskriptioner upptill förtydliga vad dessa krigare, som i sina pansar av metallfjäll och spetsiga kaskar liknar järnfiskar, har för händer. Samtidigt är drottning Mathildas broderi antagligen den första politiska propaganda, åtminstone i sydda stygn som världen känner. Tusentals främlingar, inte minst engelsmän, besökte i fredstid Bayeux för att se detta mer än 800-åriga broderi, och Vilhelm Erövrarens namn och bild präglade reseminnena i butiksfönstren, alltifrån vaser till chokladaskar. För övrigt vilar över Bayeux en klerikal prägel och bakom de vita murarna och de stora massiva portarna skymtar man underbara trädgårdar. Gatuskyltarna är ovanliga, ovala i vitt porslin med svarta bokstäver, snarlika de namnskyltar i silverkedjor man brukar hänga kring gamla fina bukiga vinbuteljer av förnämliga årgångar.

Jag nämnde nyss namnet Dives, vanligen med tillägget *sur mer-* vid havet, kustorten, där invasionsflottan samlades. Tiill denna gamla köping, dit man i fredstid kan fara med buss från de mondäna badorterna Trouville och Deauville, kom jag en solig eftermiddag. Jag styrde genast stegen till Hostellerie de Guillaume le Conquérant, det ryktbara värdshuset, som har anor

från 1500-talet. Det ser så pittoreskt ut, äkta normandiskt som det är, med svartvita ränder och en fjortusande fyrkantig gård, där man beställer te med ställets specialité, en läcker *galette*. Bland klängväxterna och stenfragmenten på gården står en byst, men det är inte Erövraren utan Ludvig XIV. Hela huset är en sevärdhet med sina vackra normandiska möbler, fajanser, gravyrer, kopparkärl och tennsaker. Hästar-nas forna spiltor har i bilens tidevarv omdanats till vackert möblerade sommarrum med tre väggar, där ett slutet sällskap kan inta en måltid. Nu kan man inte längre få hyra rum på detta värdshus, ett av Frankrikes äldsta, det är i stället en utmärkt men dyr restaurang. I ett av rummen står en fåtölj, som tillhört madame de Sévigné, den ryktbara brevskriverskan, som i sina många epistlar till den älskade dottern så spirituellt och målande beskrivit hovlivet på Kung Sols tid. Flera av hennes brev är daterade Dives sur-mer.

Slutkapitlet i Vilhelm Erövrarens epos skrevs i Caen, staden med de hundra tornspirorna. Här vilar Englands kung i det manliga abbotklostret, medan hans gemål Mathilda fått sin grav i kvinnornas abbotkloster i andra ändan av staden. Kungaparet hade grundat dessa kloster som en tacksamhetsgård för att påven tillgivit dem att de ingått giftermål, ehuru de var kusiner. "Normandies Athen" har man kallat denna universitets- och tjänstemannastad, som är stilla och lärd, stolt över sina monument och sin ryktbarhet som intellektuellt och konstnärligt centrum. Caen kan anses som Normandies hjärna, medan Rouen är dess hjärta.

Medan vi färdas fram mot Rouen, njuter vi av landskapets grönskande och blommande yppighet. Svartbrokiga kor beta på saftigt gröna ängar, äppleträden, som för några månader sedan stod höljda med vit blomsnö, lyser nu skära och röda av rodnande frukter. Det bådar gott för cidern, som är ett av Normandies bidrag till det delikata franska köket. Dessa rosiga äpplen pressas först i *le grugeoir*, en kvarn på fyra fötter, som finns på varje bondgård, och sedan i *le pressoir*, och ger efter jäsningen en delikat men stark dryck. Normandie är i normala fredstider ett sannskyldigt Schlaraffenland: köttet av fåren, som betar på de av havets saltä sköljda ängarna, har en alldeles särskilt fin arom och kallas på Paris' matsedlar för *pré salé* — saltäng-, ortsnamn som Camembert, Pont-l'Évêque, Neuf-chatel är ryktbara långt utanför Frankrikes gränser för sina ostar. I Vimoutiers nära Camembert har man rest en vacker marmorstaty åt den enkla bondkvinna, som uppfann Camembertosten, vilken inbragt fosterlandet miljoner francs. Hon står där så rar, Marie Harel i sin normandiska dräkt med den spetsiga huvan, träskorna och mjölkkruset i handen. Och varje år på marknaden annandag påsk samlas bönderna från Calvados och Orne framför monumentet, där det över en relief av en normandisk bondgård läses orden: Till Marie Harel, Camembert-ostens uppfinnare, 1761. Och de fyller sina glas med cider och dricker för varandras



"Smörtornet", Rouens underbara katedral.

och kreaturens välgång. Normandie är också de feta gässens, de fina smörsorternas och den feta gräddens land. Frankrike, landet där kockarna är diktarna och diktarna ofta kockar, hedrar gärna den kulinariska talangen. Liksom Camembertostens uppfinnare fått en staty, så har också gåsleverpastejens skapare, som var från Normandie, men tjänstgjorde som kock hos en militärkommendant i Strassbourg, fått ett monument i denna stad, och det finns på franskt språk en mängd dikter, ägnade åt Marseilles berömda fisk-soppa, bouillabaisse, och andra typiskt franska maträtter. Men i vårt land har, så vitt jag vet, ingen poet ännu strängt sin lyra för att besjunga den småländska ostkakan eller den toppiga spettekakan, symbolen för Skånelandets yppighet.

Jag vet knappast några byggnader i Frankrike — det skulle då vara de provencalska husen med sin rosenpergola, sina jättelika urnor, fyllda med blommor och sina stora öppna spisar — som är så hemtrevliga och pittoreska som de normandiska. Gamla normandiska bondgårdar är ibland halmtäckta, liksom våra skånska gårdar, och badorternas villor som är byggda i korsvirke och målade i svart och vitt, har blommande klungor av röda pelargonior utanför fönstren och uppe på taket har en illusorisk majolikakatt från någon keramikfabrik stannat med ena tassan lyftad i ett evigt kliv. Ett ovanligt vackert gammalt korsvirkeshus finns vid stora torget i Rouen, dit vi nu lyckligt



Matdags i en normandisk bondstuga.

hunnit fram. Det heter *La Couronne* — Kronan — och var i fyra år hotell, innan det blev ett av Frankrikes bästa matställen. När vi genom de blyinfattade fönstrens röda pelargonior blickar upp från restaurangens berömda anka *à la rouennaise*, som stekes på spett i 20 minuter, så att den är blodig inuti, ser vi ut över torget, där Jeanne d'Arc brändes som kättare. Nu som förr säljer slaktare sina korvar och kotletter några steg från platsen, där bålet stod. Den marmorstaty av helgonet, som står på samma ställe för att minna om jungfrun av Orleans' martyrium, är alltför exalterad och sötslig för att vara ett värdigt monument över den hjältemodiga bondflickan från Rémy, som besegrade alla hinder för att rädda sitt land.

Det finns en annan kvinnogestalt som osökt stiger upp för vår inre syn, då vi strövar genom de smala gränderna mellan normandiska gavelhus med utskjutande övervåningar. Det är *madame Bovary*, hjältnan i Flauberts ryktbara roman, som tycks oss sällsamt levande, fast hon aldrig existerat annat än i en stor diktares fantasi. Genom dessa gator, doftande av absint, cigarrer och ostron, smög sig den vackra av landsortslivet uttråkade apotekarfrun, hon log väntansfullt under det svarta floret på väg till kärleksmötet. När vi kommer in i kyrkan *Notre Dame*, tycker vi oss nästan se henne "försjunken i böner som en andalusisk markisinna," medan den förälskade Léon otåligt väntar ett stycke därifrån. Så stark kan den

goda litteraturens inverkan vara. Flaubert var en son av Rouen, och han har skrivit de flesta av sina böcker i sitt lanthus i Croisset vid stranden av Seine. Hans gudson Maupassant, den korta novellens mästare, var också född i Normandie: hans vagga stod i slottet Miromesnil, och det är i år jämnt femtio år sedan han slutade sitt liv själssjuk.

Normandie har inte bara givit Frankrike — och världen — flera ypperliga författare, operakompositörer såsom Boieldieu, Vita Fruns skapare, och Auber, målare som Poussin, den som först upptäckte den romerska campagnans skönhet och Millet, Barbizon-skolans mästare, vars "Angelus", mannen o. kvinnan på skördefället, som med knäppta händer läser bönen vid solnedgången, är världsberömd. Det har under 1900-talet skänkt de troende ett nytt helgon. I Alençon, den lilla normandiska staden som är ryktbar för sina sydda spetsar, som erinrar om de venetianska, föddes den 2 januari 1873 en flicka som fick namnet *Thérèse Martin*. Den lilla visade tidigt stor fromhet och inträdde i karmelitnunnornas kloster i den lilla staden Lisieux, där hon utvecklade sällsynta själsegenskaper. Den lilla karmelitnunnan dog redan vid tjugofyra års ålder och hon blev kanoniserad av katolska kyrkan i maj 1925 under namnet "syster *Thérèse med Jesusbarnet*". Liksom Rouen och Bayeux har också Lisieux rader av timrade gavelhus med groteska trästatyetter, prov på 1500-talets byggnadskonst. Förbi dessa gamla vackra hus strömmar i fredstid massor av katoliker från alla länder för att uppsöka den heliga *Thérèses* grav i basilikan och hylla hennes minne.

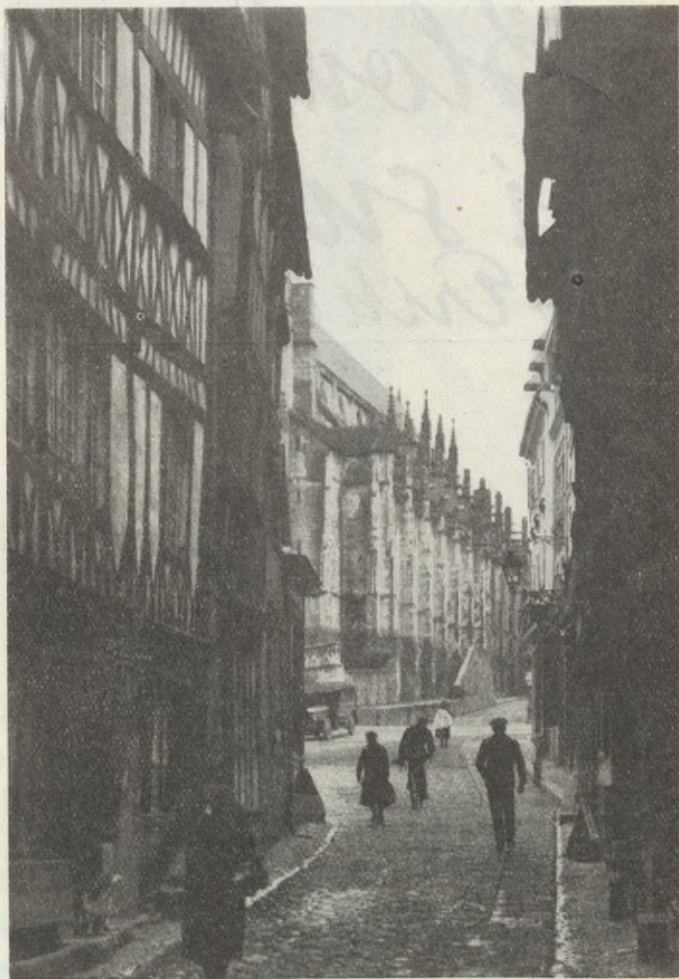
Skuggor ur det förgångna möter oss för varje steg i denna kulturbygd. Av helt annat virke än den heliga *Thérèse* var den unga *Charlotte Corday*, som såg dagens ljus i Champeaux vid floden Orne. Hon var en släkting till den store författaren *Corneille*, vars gamla vackra slott ännu finns kvar nära Rouen. Tidigt en morgon reste den unga flickan — hon var då tjugofem år gammal — till Paris utan att underrätta sina föräldrar. Följande morgon begav hon sig till *Palais Royals* arkader. Butikerna hade ännu inte öppnat och hon satt en timme och väntade på en bänk. När affärerna slog upp sina portar, gick hon in i en av bodarna och köpte en kökskniv som hon gömde inför klänningslivet. Därefter begav hon sig till *Marats* bostad. Denne, som led av en svår hudsjukdom, satt just i sitt badkar, men då han fick höra, att en flicka



Ett stycke av drottning Mathildas broderi: Vilhelm Erövraren och hans baroner rådslå i Hastings.

från Normandie ville ange några girondister — detta var Charlottes förevändning för att bli mottagen — släpptes hon in i rummet. Medan Marat med ett grymt leende lutade sig över papperet hon räckte honom, stack hon kniven i sitt offer, som själv sänt så många i döden. Hon blev giljotinerad fyra dagar senare, år 1793.

Västerlandets underverk — så har man kallat Mont Saint Michel: klippön med sitt medeltida kloster, som tycks sväva mitt emellan himmel och jord och vid ebttid ligger mitt i en sandöken, där luften är fylld av sällsamma hägringar. Två gånger om dagen segrar det våta elementet i den eviga duellen mellan jord och vatten. Uppe på denna granitkägla började benediktinmunkar på 700-talet uppföra ett kloster, där bröderna skulle leva efter de ordensregler, som den helige Benedictus stiftat i början av 500-talet. De skulle inte bara ägna sig åt kontemplation, ty, menade den vise munken, sysslolöshet är en själens fiende, utan de skulle ägna dagen omväxlande åt andaktsövningar, undervisning, kroppsarbete och vila. Efter Benedictus' död infördes också vetenskapligt arbete, och benediktinerna tillhör i dag de lärdaste bland de katolska ordenssamfundet. I åtta sekler arbetade klosterbröderna på att fullända sin helgedom, och inom den trygga grå ringmuren stiger nu lik en pyramid av kärleksfullt arbetade stenmassor torn, terrasser, trappor. Och liksom en krona ovanpå en skog av klippor, upplyftade av jättar och skulpterade av änglar, höjer sig själva klostret, med kryptor och gallerier tornade över varandra, med härliga gotiska salar, en enastående anhopning av militära och religiösa byggnadsverk, som — låt oss hoppas det! — för evigt skall tjusa eftervärlden. Högst upp tycks kyrkans djärva klockstapel



Gata i Lisieux, den heliga Thereses stad.



I detta hotell, uppkallat efter Wilhelm Erövraren, bodde en gång madame de Sévigné.

sträcka bilden av klostrets skyddspatron, ärkeängeln Mikael, upp mot himlen. Ja, Mont St. Michel är i sanning ett mästerverk av natur och konst i förening.

Under de sorglösa fredsåren reste det mondäna Paris gärna till de eleganta badorterna Trouville och Deauville för att bada och roa sig. Då lyste jättepapasollerna på sanstranden liksom stora exotiska blommor, och på trätrottoarerna mellan de färgrika badtälten höll sköna kvinnor en uppvisning av de nyaste och mest raffinerade baddräkterna. I år har badortslivet inte blommat på de för parisarna så kära platserna, som nu ingår i fästningen Europas skyddsvall, och många parisiskor har firat sommarnöje på sin balkong, där de odlar grönsaker och på morgonen väckes av hönsens kacklande från grannens bostad, där man mera ägnar sig åt äggproduktion. Men när världen får fred, skall Normandie åter bli sig likt. Vid stränderna, där havets vågor rolöst vandrar mellan Frankrikes och Englands kuster, skall barn och vuxna som förr njuta av sommar, sol och havssälta, nomandiska bönder skall, lätta om hjärtat, emedan fosterlandet dock är fritt, pressa sin cider, och engelska gäster — utan bombplan och fallskärmar — skall tankfullt betrakta drottning Mathildas broderi och tacksamt tänka: vi har inte haft någon invasion på åttahundra år!

# Blomman i snön av Erik Asklund



**D**EN HÄR HISTORIEN ÄR EGENTLIGEN EN SAGA, ty den handlar om en hyacint, som fick göra en lång, lång resa, för att till slut bli stående i snön vid ett vägskäl långt inne i en mörk skog —.

Det började med att fröken Elfva i blomsterhandeln vid torget svepte hyacinten i silkespapper och bar den försiktigt genom vimlet av människor, över snömodden, mellan högar av hästspilling och avbrutna grankvistar till hörnet, där bussarna stod.

Hon gick fram till en av dem. Det var en stor, blå buss och den var alldeles tom nu, ty det dröjde flera timmar innan den skulle gå. Hon höll upp blomman framför sig, det frasade lite om silkespapperet och blåsten rev kallt i hennes hår. Hon stack in huvudet för att se om möjligen chauffören eller någon annan fanns därinne, som hon kunde lämna blomman till. Men bussen var tom. Hon såg bara de tomma sofforna och de frusna fönstren, som såg ut som om de var gjorda av galvaniserad plåt, ty det var ohyggligt kallt.

Hon vände sig om, tittade lite på blomman och tänkte att den kanske skulle komma att frysa i det tunna silkespapperet, fast hon virat det dubbelt i flera varv runt blomman. Visserligen var hyacinter härdiga, men man visste ju aldrig. Bäst att gå tillbaka och linda in den ordentligt i ett stort, styvt papper.

Det gjorde hon.

Och när hon kom tillbaka liknade paketet i hennes famn minst av allt en blomma. Det var något stort, brunt, oformligt, med ett snöre om.

Nu var bussen full av folk. Motorn brummade. Chauffören gick omkring och tog upp avgifterna. I de frusna rutorna fanns det små hål, runda fläckar, som tinat upp i värmen. En liten flicka satt och blåste med munnen mot ett sådant hål så att det blev större och större.

Fröken Elfva lämnade blomman till chauffören. Det

var en ung man med ett friskt, rödbrusigt ansikte och plirande blå ögon.

— Vad är det i paketet? frågade han.

— En blomma, sade fröken Elfva. En hyacint. Var rädd om den.

Chauffören nickade.

— Hur långt ska den? frågade han.

Fröken Elfva uppgav adressen. Den skulle till hennes moster, som bodde i ett torp långt inne i en mörk skog. Varje år, så här före jul brukade fröken Elfva skicka en blomma till sin moster. Och alltid var det en hyacint, ty mostern älskade hyacinter.

— Ställ den vid vägskälet som vanligt, sade fröken Elfva. Om inte moster är där. Men det är hon nog.

Chauffören nickade och tog emot blomman.

— Jag sätter den på mjölkpallen, sade han.

Han tittade närmare på paketet. Det var som om han tvivlade att det fanns en frisk, levande blomma inuti det där stora, oformliga papperet.

— Blir det inte för varmt åt den? frågade han.

Fröken Elfva log.

— Tvärtom, sade hon, jag tror den kommer att frysa.

— Men den får ju ingen luft, sade chauffören. Vi kan väl ta av papperet så länge medan den står i bussen. Här är ju varmt här framme vid motorn.

Fröken Elfva nickade.

— Kanske det, sade hon. Men glöm inte att vira om den när Johansson sätter av den.

Det lovade chauffören att inte glömma.

Så for bussen. Alla människor i den tystnade. Fröken Elfva gick tillbaka till blomsterhandeln för att binda en krans. Och snart låg torget tomt och ödsligt och den blå vinterskymningen sänkte sig över den lilla staden.

\*

Chauffören Johansson körde sin stora, blåa buss på vindlande vägar genom det vita landskapet. Han stan-

nade vid vägskälen, vid små torp och stora gårdar. Vid kyrkor, vid en stor handelsbod och på andra platser, där folk skulle stiga av.

Till slut var han ensam. Han skulle köra den sista biten, en smal väg genom den mörka skogen till vägskälet vid Högmossen där han skulle ta av till höger för att åka hem och ställa bussen i garaget.

Han såg sig omkring i bussen, släckte därefter lamporna och satt i mörker och såg bara strålkastarna blänka som två stora vita kvastar genom mörkret framför honom.

Det snöade nu, milt och stilla, stora våta flingor, som sakta dalade ned ur rymden, fladdrade ett tag i strålkastarnas sljusbanor och flög emot honom, rakt på vindrutan, så att han måste sätta torkaren i rörelse. Den pendlade fram och tillbaka i en halvcirkel, makade ihop snön i stora klattar, som långsamt sniglade nerför glaset och rann ut över den varma motorhuvuven ovanför kylaren. Surret från vindrutetorkarens lilla motor och det stora gengasaggregatets brummande blev sövande. Han satt nästan och nickade till medan bussen plöjde fram i de djupa hjulspåren på den lilla vägen inne i den mörka skogen.

Han blev klarvaken av att han kände en svag blomdoft mot sina näsborrar. När han såg sig omkring fick han se blomman, som stod nere vid hans fötter, lite till vänster i ett hörn så att han inte skulle trampa den.

Av draget från dörren hade silkespapperet lossnat och han såg en del av den rosafärgade blomknoppen sticka fram ur papperet. Han saktade farten, böjde sig lite ned och vek undan papperet. Såg gillande på blomman. Den var skär och vacker och utsände en svag, mild doft. Han kom ihåg fröken Elfvas iver när hon lämnade blomman till honom på torget för bara några timmar sedan. Det var tur att han kunnat övertala henne att ta av det stora, tjocka papperet. Det var varmt i bussen. Och omslag hade det blivit i vädret också, nu var det nästan töväder med snöyra och våta, stora flingor.

Blomman lyste skär och frisk mot honom, han måste vika undan papperet helt och hållet för att riktigt kunna se på den. Sedan ökade han farten igen och spanade i mörkret vid sidan om bussen efter vägskälet med mjölkpallen där han skulle sätta av blomman. Han tänkte på gumman, fröken Elfvas moster, som brukade stå där i sin stora, svarta schal och vänta på honom. Hon står nog och väntar nu, tänkte han. Och han saktade åter farten så att bussen stannade helt och hållet, varefter han med fumliga, men varsamma händer snodde silkespapperet om hyacinten. Det stora, grova omslagspapperet lät han vara. Den klarar sig nog ändå, tänkte han.

Och så körde han vidare.

\*

Nu kom vägskälet i sikte. Strålkastarna svepte fram genom snöyrans och han såg en skymt av mjölkpallen



alldeles vid sidan av vägen. Han saktade farten, öppnade dörren och kikade ut.

Han hade väntat att gumman skulle stå där i sin schal och vinka åt honom, men ingen syntes till. Det var alldeles mörkt, han kunde knappt se genom snöyrans när han gick fram ett stycke på avtagsvägen för att se om han kunde få syn på gumman. Kanske hon var försenad, kanske hon inte velat ge sig ut i det här yrvädret.

Han stod där en stund och väntade, sedan gick han tillbaka till bussen. Han tog ut blomman och gick fram till mjölkpallen med den. Där satte han ned den i den nyfallna snön, som låg mjuk som vadd på mjölkpallens bräder. Medan han stod där och lyssnade efter steg, hörde han hur flingorna prasslade mot det tunna silkespapperet och hur snön långsamt lade sig kring blommans hölje så att den till slut bara var något vitt mitt i allt det andra vita.

Hon kommer inte att se den, tänkte han. Bättre jag ställer den under här.

Han böjde sig ned och ställde blomman under mjölkpallen. Men där var det så mörkt att han inte såg ett dugg. Han måste känna sig för med händerna, och när han ställt ifrån sig blomman, måste han repa eld på en tändsticka för att se var han ställt blomman. Den låg nästan på sidan i en djup driva, som yrt in under pallen och han tog genast upp den igen och ställde sig att fundera över var han skulle sätta den.

Han beslöt att sätta blomman ett stycke framför själva pallen, så att den var fullt synlig från det håll varifrån gumman skulle komma. Sedan gick han belåtet tillbaka till bussen, satte i gång motorn och körde sin väg.

Det slutade snöa. Molnen drev undan högt däruppe i den grå rymden, det klarnade och några stjärnor tit-

(Forts. å sid. 37.)



**D**ENNA UTMÄRKTA tidnings redaktör har bett mig tala om varför jag blev teaterdirektör?

Det har inte riktigt gått upp för mig om det ligger förebråelse i frågan, om jag alltså har fått ett välkommet tillfälle att försvara mig, eller om den är förestavad av beundran för teaterdirektörens höga uppgift. Jag vill gärna tro det senare ty posten som chef för en teater är väl en av de viktigaste kulturella nyckelposterna. Salig Sjövall, han som reste runt i landsorten på August Blanches tid, sade ofta — Fan skall vara teaterdirektör — men mycket har förändrat sig från den tiden. Fan har fått andra uppgifter och numera sitter det på t. ex. Kungl. Dramatiska Teaterns chefstol en ängel. På Oprakanslit, där John Forsell för några år sen spred svavel och bon mots, ha vi nu den helgonlikt milde Harald Andréé, som dock inte är så menlös som han låtsas. Han har minsann luttrats i livets och konstens skolor. Ett tag var han chefredaktör för Stockholms Dagblad, som när han avgick blev så ledset att det upphörde och senare blev han en av cheferna för Elektro-Lux. Om han fick platsen för att han är så förvillande lik Axel Wenner-Gren vet jag inte men man fann honom ofta vid flygeln i fru Marguerites musiksalong ty hon var oprasångerska innan hon gifte sig med den store kylskåpsvirtuosen.

Äktenskapet blev lyckligt men hennes röst frös inne på kuppen. Så småningom kom Harald Andréé på sin rätta plats här i livet men av hans skiftande bana ser man vilka pretentioner en teaterchef ställer på sig

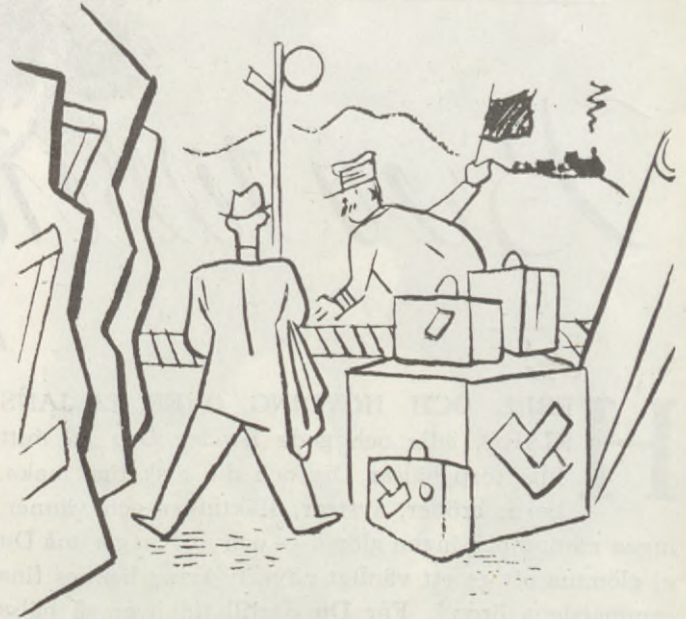
själv. Det är inte bara att, som källarmästarna, börja som gäst — nej, en teaterchef måste veta något om hela samhällets mekanik, måste skaffa sig ingående erfarenheter om hur det ser ut inuti människor och människornas uppfinningar. Därmed vill jag inte påstå att Erik Vettergrens teaterchefsbana blev så kort för att han aldrig hade sålt en dammsugare men inte hade det skadat med en liten agentur. De flesta teaterdirek-



John Forsell spred svavel och bon mots.



Gösta Ekman var en strängt upptagen teaterdirektör.



Det är nog inte så farligt med törnena — — —

törer ha tidigare varit skådespelare. Ibland rätt misslyckade sådana. Det kan man väl inte beskylla Gösta Ekman för, men så blev han heller inte något vidare lyckad som teaterdirektör. Han spelade visserligen på tre scener på en gång, ja — bokstavligen ty det hände att han från Konserthusets lilla scen där han spelade i *Min syster* och jag tog ett kliv över till stora scenen för att göra en viktig biroll i *Undret i Verdun* eller något annat drama. På pausen sprang han ned på Vasan och sjöng en kuplett och ibland fick han tid att på vägen ta hissen till Radiotjänst för att göra en uppläsning eller sjunga en *Sigge Wulfvisa*. Men teaterchefens syssla hann han inte med och det må man ju inte förtänka honom. Han hade ett genialiskt sätt att få budgeten att gå ihop. Om det påpekades för honom från krasst kameralt håll att en föreställning var för opti-

mistiskt kalkylerad slog han sig genast ned i den tänkande Augusts stol och tänkte. Det var snart gjort och upp steg den genialiske matematikern — han var allting, inget mänskligt var honom främmande — med en strålande idé: Jag gör en extra matiné varje söndag med *Gröna Hissen* och på så sätt måste kalkylen gå ihop! —

En annan, icke ointressant teaterdirektör var Franz Engelke, den berömde kapphandlaren. Han var god affärsman och hade ett brinnande teaterintresse. Han var inte heller ointresserad av att se sin bild i bladen och det roade för resten även många andra. Jag mötte Franz Engelke i Göteborg en höst när han låg i Fiskläget och spelade någon av sina *Folie Bergéreska* utsvävningar med aktuella inslag från Västkusten och *Masthugget*. Den revyn jag den gången såg var, inom parentes sagt, att likna vid en elegant fransk aftonkappa överdragen med fisknät.

Kapphandlaren-teaterdirektören var något svärmogig och satte upp en förorättad nuna mot Göteborg som inte riktigt förstätt hans sensibla konstnärstemperament. Han gav för ögonblicket två föreställningar per kväll, med något lägre priser och jag frågade honom om det verkligen gick att dubbla föreställningen på vardagskvällarna. — Ja, inte gick det med en föreställning — svarade Franz och seglade nedåt Avenyn för väl pälsbrämde segel.

Albert Ranft förtjänar ju sitt eget kapitel i teaterdirektörernas historia — vilken det inte är min mening att skriva — här skall endast antydast att han var en ganska originell affärsman, som i stor utsträckning hade kontoret på fickan. Han älskade att göra upp teateraffärerna vid festligt dukade bord, att sätta punkt för ett kontrakt med saluten från en magnumflaska champagne. Han kunde ge ett dussin festmiddagar på Royal för nöjet att få pruta ett par procent på ett författarhonorar och naturligtvis för nöjet att få tillbringa en bit av natten på ett människovärdigt sätt. Ty Albert



En annan inte ointressant teaterdirektör var Frans Engelke — —

(Forts. å sid. 43)



# Brev till en god kamrat



**H**ERRE OCH HÖVDING ÖVER LILJANS GÅRD, ädle och gode Broder. Jag på mitt lilla torp hälsar Dig och din älskeliga maka, barn, bröder, systrar, släktingar och vänner, ingen nämnd och ingen glömd — och Klinga må Du ej glömma att ge ett vänligt nävariv kring hennes fina sammetslena öron! Får Du därtill tid över så hälsa även hästar och kor, kalvar och föl, forellerna i dammen, polacker, unga pigor, statare, chaufförer och alla de arbetets herremän som kommer och går, med eller utan verktyg i nävarna.

Upptäcker Du då någon med särskild glädje i blicken — ta den kamraten i hand! Ni kan då exempelvis känna andakt gemensamt i betraktandet av en fågel i skyn, en fjäril i vila över någon blommas prakt, ta ett

grässtrå mellan tänderna eller bara titta vänligt upp mot något moln som seglar förbi över era kloka huvun.

Allt hälsar jag hos Dig, över Dig, inom Dig och kring Dig — förblivande i den ömsesidiga gunst och glädje de små tingens rika barmhärtighet lärt oss värdera i sång och sak.

SkaIderna och språket vi fått av dem är också något vi tacksamt signar — själva må vi ge orden tyngd och ton genom gärningar och ödmjukhet, glada över livets gåva, sol och ljus.

Som Du finner av dateringen är i dag söndag. Men det är ingen vanlig söndag. Det är första söndagen jag upplever på väg till mitt femtionde år — ty i fredags fyllde jag fyrtionio. Den dagen kunde jag nog berätta litet vidare om ifall jag toge mig tid. Det gör jag inte nu. Men någon parentes kommer kanske i fortsättningen.

I alla fall: jag är ensam på torpet sen i fredags. En sån där födelsedag ska man nån gång ha för sig själv. I två dygn har jag nu lyssnat till ett välsignat regn som borde ha kommit före midsommar i de här trakterna. Då skulle vallarna gett mer än de gjort. Här finns gårdar som inte skördat mer än femti-sexti lass mot normalt hundrasjutti — -nitti. Men nu blir ju dock höstbete och potatisen och morötterna ser glada ut i den våta jorden, med en tät och grönt uppkäftig blast.

Och nu i dag skiner solen högsommarvarm sedan tidigt på morgonen, den vråker sin levande sång över markerna som en tokig tenor på ferier. Flugor och bin, fjärilar och humlor dricker sig rusiga av honing bland sensommarblomst och sömntutor kring min farstubro — själv sitter jag mjukt nyrakad om mina brunbrända kinder, svalt klädd i en kortärmad skjorta av purt silke, förkrigsvara, sydd i stora Paris, inköpt i Helsingfors en gång när det roade mig leka ryss i våran litteratur under det inte oävna namnet Paul Michael Ingel. På bena har jag shorts. Och min delvis lurviga kropp har jag i soluppgången tvagat i regnvatten. Det är mjukt och behagligt som smekningar av svala kvinnohänder, friskt som dagg och lent som den finaste hud en kelig man uppsöker i tider då han är drömskt ung och nära livets heliga förnyelsekällor.

När jag nu tänker på detta morgonbad i regnvatten faller mig i minnet två väsentliga upplevelser, ännu friskt unga. Den ena fick jag när sommarn som är, var ung då nyligen treåriga lilla Margareta en tidig morgon — hon är som far sin en morronfågel — stod på torpets farstubro och sade:



Ragnar Holmström bland palmer och kaktusar.

— Pappa du, nu är allt blommorna glada!

— Varför tror du det? frågade jag.

Margareta sade:

— Du sa dom var så törstiga i går. Nu har dom fått regn i natt.

Jaha. Jag såg på blommorna som log och var glada. Man lär mycket av barn.

Den andra upplevelsen var en söndagsmorgon i maj, soligt fin. Dagg över det unga gräset. Jag hade då kommit hit ut till torpet efter min sjukdom som Du vet var nog så svår — att jag blivit så frisk jag nu är bereder alltjämt mina goda läkare anledning till häpnad. Och det unnar jag dem. Som påbröd till påssjukan skulle ju en meningetis i mina år resultera i slö idioti — sterilitet — impotens . . . men så blev det inte. Man har nog sina fina förfäder att tacka för mycket, rymdsyn, hälsa och förstånd. Tre nätter å rad kallades min hustru upp för att ta avsked av mig när jag låg feberomtöcknad och skenbart död — men jag levde och kom tillbaka!

Nå — nu den här söndagsmorrn i maj. Den var fin. Glad var jag åt de stigande krafterna och safterna i min kropp jag ofta härjat illa med, men också tuktat. Safterna och krafterna bådade gott. Jag hade haft fin sömn — som Du vet Strindberg sade: det högsta och bästa människan kan önska och komma fram till. Ja. Solen sträckte ner sina längsta armar och sina vänligaste händer från skyn den morronen. Jorden utanför torpet låg ångande varm som en ung brud, härligt obekymrad för krig, död, blod, skam och bekymrade diktatorer och kommentatorer.

Jag släpade ut allting ur torpet. Mattor och möbler. En glad tjänare, naken som Adam i Paradis. Vinden kom vänlig från sydväst och dansade med mina sängkläder som inte varit med om någon synd den natten. Utan grannar i närheten och tidigt som det var rullade jag kring som en hundvalp eller ett föl i det unga daggvåta gräset. Min hud kvittrade av fin svalka och hemlighetsdjupa minnen — jag skakade på mig som en hingst vid havet, solen torkade min ragg och jag fann ett nytt försommarord:

*Gräsbad i dagg.*

Jag har inte skrivit ner detta förrän nu. Jag tycker det är nog så bra i sak — fast ä-et är hårt och brett som en däst överklassare, med ägendorar vid havet, men som sitter i lä när han borde gå tankar åt sig i vädret.

Det finns många slags eländen.

Nu undrar Du kanhända varför jag är ensam på torpet så här års. Då svarar jag att Anna, makan och livskamraten, med lilla Margareta är hos Maja på Tattmar, Torö vid havsbandet — och där har dom det fint, ty Maja som Du med din Inga i fjol före jul träffade i Bellmansrummen på *Freden*, tillhör de mycket levande som fötts till välsignelse för många. Och Erik, hennes man, som Du också träffade, är i Lappland med gummistövlar och fiskedon. En man måste ha många leksaker — som just Erik sade en gång.

Det finns flera visa män än Johannes på Patmos och sista tidens profeter.



Ivar Lo i Trädgårdsföreningen, Göteborg.

Ja, min vän — eftersom det här brevet inte begränsats inom ramen av ett korrespondenskort kan jag gärna uppehålla mig även vid en sådan liten sak som att en brunspräcklig kaninunge samma dag jag kom hit till torpet — i fredags — försäkrade sig om friheten.

Den brunspräckliga ungen tillhör en kull på sex som modern *Lola* födde bastiljdagen den 14:e juli. Ungarna har olika chatteringar. *Lola* är vit som fjällsnö i sol — kaninungarnas fader känner jag inte. Släktets förökande i detta fall har försiggått under dirigentskap av en pojke som haft fria händer att utse *Lolas* älskare och hennes ungars upphov.

Den här lille brunspräcklige — den har jag jagat i regnet för att återbörda till *buren*, syskonen och modern. Fåfängt. Han har likt en harunge — som han liknar — tagit boplats under en granhäck, och så liten och ung han är har han klarat sig för rävar och hundar, kråkor och hökar. Jag tror den lilla fan kan klättra i tränsom en ekorre.

I morse när jag tagit mitt regnvattensbad upptäckte jag rymlingen, en burrig boll med tidiga höstfärger i jordnöt och igelkottsgrått — brunt, hopkrupen vid ett maskrosstånd.

Jag försökte fånga flyktingen för att passa in honom i det kultursammanhang som kaninburen representerar — men jag fick *tji* som grabbarna säger.

Den unga rymlingen tycker om sin erövrade frihet, och är han nu en han eller hon, vilket jag inte varit i tillfälle att undersöka, tror jag att det lilla frihetsälskande livet kommer att ge ett gott krafttillskott åt de makligt feta och fördummade tyskharar som förökat sig i dessa trakter.

På tal om kaninhonan Lola som i år blir tre år, så var vännen Lo-Jo här på torpet i fjol en tid efter jag fått henne. Jag hade då gent mot henne något av skaparens vänlighet i tidernas begynnelse, sådan den i biblios första böcker oss givits, nämligen att skaparen efter Adams tillblivelse ansåg att det inte var gott för honom, Adam, att vara allena — varpå jag med denna förebild i ett självskolat ingenium skaffade Lola en kamrat som skulle göra sin plikt.

Lolas kärleksscener förbigår jag med tystnad. Dock må jag berätta att vännen Lo-Jo — som i sina väldiga romaner från tidigare nog så okända brottningsplatser för liv, lära och slaveri på de varma kullarna i Sörmland, på adeliga gods och i statarnas liggande skyskrapor visat sig särdeles förstrogen med det animalas manifestationer — vid detta tillfälle förtrodde mig att han ansåg min kaninhona Lola — som jag betalat fyrtio kronor för! — vara *frigid*.

Sedan dess har hon fött många kullar.

Jag tror Lo-Jo är skämtsam som en av de gamla visa anglosaxiska humoristerna — ibland. Stundom och mest är han en tigande urstark stubbröjare som sätter spett och dynamit under stenar och rötter — för somliga är det nog bäst att titta efter hans röda flagga och hålla sig ur vägen när han låter skottet gå. Lo-Jo han är bra.

Jag har tidigare i någon tidning utnämnt honom till Statarnas Ambassadör — det är en hederstitel han förtjänat, jag skänkt honom och är glad för.

Nu kan jag med detta enkelt övergå till en kort skildring av en cykelfärd Ambassadören och jag gjort. Den var fin. Åtta dagar i sol och vid hav. Från Göteborg till Ängelholm. Med tåg från Malmö och hem. Utan att vi brände sönder själar eller hud — fast vi träffade och konverserade vägkamrater och fotograferade varandra bland exotiska kaktussnår i Trädgårdsföreningens "palmehave" i Göteborg.

Någon resebeskrivning tänker jag dock inte plåga Dig med i detta sammanhang — må jag bara tala om att i Tylösand, Malen och Båstad och på ett och annat håll med mindre bekanta namn leker människorna liv på baksidan av en tillvaro som kunde vara hygglig nog med de lekandes förutsättningar. Tråkigt folk med stora trunskar kläder, täta ombyten, brist på ord, mekanisk uppfostran, för mycket pengar — bad- och regatta-människor som förstör atmosfären i de flytande lyxhotell som färdas de sju haven runt under fredstid. Somliga av dem lär ändå läsa böcker som skildrar livet — på lediga stunder och på originalspråken!

Det finns inte så mycket friskt vatten i litteraturen att dessa gäss skulle bli våta. De är bara beklagansvärda. Kött, ägg, kläder, bilar, båtar, flygmaskiner, dans, stereotypa leenden, tre — fyra språk, nothing to

have, nothing to do. Deras läppar är dystert levande illustrationer till antikens teatermasker i tragiska facket — ett opp och inget i minne, utan någon god skådespelares väljud som röst och tröst bakom fasadens välmålade intighet.

Så Du ser: man lär sig lite även när man är ledig — nå den saken kanske låter skrytsam och är. Men — Ambassadören är en fin res- och vägkamrat. Vi har skidat samman förr. Sett sju blåfjäll tona opp bakom varandra. Gått ut och kommit tillbaka när de välutrustade storlöparna hållit sig hemma i *Sälens* bar och salonger.

Cykla är ingen dum sport — om man ska kalla det sport. Vi lekte och rullade fram utan möda på vägar som golv. Barn sjöng för oss ibland när vi vilade kropparna vid havet, älskvärda människor dukade upp sitt bästa för oss — men i sällskap med miljonärer betalade vi för oss själva, två proletära herremän som lärt att le på rätt ställe, lågmält individuella.

Nu ser jag på solvinkeln att det är dags för mig att få ett slut på den här episteln om inte min söndag ska bli en skrivbordssöndag — flera brev väntar.

För att nu tala om det viktigaste så vet Du ju att det drar hop sig till höstens stora hardöd på dina marker. I fjol kunde som Du vet Lo-Jo inte komma — han höll på med ROMANEN. Nu är den färdig. Desslikes hans film. Så nu ska han efter två år vara ledig — och *ledig* vid din Björkljuster vet man vad det betyder om man kommer dit. Nå, det är bara jag som den veckan blir kock, stewart, mässpojke, manskap och sådant. Min stora glädje är att vara en god tjänare.

Men som Du säkert begriper lyster det oss att skaka hand med Dig, provskjuta byssorna, plocka svamp och vara stora barn under Guds himmel. Färderna till dina landmären har ju redan fått sin plats i den tillfälligt levande litteratur folket behöver — men det är för att bevara vår pojkaktigt leende ungdom, vårt manliga förstånd och all inre glädje som Du må när tid bliver, kalla oss till ditt höstliga gästabud i sjumilaskogarnas doftande vildmark.

Jag kan se *Klinga* — som jag hoppas fått fina valpar — dyka fram ur spindelvävssilvrade snår, med snabba tassar kastande markens dagg ur mossor och pors till lysande pärlor kring sitt energiska stövarhuvud.

Och kilosabborrarna ur ditt fågelvälsignade innanhav ska vi dra upp med andakt och bereda till högtidsmål — dagavard, nattvard.

Hej, hej — och frid och helg i huset bland dem Du älskar och känner hjärtat varmt för . . . som vi sa här i torpet i midsomras när vännen Kalle Hedberg var här. Den store målarn. Och ensam var han inte. Frid och helg hade vi. Så har jag också nu, Broder. Vi ses.

Hagtorpet den 8:e augusti -43.

Vän

*Ragnar Holmström*

# FLICKAN i JULGRANEN

Av Henry Peter Matthis



**D**ET VAR INTE JULAFTON utan annandagen, det minns jag tydligt fast det är fem år sen. Faster Agata kom med henne — med ängeln, menar jag — till släktmiddagen, lite tidigare än de andra. Vi var två dussin till bords, må tro. Men det var nog inte för att hon trodde att hon skulle försvinna i mängden. Hon hade sina julklappar med sig. Hon är snål, faster Agata — eller sparsam, som mamma vill att vi ska säga. Hon hade inte velat kosta på sig den extra utgiften att skicka sina paket till julafton — det sa hon själv — utan tyckte att hon lika gärna kunde ta dem med sig när hon kom. Och så ville hon vara med och se barnens glädje, sa hon.

För resten var jag sjutton år fyllda då. Men barnens, det skulle det vara.

Nåja, mina två småsystrar fick var sin bilderbok att färglägga i — fast hon så väl visste att de hade börjat skolan för längesen. De ville förstås ha böcker att läsa i. Och jag — jag fick en tandborste i ett etui. Om det åtminstone hade varit en rakhyvel... Men så var det alltså det stora, det riktiga — och det skulle

vara till oss allihop — en julklapp för livet. Den var i en stor kartong, som hon hade klistrat julpapper omkring. Och vi var nyfikna, i alla fall. Det är så klart.

Alla tre ville ta upp paketet. Men faster sa att det skulle vara jag. Vi stod omkring, både mamma och pappa och "barnen" och faster Agata. Det kom någon i tamburen — åtminstone ingen med fler julklappar — men Britta fick gå och ta emot. Tyckte vi verkligen att det var spännande? Jag vet inte. Undrade vi inte ändå mest vad hon hade hittat på för något tokigt? Men aldrig hade jag kunnat drömma om —

Ja, så bröt jag mycket omständligt det stora lacket och låtsades bli nervös när det inte var karingknut, så att jag kunde bara rycka av det röda julklappsnöret. Jag tog upp kniven och skar. Och lyfte av locket. Grävde i träullen och kom till silkespapperet. Alla stod där med ögon på skaft. Om det var en blomstervas! Eller en silverljusstake.

Då skulle vi visst ha skrattat av lättnad. Och mamma skulle genast ha gått ut till de andra gästerna. Men nu blev vi stumma. Av liksom ännu mer spänning.

För då jag försiktigt vecklade upp silkespapperet låg där ett rosenrött barn. Nej — en flicka med skära, mjuka lemmar i snövit klädnad. Nej, nej. Det snövita var allt papperet — hon hade en himmelsblå mantel men fötterna bara och ena benet och den andra skuldran nakna, armarna bara och skära. Men se — guld-gula vingar. Det var en ängel. Helt och hållet av socker?

Det trodde vi först. Och Eva och Linnéa blev förtjusta och klappade i händerna. Men den var utav vax. Vi såg på varandra så långt vi kunde, och teg. Den skulle hänga i granen, sa faster Agata. Det var julängeln.

Då tackade mamma och sa att den skulle bli en prydnad för hela julen, och så skyndade hon sig till de andra. Och pappa sa att vi skulle tacka faster, och så gick han. Och då sa faster Agata att jag skulle stiga upp och hänga den högst upp i granen med en gång.

— Men var försiktig, det säger jag dig, Karl! varnade hon, när jag flyttade fram en stol och kanske lite hastigt lyfte upp den granna dockan ur kartongen.

Det var just vad jag ville svara. Den här målade dockan — ska den sitta i granen? ville jag invända, då jag stod med den i handen. Den var ju tung, tre eller fyra decimeter lång, ett riktigt beläte.

— Den tål väl att ta i? svarade jag, inte alls snäsigt, tyckte jag.

— Var försiktig, hör du! upprepade faster Agata förnärligt och stampade i golvet.

Eva och Linnéa började småflina. Jag såg det men låtsade inte om dem. För att det inte skulle bli spektakel.

— Var ska den sitta? frågade jag undergivet.

— I toppen förstås! utbrast faster omotiverat gällt. Och skynda nu på! Stå inte där och —.

I toppen satt en stjärna. Jag skulle alltså fästa den nedanför. Med ett band under armarna eller om vingarna? Men det var inte värt att fråga faster något mer på en stund.

— Ge mig snöret som var om kartongen! sa jag till Eva.

— Snöret som var om kartongen — vad ska du med det? skrek faster häpet och stirrade på mig.

— Hänga ängeln i, sa jag.

Hon gav mig en blick som om jag hade tänkt mörda henne men blivit upptäckt. Så gick hon utan att kosta på mig ett ord. Och där stod jag med ängeln i mina händer, på stolen, utan snöre eller något annat. Eva räckte tvekande det röda julsnöret mot mig, men jag dröjde med att ta emot det. Så väluppfosttrade som vi var, så kunde vi ju inte ta oss för något som gick vår värderade faster ännu mer på nerverna. Men hade jag gjort det, hade jag knutit snöret om julängeln och bundit fast den uppe vid toppen, under stjärnan, så hade nog ingenting hänt.

För medan jag stod och väntade med ängeln och inte visste vad jag skulle göra, kände jag hur len och underlig den fina dockan var. Ben och armar på den var som levande, mjuka som en flickarm, tyckte jag. Den kändes varm när fingrarna gled uppför benet så långt det var bart. Då blev jag som fångad av den underliga ängeln, kunde inte låta bli att känna mer på den, klämde på armarna och strök med fingertopparna på den nakna skuldran och överallt där den inte hade manteln. Guldgula lockar hade den också och skära kinder. Vingarna tog jag inte på. Fast den inte var av socker,

kände jag liksom inne i bröstet och inne i munnen hur söt den var. Jag varken såg eller hörde någonting omkring mig. Jag skulle vilja leka med den — hur länge som helst tyckte jag. Och undrade om jag skulle kunna försvinna med den och gömma den, så jag slapp hänga upp den i granen.

Då kom faster tillbaka. Hon höll ett blått sidenband mellan händerna, som om hon mätte hur långt det var.

— Se här, sa hon med eftertryck. Knyt nu ordentligt fast julängeln i toppen!

Det återstod bara att lyda, och så var leken slut innan den hade börjat.

\*

Slakten samlades, och ängeln i granen blev naturligtvis vederbörligt beundrad. Men först såg alla häpna eller roade ut, innan de hörde att den var fasters julklapp till "barnen". Snart kom i alla fall faster Agata bort i det dubbla dussinet, åtminstone för mig. Vi är ju alltid rätt många kusiner vid sådana där tillfällen.

Men det var väl mest för att jag gjorde en upptäckt. Det som jag upptäckte var — Helena.

Vi hade ju träffats många gånger förut, kusin Helena och jag. Lekt tillsammans på landet, en hel sommar varit alldeles som syskon, i skärgården för flera år sedan, och alltid kommit bra överens. Hon var ett år äldre än jag men något kortare till växten. En pigg och rar tös. Det var inte precis med en gång jag tyckte att det var något särskilt med henne, nu heller. Men rätt som det var, medan vi lekte de vanliga jullekarna efter middagen, kände jag att jag ville ha tag i henne och sedan inte släppa henne.

Jag vill inte påstå att hon liknade ängeln. Helena har aldrig varit dockvacker. Men jag hade faktiskt julängeln i tankarna, när jag upptäckte hur rasande söt hon var. Jag ville, jag ville — slå armarna om henne och dansa inför hela sällskapet! Dansa och sjunga. ". . . dansa till solen rinner opp — hej hopp, min sköna — nu ska vi dansa i det gröna!"

Och när vi höll på med en sittlek fick jag henne äntligen på knät. Då var det på nytt som när jag stod med ängeln i händerna, och jag kände just den där underliga, eggande mjukheten, den fasta och lena värmen och all den överrumplande glädjen att ha tag i henne. Jag strök med fingertopparna över hennes armar och nacke. Usch, vad du kittlar mig! sa hon bara och ryckte lite grand men flyttade sig inte. Jag tryckte handen mot hennes bröst, och hon lade bara sin hand ovanpå min. Jag var på sätt och vis rädd, ändå hisnande glad och ivrig, det var som om vi satt i en gunga bägge två. Jag lekte att vi var högt uppe i luften och klämde hårt om hennes armar och ben för att hålla fast min sköna ängel.

Då ville hon inte vara med längre.

— Jag är väl ingen kattunge heller! sa hon och vred sig loss. Som du kan dalta med som du vill!

Där fick jag.

Hon var borta i en blink och såg inte åt mig mer. Slut på leken. Jag skämdes förstås och trodde att alla

de andra hade hört vad hon snäste till mig. Så omärkligt som möjligt smet jag ur rummet.

\*

Jag borde ha gått ut och luftat min missräkning. Jag borde ha tjuvrökt en stor julcigarr och blivit illamående för resten av kvällen. Men jag kunde ingenting tänka eller göra. Jag var alldeles tom.

När man är så där ensam och utanför som jag då, blir man dum. Det är min erfarenhet. Vilka dumheter som helst kan man begå, i rena tanklösa förargelsen. När jag hade drivit mellan rummen en stund och stått en halv timme — tror jag — i ett fönster och stirrat ut i mörkret, gick jag ut i salen. Där var bara granen tänd, alla de små elektriska ljusen. Ingen satt kvar där. Då släckte jag, på pin kiv. Där stod jag ensam i det mörka rummet och tyckte att jag hade gjort de andra en lagom otjänst. De skulle bara veta att julgranen var släckt!

Det lyste in från serveringsrummet och från hallen. Jag hörde röster från alla håll men såg ingen. Naturligtvis tänkte jag hela tiden på Helena, som jag hade hållit i mina armar. Jag kunde känna henne ännu så att jag blev varm i händerna. Jag stod just och undrade om det var sådant som kallades längtan i böckerna, och om jag var kär. Då kom jag att tänka på ängeln. Och alldeles ofrivilligt, snabbt som en katt på en råtta — jag vet inte varför — var jag vid en stol, satte den framför granen och klev upp. Där hade jag henne!

Så snart jag tog i ängels ben mellan granriset — jag såg den inte — hade jag känslan att det var hon, att det var flickhull, mjuk, lockande glädje, varm och rar flicka som skulle vara min. Jag tyckte i detsamma att jag kunde skratta åt mig själv eller snäsa något om kattunge, men nu såg ingen, nu skulle jag passa på tillfället. Och jag lossade försiktigt på sidenbandet.

Det skulle jag heller inte ha gjort. Fortare än jag hade tänkt det lossnade bandet. Där fick jag henne i händerna — och blev så paff att jag höll på att fara på huvudet i den mörka granen med alla de stickande kvistarna, de släckta ljusen, glittret, tomtarna, flaggorna, röda karameller och röda äpplen — allt såg jag för mig som i ett blixtsken, innan jag hade fått balansen igen. Då kramade jag om ängeln med vänstra handen men hade en chokladgris i den högra.

Men så hade jag fått ned ängeln i alla fall. Då gjorde jag den olycksaliga annandagens andra upptäckt.

Julängelns ena vinge var knäckt. Innan jag hade känt över vare sig armar eller ben, märkte jag det — vingen hade ju stått så spetsigt mot skyn, nu var den



Helena varken snäste eller blängde . . .

slak och hängde. Jag var överrumplad men egentligen inte rädd. Men jag höll andan ett tag och måste fort tänka mig om.

Det kunde när som helst komma någon, se att det var mörkt — och tända. Då hade jag stått där med min ängel i näven! — Därför bröt jag kvickt av den andra vingen också och skyndade mig att knyta fast julängelns i grantoppen igen.

Sedan tände jag själv granen.

\*

Var jag inte förbluffad över att hon satt däruppe? För det var hon. — det var Helena!

Jag hade alltså gått ned från stolen och satt bort den igen, stod mitt på golvet och såg mönstrande på julgranen. Skulle inte alla se att vingarna var borta? Visst syntes det — men de fick säga vad de ville, jag kunde svara att den hade fallit i golvet, bandet hade gått upp. Då såg jag så tydligt Helena i granen att jag kunde skratta! Så ljuv och söt, men så oåtkomlig satt hon där, mina händer kändes tomma, ensamma. Ja, det var som om missräkningen hade satt sig i händerna. Fallit ur mina händer hade hon gjort. Vad skulle jag göra?

Nej — förbluffad var jag inte. Men jag stod mitt i salen och längtade. Just längtade med händerna — ta i någonting, smeka någonting mjukt och fint — längta-

(Forts. å sid. 28)

# Hur man gör en Operett



**D**A OCH DA DIMPER DET NER ETT BREV på skrivbordet och ofta nog händer det att brevet innehåller en fråga. Folk kan fråga om de mest skilda saker. En del vill veta hur man mår, andra vill veta vart man skall vända sig om man vill bli barnmorska. Är man anställd i en tidning förutsättes det nämligen att man vet allt och det gör man naturligtvis också. Oraklet i Delfi skulle aldrig ha klarat sig i en allmänbildningstävling med en modern journalist.

I dag damp det ner ett brev igen och när jag öppnade det fann jag att det innehöll en enda skälvande fråga: hur gör man en operett? Tydligt sitter någonstans i landet en företagsam yngling som vet med sig att han skulle kunna skänka världen ett mästerverk i färg och toner om bara någon vänlig själ vill tala om för honom hur man bär sig åt. Hur gör man? Vad börjar man med? Och hur slutar man?

Man skulle naturligtvis kunna säga att operetter gör man inte, de görs av sig själva. Man kan aldrig lära sig att bli operettist, det föds man till. Helst föds man till det i Wien. Alla wienare är nämligen födda till operettkomponister och operettlibrettister, åtminstone är alla operettkomponister och operettlibrettister wienare. Är de det inte från början så blir de så småningom utnämnda till det.

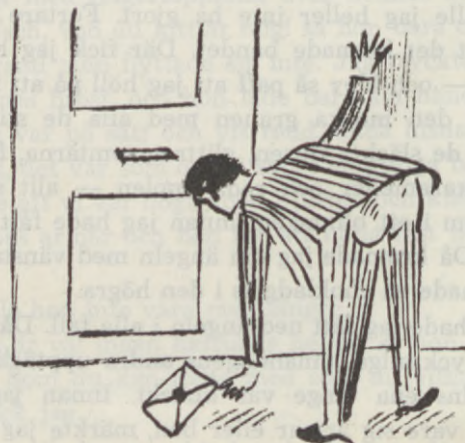
Men alla kan ju inte vara wienare och bevisligen har det ju också skrivits operetter utanför Österrikes gränser så det är ju klart att det kan läras liksom allt annat. Jag har frågat experter i branschen och här är nu en del av de rön de har delgivit mig.

En operett tillkommer oftast på det sättet att en teaterförläggare ringer upp en kompositör och säger:

— Jag har en bra idé. Vi skall göra en ny "Vita Hästen".

Ibland säger förläggaren att "vi" skall göra en ny "Glada Änkan" eller en ny "Czardasfurstinnan" eller en ny "Leendets Land" men ändemeningen är alltid densamma. "Vi" skall göra någonting som är lika bra som det bästa som har skrivits förut. Programmet är otadligt som utgångspunkt men när arbetet är färdigt visar det sig tyvärr att den nya operetten visst inte är någon ny "Vita Hästen" eller "Glada Änkan" eller "Leendets Land" och då blir förläggaren ledsen.

— Det här är ju inte alls vad vi kom överens om, säger han och så vägrar han att förlägga operetten vilket han gör rätt i. Förlägger han den och operetten så småningom kommer upp inträffar nämligen det märk-



I dag damp det ner ett brev . . .

liga att samtliga kritiker grips av den plötsliga aningen att här skall visas ett mästerverk som inte bara är bättre än "Vita Hästen" och "Glada Änkan" och "Leendets Land" var för sig, utan bättre än alla dessa sammanlagt och sedan blir han mycket förstämd.

Stundom händer det att det är författaren som kommer på idén att göra en operettlibretto. Man bör då komma ihåg att "libretto" är italienska och betyder "liten bok". Oftast får författaren nämligen idén till sitt snillefoster när han läser en liten bok. Han läser t. ex. "De tre musketörerna" och slås redan i femte delen av den blixtrande tanken: detta är ju en libretto. Och så skriver han en operett som heter "De tre musketörerna". Eller han läser högt för sina minsta ur en barnbok som handlar om trojanska kriget och så skriver han "Sköna Helena".



Oftast får författaren nämligen idén till sitt snillefoster när han läser en liten bok . . .

Ibland är det komponisten som får idén. Det kan gå till på många sätt. Han kan t. ex. få tag på ett häfte kinesisk musik på ett antikvariat och så säger han till sin librettist: skriv en libretto i kinesisk miljö. Författaren skriver då "Leendets Land" eller eventuellt "Geishan". Japan och Kina ligger så nära varandra på kartan. Stundom händer det att det är den populära operettkomikern som får uppslaget. Han får t. ex. för sig att han skall uppträda i skägg i första akten. På det sättet kommer pjäsen som "Axel i sjunde himlen" till. Men naturligtvis kan det hända att en författare får en idé till en operett utan att förläggaren har sagt någonting, utan att han har läst någon bok och utan att han talat med komponisten eller med skådespelaren som skall ha huvudrollen. Men det är rätt sällsynt. Påstås det.

Vem som nu än börjar och var han nu än tar uppslaget måste han ha ett schema för handlingens gång. Det finns två sådana. I de äldre operetterna fanns det



Ibland är det komponisten, som får idén.

ett mycket slitstarkt recept att gå efter, nämligen följande:

- 1:a akten. De älskande mötas.
- 2:a akten. De älskande skiljas.
- 3:e akten. Kejsar Frans Joseph ingriper och återförenar de älskande.

Numera kan man dock gå något friare till väga och då rekommenderas följande schema:

- 1:a akten. Han och hon älskar varandra.
- 2:a akten. Han och hon älskar varandra.
- 3:e akten. Han och hon älskar varandra.

Detta ser kanske en aning monotont ut men lyckligtvis kan det varieras. Man kan t. ex. låta "han" vara densamma i alla tre akterna medan "hon" växlar eller man kan t. o. m. låta "hon" vara den samma i hela stycket igenom medan "han" växlar.

Antag nu emellertid att författaren på det ena eller andra sättet fått en idé. Han sätter sig då omedelbart i förbindelse med teaterförläggaren och frågar om han kan få 1.000 kronor i förskott. Det får han inte och han skriver då en s. k. synopsis på handlingen. Förläggaren läser igenom den någon dag när han får tid — det har han mycket sällan — och finner alltsammans idiotiskt, vilket det också är, för vem kan skildra handlingen i en operett? Förläggaren hittar emellertid ett korn längst ner på sid. 7 och av detta korn får han i sin tur en idé. Han talar med en annan författare som skriver en annan synopsis och denna förelägges nu en kompositör som finner handlingen omöjlig. Kompo-

(Forts. å sid. 28)



Komponisten hittar ett korn högst upp på sid 8.





# Julkvåde i kristid

av Martin Nilsson.

Här mågen I alla i andanom se  
den femte kris-julen, år fyrtiotre,  
som enligt en urgammal god tradition  
skall firas med fröjd av vår hela nation —  
så gå inte hängsjuk och misslynt och vrensk,  
nej gläds i din själ att du föddes till svensk —  
betänk vad du sluppit av pina och kval  
just för att nationen är strängt neutral.

GUDS FRED, ALLA VÄNNER av prima humör,  
förlåt att jag kommer så huxflux och stör  
men jag är sen födseln — det råar jag ej för —  
en påsk-pingst-midsommar-jul-nyårskåsör  
som improviserar, så där på en slump,  
om allan slags högtid, en versfotad stump  
i folkliga meningar, tankar och ord  
avhandlande allt mellan himmel och jord.  
För trevnadens skull jag, i glad melodi,  
emellanåt kläder mitt verskåseri —  
sen själv jag trakterar båd sträng och tangent  
på klingande skönt trubadurinstrument;  
jag fingrar på dragspel, jag kliar gitarr,  
jag knäpper på luta och sjunger med darr —  
ibland uti lergöken blåser jag liv —  
fast mest drar jag veven på verspositiv.  
Välän då, gott folk — är er hörsel i lag  
så ställ er i ring runt omkring mig ett tag —  
jag lovar att fatta mig enkelt och kort  
i allt detta rimsneck jag haver till sport —  
och lyssnar ni noga till minom konsär  
som högst aktuell nu vid jultiden är,  
då får ni måhända, så där i ett vips,  
en två - tre - fyr - fem - sex - sju - åtta små tips.



Det har vi att tacka regeringen för  
som hållit sin kurs med ett frejdigt humör  
och kryssat så snävt på sin irrande stråt  
bland pakter, traktater och andra försåt;  
ibland har en rivande ovädersby  
i statsskutans rigg ställt till väsen och gny —  
men vårans regeringsbesättning stått pall  
trots larmande vindar och brottsjöars svall.  
När bomber slå länder och städer i kras,  
då ligger vårt land som en liten oas  
mitt i ett inferno av blod eller glöd,  
av terror och våldsdåd, i jämmer och nöd —  
just därför, o landsman, var inte så vrensk,  
nej fröjdas och gläds att du föddes till svensk,  
om sen din försörjning är aldrig så skral  
så håll dig på kant och var strängt neutral.  
Din väg, liksom fäderna, rätttrådigt gack —  
slå dövörat till för allt nyordningssneck;  
den urgamla ordning i landet vi har,  
den står sig nog även för kommande dar.  
Men tränger väl våldet din ära för när,  
så värna med styrka den mark vi har kär —  
var, enom och allom, beständigt på vakt,  
ty s j ä l v är du e n av vår väpnade makt.



Som känt är ju svenskar ett ätande folk,  
och därför så vill jag mig göra till tolk  
för alla de mödor som matvraket har  
när födan i år till sitt julbord han drar;  
Än pulsar han fram uti brask eller slask,  
än slingrar han ledlös omkring, lik en mask —  
än smiter han skygg som en mus, om han törs,  
med plånboken stinn, till vår kolsvarta börs.  
Och ofta med väska och korg tar han skjuss  
på cykel, på spårvagn, på tåg eller buss,  
att hamstra sin föda, i rågade mått,  
av bönders förråd, vad han finner för gott;  
och var han än ses, är han alltid sig lik,  
på gata, på landsväg, i bod och butik —  
ty bara hans matkänsla råkar i darr,  
värderar han inte sin nästa ett barr.  
Då blänger han misstänkt och argt under lugg  
och knuffar sig fram med båd sparkar och hugg —  
och språket han för, blir så fult och förryckt,  
att nättopp det ens kan lanseras som tryckt.  
Men alla är inte så usla förstås,  
nej, undantag finns ju, så visst och gunås —  
det är välan v i, som med kosing har smått,  
som aldrig en kick av Fortuna har fått.



Vår jul, som bekant, är en högtid av rang  
med glitter och prålande dingelidang —  
elektriska kronor och levande ljus  
skall illuminera vartendaste hus —  
och alla så vet vi hur saken ska ta's,  
ty finns ej elektriskt och ej heller gas,  
så får fotogenlampan komma igen  
till heders som lysmask, vår trofasta vän.  
Men om fotogenen gått upp i det blå  
och ej stearinljus man heller kan få,  
så är det väl inget att fästa sig vid,  
ity att man klarar sig fint med karbid —  
men skulle karbid även felas för oss,  
då späntar vi torrved till facklor och bloss —  
det verkar ju åldrigt — men, allting antikt  
är numera ansett som fint och unikt.  
Sen har vi vårt julbord, den signade kväli,  
som täckes med dukar av linne och dräll —  
men eftersom tiden är knaper och skev,  
blir duken av papper, fast mönstrad som väv —  
och maten vi ser i karotter och fat,  
en fägnad för ögat, är mest surrogat —  
Dock, med fantasi, plus aptit rent för två,  
så smakar det festligt och läckert ändå.



Vi går där och trampar i singlande snö,  
vi står där och stampar i ringlande kö —  
och varje kupong på vårt kort, är som gull,  
en ruta av näring för stomme och hull.  
Och tack vare våran hushållskommission  
så har vi till julen fått extraranson —  
men räcker kupongerna inte ändå  
så får vi väl skarva med vad vi kan få.  
Exempelvis: julkorv, som är på kupong,  
vi skarvar med stångdito, två meter lång —  
till skinkan, för dyr och för knapp, helt spartanskt,  
vi skarvar en fläksida, "amerikanskt" —  
Om smörkortet sedan bekymmer oss gör,  
så får margarinet agera som smör —  
med kalvsyltan sen, som kupongfritt man får  
plus blodpudding, lungmos, rent kungligt man mår.

Nu haver jag vevat och kvädit min sång —  
mitt spelverk är trött och min mage är sväng,  
min hals lider torka, min stämma är hes,  
jag känner mig rakt som en slak bambojäs —  
så om ni mig bjuder: Stig in i vårt tjäll  
och smaka på julmaten våran i kväll —  
då tackar jag vackert i välvalda ord,  
och kliver med fröjd till ert dukade bord.  
Men innan vid bordet vi bänkar oss ner  
så har jag en innerlig vädjan till er:  
ifall att ni vill, om ni har så ni kan,  
Med penningbidrag ta de sjuka er an,  
att även vårt lands alla lidande må  
i hjärta och sinne sin julglädje få —  
sen spelar jag upp till en julpolonäs —  
GOD HELG, alla vänner — nu sätter vi fräs!



# Avslöja Eugenia!

För årets julpristävlan svarar den icke obekante frågesportmagistern Gösta Knutsson, som med vidstående brev till läsaren överlämnar några nötter att knäcka i helgen. Som vanligt lönar det sig att försöka, ty inte mindre än 125 kr. utdelas i pris. Den som insänt den först öppnade rätta lösningen belönas sålunda med

**Första pris 75 kronor.**

Andra pris blir 25 kr., tredje 15 kr. och fjärde pris 10 kr. Dessutom utdelas tre tröstpris, bestående av tidskriften Status gratis under ett år.

Skriv tydliga lösningar och sänd in dem till Status redaktion, Kocksgatan 15 före den 1 februari 1944. Lösningen och pristagarnas namn meddelas i marsnumret. Tävlingskuverten skola vara märkta: "Avslöja Eugenia".

Och nu till själva pristävlingen. Vi överlämna ordet till magister Knutsson:



Stockholm den 19 juni 1871.

Kära lilla Anna!

Äntligen skriver jag till Dig och tackar Dig så gränslöst mycket för senast! Det var underbart skönt och ljudligt hos Dig och de Dina — vad Ni har det vackert ute på Fagerhult! I fulla drag njöt jag av naturens skönhet, och August skola vi icke tala om: han var hänryckt. Och särskilt för honom var det skönt att för ett par dagar komma bort från storstadens buller och larm. Han har haft det ovanligt besvärligt på sitt departement på sista tiden (Socialdepartementet är nog det mest betydande av dem alla) och skulle



egentligen behöva en längre tids rekreation. "Nu är man i denna grottekvamn igen", suckade han, när tåget stannade i Stockholm efter besöket hos Eder. Ja, stackars August, han arbetar alldeles ut sig. Jag undrar om det ej vore skönt för honom att få en lugnare befattning ute i landsorten. Borgmästaresysslan i Arvika lär bli ledig i höst, och eftersom August är värmlänning, tycker jag att den platsen vore idealisk för honom. Men han är visst ohägad att 'ämna huvudstaden. Vi ha ju också vår vackra våning här och många kära vänner, efter vilka det naturligtvis skulle bli tomt. Men jag är rädd att August kommer att åldras i förtid med det jäktande arbete han nu har. Emellertid hoppas jag, att vi i juli, när August får ledigt, skola kunna göra allvar av vår gamla plan att företaga en ångbåtsfärd till Göteborg på Göta kanal. Det vore bra



roligt, om Du och Fritiof kunde följa med — tänk på saken!

Så skall jag väl berätta litet för Dig om den senaste tidens händelser hemma hos oss. Mina barn må, Gud ske lov, bra, men Sven beredde oss en svår besvikelse, då han icke blev flyttad till första ringen. Gossen är ju icke obegåvad, så det måste vara lättja, och det blir nu nödvändigt att taga itu på allvar med honom. I morgon skickas han i väg till våra släktingar på Marieholm, där han får läsa tillsammans med sina kusiner för en informator. Jag hoppas att detta skall bli honom till gagn.

Om sålunda Sven gör mig bekymmer, så har jag haft desto större glädje av min Karin. Hon är så duktig i hushållet, hon har lärt sig ofantligt mycket på sistone, och jag tror att det skall bli en god hustru av henne. Bröllopet mellan henne och



## Avslöja Eugenia!

Sexdubbel bevisning föreligger att det efterföljande brevet är falskt och icke kan vara skrivet den 19 juni 1871. Det innehåller nämligen sex s. k. anakronismer, d. v. s. tidsbestämningsfel: "en person eller händelse förbindes med tidsförhållanden, med vilka han eller den ej varit samtidig".

Ett påpekande bör göras: Eugenias brev har för enkelhetens skull alligenom skrivits med vår tids stavning. De felaktigheter som förekomma äro rent sakliga, ej av språklig art.

Kan Ni avslöja den falska Eugenia?

Gösta Knutsson.



Arnold kommer antagligen att stå i oktober, om vi hinna få utstyrseln färdig till dess, men jag tror nog att det med förenade krafter skall lyckas oss. Arnold är en sådan öm och god ung man, och jag sätter det största värde på honom. Kan Du tänka Dig, att på Mors dag kom han och uppvaktade mig med en stor rosenbukett! Var såg man en sådan svärson? Han är ju också av så god familj, Arnold; det förljudes, att hans fader, professorn, kommer att hedras med nobelpriset i höst. Ja, lilla Anna, blir det så, då kommer det nog att bli ganska svårt att umgås med mig sedan! (Jag skämtar endast, det förstår Du väl. I själva verket hoppas jag, att Du och jag alltid skola få vara och förbliva de bästa vänner).

Arnold är, som Du vet, mycket musikalisk. Hans egentliga instrument är, som Du måhända också vet, klarinetten, men nu har han



fått för sig att han också skall skaffa sig något som han kallar saxofon. Han har skrivit till utlandet efter en dylik — men, vet du, jag hoppas, mest för Karins skull, att den inte kommer! Blåsinstrument i all ära, men nog låta de allt för förskräckligt. Tacka vet jag violinens spröda toner. Jag är ledsen att August nu-

mera slutat att spela fiol. Ingen kunde spela Beethovens värsonat som han. Ja, lilla Anna, musik är underbart — men inte musik av blåsinstrument! Nå, för övrigt sätter jag det största värde på Arnold, och jag vill icke att Du skall taga det föregående som en kritik av honom.

Nej, nu måste jag återgå till mina husliga sysslor. Jag håller just nu på med att laga rabarbersaft och krusbärssylt — tyvärr voro krusbärens, som jag fick på torget, ej alls bra: där var mjöldagg på de flesta av dem. Har Du också blivit utsatt för dylikt? Ja, vi ha våra bekymmer, vi husmödrar. Nu slutar jag mitt brev. Än en gång, käraste Anna, mitt varmaste tack för senast och de hjärtligaste hälsningar till Fritiof och barnen! Låt snart höra av Dig igen!

Tecknar Din tillgivna  
EUGENIA.

## Flickan i julgranen (Forts. fr. sid. 21.)

de om det var sådant som kallades längtan i böckerna, längtade efter att vara öm och glad med händerna . . . Då hörde jag steg i hallen och gick mot dörren.

Där stannade jag. Var det faster Agata som kom, skulle jag ta ansvaret!

Ah, jag kände mig modig. Jag kunde trotsa mot vem som helst. Och det spotska modet gjorde mig glad. Ensam var jag inte längre. Jag fick ord på läpparna till svar och repliker. Kom bara!

Ingen kom. Medan jag väntade på att någon annan skulle komma, såg jag tillbaka på ängeln. Vingarna var borta, så tydligt som om det hade stått skrivet över hela granen. Ängeln var en helt annan. En flicka — en vaxdocka. Där fick faster! Och där fick Helena!

Jag ville triumfera som om jag hade gjort ett lyckat pojkstreck. Jag ville ropa på Eva och Linnéa, ja på alla kusinerna. Vi skulle ta i ring och dansa långdans för flickan i granen!

Men då kom de stojande, de som jag skulle ropa på. De var på väg in i salen för någonting som de skulle ha i en lek. Jag steg ur vägen, och de stormade in, en hel klunga. Mamma och ett par av mostrarna följde med. De tände lampan i taket. Och där blev jag stående som jag vet inte vad — minst som ett stort frågetecken. För ingen såg att ängeln var utan vingar.

Nu var jag förvånad på allvar. Jag kunde inget annat göra än gå till de andra och sätta mig tyst i en soffa.

Men där satt jag inte länge förrän nästa överraskning alldeles vände upp och ned på mina begrepp. Helena kom och satte sig bredvid mig, och hon varken snäste eller blängde. Jag för min del kunde först inte se henne i ögonen. Jag var flat och försagd — hon började skratta och prata. Jag aktade mig för att ta i henne, men hon stack sin arm under min där vi satt. Och tittade på sned och log med en djup smilgrop, så inner-

ligt kokett. Jag måste ha sett ut som om jag inte kände henne, för hon frågade rakt på sak:

— Var har du varit, Kalle? Så länge? Kalle lille, har du varit borta?

Om du visste, tänkte jag. Om du visste att jag tagit vingarna av julängeln för din skull!

— Är du dum? sa hon när jag inte svarade. Ska du vara mallig?

Då försökte jag skratta, men det måste ha sett ut som om jag ville gråta. För rätt som det var brast hon ut i ett klingande, högt skratt, innan hon kom med hela ansiktet mot min axel och viskade:

— Stackars Kalle!

Varför kommer jag i håg allt detta så livligt just nu?

Har det varit med i spelet när vi förlovade oss, Kerstin Bruse och jag? Jag ser ju inte Helena i henne, inte på minsta sätt. Först kom jag bara dunkelt ihåg Helena i det här sammanhanget — som en liten flicka i julgranen, bokstavligen i granens topp. Men ett ögonblick stod hon livs levande för mig, snäsigt och skrattande, när jag kom hem till jul från min resa och Kerstin mötte mig på stationen. Jag ville ta henne i famn — jag ville aldrig släppa henne! Men jag hejdade mig.

— Kerstin! sa jag och grep henne om bägge armbågarna. Vad du är söt! Får jag ta i dig?

Jag tror inte jag skrämde henne, hon hann bara inte svara, stod där och såg frågande men lycklig ut.

— Följer du med hem? utbrast jag igen. Får jag ta i dig då?

— Ta du — så mycket du vill! skrattade hon och följde med.

Sedan tyckte vi båda två, att det bästa vi kunde göra var att förlova oss. Och det har vi inte ångrat.

Henry Peter Mathis

## Hur man gör . . . (Forts. fr. sid. 23.)

sitören hittar dock ett korn högst upp på sid. 8 och av detta korn får han å sin sida en idé, som förelägges en tredje författare som skriver en tredje synopsis som förelägges förläggaren som tillkallar författaren nr 2, som bearbetar idén tills den är mogen att föreläggas författaren nr 1, som i sin tur bearbetar idén ännu mera. Därefter sammanträder alla tre författarna med förläggaren och kompositören och diskuterar saken, varpå alla parter säger upp bekantskapen med varandra på någon tid.

Därefter arbetar de tre författarna och kompositören med var sin version av handlingen. När de är färdiga tillkallar förläggaren en fjärde författare som blandar ingredienserna i de fyra manuskripten, plockar ut en bit här och en bit där, lägger till en scen, stryker en kuplett, klistrar, klipper, skakar, ältar, fräser upp och

skriver rent, varpå synopsisen är färdig att lämnas till en dialogbearbetare, en kuplettförfattare, en teaterdirektör, en regissör, regissörens fru och kompositörens syster varefter nästan hela libretton är färdig att för- ses med musik.

Ingen av de fyra författarna känner då igen sin idé förrän efter premiären, om det blir succés. Då säger allesammans med en mun:

— Den där scenen gjorde jag bra.

Fast ingen vet vem som egentligen gjorde den.

Blir det fiasko tittar alla författarna snett på varandra och säger (fortfarande med en mun):

— Hur kan man också skriva en så'n scen?

Nu vet ni alltså hur det går till att göra en operett.

Ester Rykman



# MÄSSINGS- BJÄLLRORNA

**N**ÄR DEN KROKRYGGIGE gårdfarihandlaren uppenbarade sig med sina fullstoppade väskor blev det högtid mitt i arbetsveckan. — Vid skymningens inbrott, samlade sig allt husfolket med en viss förväntan kring Tvål-Nisse, som den vandrande handelsmannen vanligen brukade kallas. När affärerna till slut var undanstökade, bjöd stugans vänliga värdinna den gamle att sitta ner vid bordet och lägga för sig av middagsmaten. Tvål-Nisse strök belåtet över det böljande vita skägget. — När han ätit sig mätt, slickade han mjölken av skeden innan han gick runt för att tacka och ta i hand.

— Det är inte överallt och allestädes man blir trakterad med både gröt och bröd och ett vänligt ord, sade den gamle gårdfarihandlaren. — Långt därifrån! Det finns också hårda och oförstående människor som i all sin välmakts härlighet säger till Tvål-Nisse: — "Tyst gamle nasare! Vi vill inte veta av dej! Försvinn härifrån med ditt skrap och skrap!"

Tvål-Nisse slog beklagande ut med sina ådersvullna händer. Han betraktade stugans folk med oändligt sorgsna ögon. Den gamle hade små bjällror i örsnibbarna. De pinglade sakta för varje gång gubben rörde det allra minsta på huvudet.

— Tyst, kommenderar herremännen, fortsatte Tvål-Nisse. — Var tyst och försvinn! De orden säjs alltför

ofta. Den som sitter på gård och grund och kan vara herreman har alltför lätt att befalla folk till tystnad. Men för mycket befallande slutar i det som är värre än vrångt. Om den saken vet jag bättre och bittrare besked än någon levande människa!

Tvål-Nisse skakade bekymrat på sitt vita huvud. Bjällrorerna i örsnibbarna klingade sakta. Husfolket satte sig väl tillrätta för att lyssna uppmärksamt till den gamle gårdfarihandlarens ord.

— För många år sedan bodde en dylik herreman här ute på öarna. Han hade varit sjöfarande kapten och stått på många stora fartygs kommandobryggor. Nisse Nordlund hette herremannen. — När han kom hit till öarna, byggde han sig en gård som låg så avsides som möjligt. Han byggde gården som en borg. Där stängde han sig inne och upphörde att lyssna till människors ord. — Denne herreman hade haft mycket att säga till om. Flera stora fartygs väl och ve hade varit beroende av hans kommandon. Men ingen hade fått tala med honom. Ombord på fartygen hade han blivit van att höja handen och säga tyst! Ständigt befalle han tystnad. Till slut vågade ingen närma sig denne herreman och sjökaptten med ett råd eller en upplysning. Hans ord var lag och det var endast han som fick tala.

Tillslut blev han så förmäten att han trodde han kunde sätta sig till mästare över hela naturen. Hans

gård låg i skogskanten vid havsstranden. Fåglarna sjöng i skogen, vinden ven genom luften, vågorna slog mot stranden. Men denne sjökaptän och befälhavare som dragit sig undan i ensamhet för att skona sina öron för fåfängligheten i det mänskliga ordet, tålde nu inte heller att höra fåglarna, vinden eller vågorna. Ingenting fick störa tystnaden och stillheten omkring honom. Lyckades han fånga en fågel, fyllde han dess näbb med kåda innan han släppte den igen. Fågeln var därför dömd till tystnad. Den kunde inte sjunga längre. Och då näbben var fastklistrad med kåda, kunde den inte heller äta frön eller läska sin strupe med dagg. Fågeln var inte endast tvingad till tystnad. Den måste även försmäktas av hunger och törst. Till slut dog den en ömklig död i skogen därför att herremannen krävde tystnad.

Till slut var det endast ljudet av vinden och vågorna som herremannen inte kunde tysta ner. Då stängde han igen alla dörrar och fönster i sin gård och höll sig inomhus så mycket som möjligt. Ty han hade till slut fullständigt förlorat både modet och förmågan att se verkligheten som den var och ödmjukt lyssna till världens hundratusentals röster. — — Men hur stor och självrättfärdig herremannen än var, måste han någon gång smyga sig ner till handelsboden i byn för att proviantera. Då hade han öronen fullstoppade med stora tussar av bomull. Han smög fram genom byn på små slingrande sidovägar där bara de smutsiga svinen höll till. Han undvek att se mötande människor i ögonen.

Men en kväll när han skulle gå tillbaka till sin herremansgård, hade det blivit så sent att skymningen redan fallit.

En ugglan satt på sin gren och skrek med vidöppen näbb. Herremannen kände sig kuslig till mods. Det fanns ingen möjlighet för honom att fånga ugglan och skydda sina öron mot det genomträngande skriket. Han påskyndade sina steg. Men ugglan flaxade till nästa träd och skrek lika spöklikt och hemskt som förut.

Åkersorkar prasslade i gräset framför herremannens fötter.

Grodorna kvackade och kväkte i diket vid sidan om vägen.

En grävling stod på bakfötterna och skakade i haselbuskens grenar.

Herremannen gick ännu fortare. Hans skjorta blev blöt av svett. Hans hjärta slog hårt. Han förmådde knappast hämta andan.

Den röda räven satt uppe på närmaste berg. Räven sträckte nosen mot månen och skrek gällt och genomträngande.

Hela skogen tycktes förfölja herremannen. Vartenda djur hade vaknat upp för att fylla hans öron med sin djupa klagan. Han var alldeles skyddslös. Ljud och läten av tusen slag strömmade emot honom från skogens alla snår och gömslen.

Herremannen sprang allt vad han orkade. Hjärtat slog hårt. Pulsarna dunkade. Något tjockt och kvävande steg upp och täppte till hans strupe. Men han vågade inte stanna för att pusta ut. Han endast stör-

tade besinningslöst framåt. Kvistar och grenar piskade honom i ansiktet. Fötterna slog han blodiga mot markens stenar. Buskarnas törnen slet sönder hans kläder. Han var nära att stupa.

Men herremannen bet samman tänderna och samlade sina sista krafter. En osynlig piska drev honom oupphörligt och obarmhärtigt vidare.

I hans öron visslade, kväkte, skriade, skrånade, skratade, snyftade och grät alla de slags djur som finns under himlen, på marken, i åkerns fåror och gömda djupt inne mellan skogens trån och buskar.

De förföljde honom på mjuka tassar och tysta vingar.

Varje djur skrek efter sin stämman. Deras djupa klagan slet hans trumhinnor i trasor.

Herremannen snubblade. Föll omkull. Reste sig. Sprang på nytt.

Äntligen!

Till slut hade han kommit fram till sin egen gård. Han kastade upp dörren. På själva tröskeln störtade han återigen omkull.

Ty i träden utanför huset satt stora klungor av fåglar och skrek. Det var alla de fåglar som herremannen dömt till död och tystnad genom att täppa igen deras näbbar. Men denna kväll hade de väckts till nytt liv. Och fågelflockarnas skrik var genomträngt av all den sorg och allt det lidande och all den ensamhet som finns hos varje levande varelse. Det mångstämmiga skriket slog in som en dolkstöt i den förföljdes rygg.

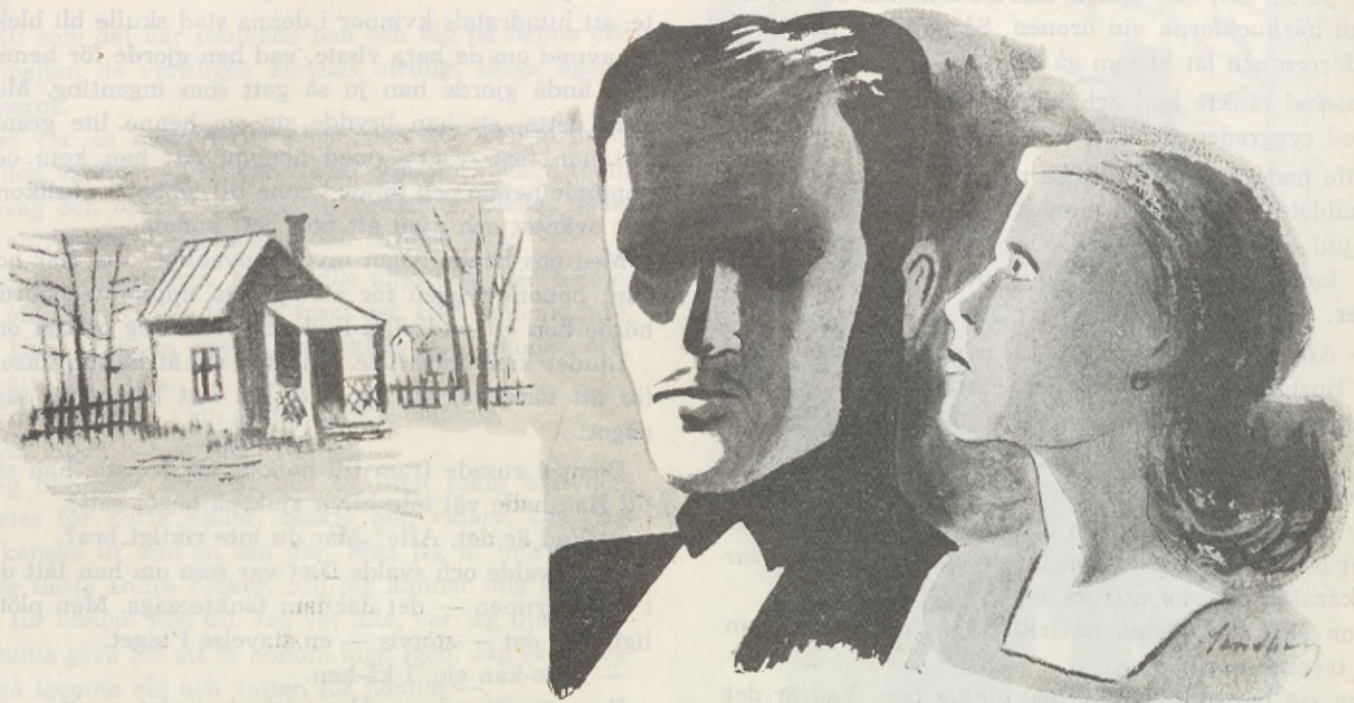
Men med uppbyggande av alla sina krafter, lyckades herremannen till slut att krypa in över tröskeln. Med skälvande händer stängde han dörren bakom sig. Sedan sjönk han utmattad ihop på golvet och somnade. Kläderna var genomblöta av svett.

En stund därefter vaknade han vid att stormen ven och vågorna slog. Hela naturen hade råkat i uppror. Herremannen, som lyckligt befann sig i säkerhet inne i sitt trygga hus bakom bommade dörrar, försökte förgäves täppa till öronen. — — Men högt över stormens och vågornas dån hörde han människoröster som ropade på hjälp. Herremannen skakade sina knutna nävar i raseri över de gälla och genomträngande ropen som störde honom i hans eget hem. — Det var ett skepp som höll på att gå i kvav ute på sjön. Vågorna slog högt över fartyget. Masterna bröts ner. En efter en slets sjömännen bort av de svallande vattenmassorna. Allt högre och högre ljöd de nödställdas förtvivlade rop på hjälp. — Herremannen som hade varit sjökaptän och befälhavare, pressade handflatorna tätt mot öronen och tvingade sig att inte höra. Men trots allt trängde ropen från de skeppsbrutna fram till honom. Han kastade sig i sängen och virade täcket om huvudet. Med ansiktet nerborrat bland bolstrar och ejerdun, lyckades han till slut somna medan skepp och människor gick i kvav inom räckhåll för hans hjälp.

Morgonen därpå vaknade herremannen i sin säng. Solen sken in genom fönstren. Stormen hade dragit förbi. Havet låg orörligt. Skepp och människor var försvunna.

(Forts. å sid. 34)

# Den stora kärleken



**H**AN KOM UPP VID ELVATIDEN. Sa inte ett ljud. Behöll hatten på. Körde knytnävarna i byxfickorna och började med korta, olycksbådande steg trava fram och tillbaka mellan fönstret och balkongdörren. En vattenkran stod öppen i kokvrån. Ljudet av strålen, som hamrade på diskbänkens rostfria stålboten, irriterade honom en smula. Förresten är det ju ett sabla sätt att inte stänga kranar!

Han rynkade pannan så att det blev ett djupt veck mellan ögonbrynen, bet sig lite onödigt hårt i överläppen och gick ut och fixade saken utan att så mycket som titta åt Bompsi, där hon låg på ryggen på dyschan.

Bompsi sa ingenting, hon heller. Hon låg där och försökte verka likgiltig medan hon lojt men rytmiskt rörde på sina långa, eleganta ben. Hennes röda tånaglar tittade ut ur de tjusiga sandalerna, som var öppna där fram och kostade bara 12:50 i en ny affär på Götavägen, där det fanns en vansinnigt flott ung chef, som talade med sammetsröst och påminde om Robert Taylor.

Men så härlig som Affe är han förstås inte! tänkte hon.

I detsamma kom han ut ur kokvrån. Bompsi snurrade ett halvt varv runt och blev liggande så och bara såg på honom.

Ja, den där jättesmala mustaschen, som såg ut som om en liten trött, svart metmask lagt sig till vila på överläppen, den klär honom verkligen fantastiskt, tänkte hon. Rakar han av sig den, så gör jag slut på fläcken!

Bompsi suckade. Hon visste, att han inte skulle raka

av sig den. Och förresten var det han, som bestämde, om det skulle bli slut eller inte.

Affe travade och travade. Ingen kunde vara så döv som han. Han liknade ett åskmoln. Ett åskmoln med blåsvart skäggbottnen, halvlockigt, litet fuktigt hår med strån, som tycktes kammade ur ebenholts och violett slips, som stod nästan kusligt bra till den fina, mjuka, pansargrå sidenskjortan.

Bompsi suckade igen.

Å, så ljuvlig han är! tänkte hon. Brutal och häftig, hård och hänsynslös. Han går som ett lokomotiv genom livet. Och alla flickor faller för hans bruna mocaskor. "Domptören" kallas han på stan.

Plötsligt stannade Affe. Det var mycket välberäknat — fast det verkade som om det bara berodde på en ren tillfällighet. Han tittade över och förbi Bompsi ut genom den halvöppna balkongdörren.

Solen sken in på kakelplattorna där ute. Fontänen nere i parken brusade höstligt. Tre arméplan dundrade i formation fram över hustaken.

Affe klippte lite med de långa ögonfransarna.

Bompsi flög upp. Hon visste, vad det betydde och vågade inte trotsa honom längre.

Han är fantastisk! for det genom hennes sömntunga huvud. Man kan faktiskt höra, när han gör så där med ögonen! Det låter ju som piskklatschar —

Småhuttrande drog hon morgonrocken om sig, sjönk ned vid toalettbordet och klarade av make-upen på ett par lackröda minuter, omsorgsfullt och skickligt.

Affe hade tänt en virginia. Han vände ryggen åt henne, sa fortfarande ingenting men drog röken ända ner

i tårna och trummade på rutan. Hårt och ödesdigert trummade han något, som lät som "Gladiatorernas intåg" eller kanske snarare uttåg, tänkte Bompsi med en plötslig liten olustrysning.

Ja, kanske turen hade kommit till henne nu? Hon satte på sig den lilla tokiga, marinblå hatten och tryckte till hårbucklorna vid öronen. Så öppnade hon tamburdörren och lät honom gå före ut.

Pascha! tänkte hon och kände, hur det lopp iskallt utmed ryggraden.

Affe hade ju ett sätt att se på en, så att man kunde bli alldeles ifrån sig. Detta, att han nästan aldrig sa ett ljud — bara talade med blickar, axelryckningar och små korta, befallande, oerhört uttrycksfulla handrörelser.

— Affe, Affe, du är min hela värld! Du är mitt liv, lilla tjusiga, älskade, förbannade Affe! Och säkert blir du min död också —.

— Hum-hum, kom det från Affe.

Det kunde betyda, att han var mycket nöjd och glad eller också mycket sur och missbelåten. Men i det här fallet behövde hon minsann inte tveka om vad det var för känslor, det gav uttryck åt —.

Hon skakade nästan omärkligt på huvudet medan hon tryckte upp hissen.

Om jag bara kunde begripa! tänkte hon. Vad är det för fel på mig? Vad har jag gjort honom egentligen? Utom det förstås, att jag skämt bort honom så det är inte riktigt klokt —.

Affe gick bredvid henne i solskenet på trottoaren. Lugn och överlägsen gick han där och bara teg och teg och teg. Han hade precis samma gång som Clark Gable.

Han gick med halvslutna ögon, och det var som om han varken hörde eller såg. Men han uppfattade allt, som hände omkring honom, och hans öron registrerade varenda liten ton i gatans symfoni.

Jag älskar honom! tänkte Bompsi lycklig. För om detta inte skall kallas kärlek, då vet jag inte alls, vad kärlek är för någonting! Kärlek, kärlek! 1943 års modell —.

Han följer mig till jobbet, tänkte hon vidare. Fem timmar maskinskrivning om dagen — det är inte mycket. Jag skulle önska, att jag hade ett arbete, som jag förtjänade förfärligt mycket pengar på. Man skulle vara sekreterare åt en sån där storfinansier. Då kunde det bli slantar. Och då skulle Affe få hälften. Nej, han skulle få mer. Han skulle få alltihop — utom vad jag själv nödvändigt behöver för att leva. Om han ville ta emot det förstås. Men det ville han nog inte. Han är ju så stolt och stram, och han vill alltid vara oberoende. Och förresten har han alltid gott om pengar. Det är en fullkomlig gåta. Gud vet, var han får slantarna ifrån —.

Bompsi kände, hur hon rodnade. Hade hon tänkt högt nu igen? Det var hennes lilla ovana. Kanske kom den sig av, att hon var så mycket tillsammans med Affe. Han teg ju i ett kör och tyckte inte heller om, att

andra talade. Men någon gång måste det ju ge sig utlopp, det man hade inombords.

— Ja, adjö då, Affe! sa hon plötsligt och räckte fram handen. Tack för sällskapet! Det var sött av dig att följa mig —.

Bompsi kände, hur hennes hjärta bultade. Hon visste, att hundratals kvinnor i denna stad skulle bli bleka av avund om de bara visste, vad han gjorde för henne. Och ändå gjorde han ju så gott som ingenting. Men bara detta, att han brydde sig om henne lite grann! Att hon fick vara med honom! Att han kom och hämtade henne och följde henne till jobbet — fullkomligt oväntat och utan att hon bett honom —.

Med ens hände något mycket ovanligt. Just när hon vänt honom ryggen för att springa uppför trapporna, hörde hon ett underligt ljud och vände sig hastigt om.

Ljudet kom från Affe. Han tog sig åt halsen liksom för att förklara, att han plötsligt fått behov att säga något.

Bompsi rusade fram till honom. Så konstig han såg ut! Han hade väl inte blivit sjuk på något sätt?

— Vad är det, Affe? Mår du inte riktigt bra?

Affe svalde och svalde. Det var som om han fått det i vrångstrupen — det där han tänkte säga. Men plötsligt kom det — stötvis — en stavelse i taget:

— Kloc-kan sju. I kå-ken.

Bompsis ögon lyste. Hon nickade ivrigt.

— Ja, ja. Affe! Jag kommer prick. Du vet, att jag är punktlig —.

"Kåken" — det var den lilla kolonistugan ute vid Tallhöjden, där Affe envisades att bo kvar hela året runt, fast han säkert hade råd att skaffa sig en betydligt elegantare bostad, så mycket pengar som han alltid strödde omkring sig.

Bompsi hade aldrig varit där. Hon hade inte ens fått komma in i trädgården. Bara sett alltsammans på långt håll. Men där såg mycket småtrevligt och puttrigt ut. Rödmålad stuga med vita knutar. Gröna fönsterluckor med utskurna hjärtan. En liten näpen förstukvist att sitta på om kvällarna. Och fullt av fina fruktträd runt omkring.

Det där med utskurna hjärtan var förresten nästan symboliskt, tänkte Bompsi. Jo, Affe, han kunde minsann skära ut hjärtan, han! Och han brydde sig inte ett dugg om, hur ont det gjorde. Kan just undra, hur många små flickebarn, som suttit och tittat på månen på den där förstukvisten! Men mest på Affe förstås —.

När Bompsi vaknade upp ur sina funderingar, hade han redan givit sig i väg. Långt borta på andra sidan trottoaren gick han — med de där trygga, liksom skridande stegen, som gjorde honom nästan otäckt lik Clark Gable.

Och vilka härliga axlar han har! Hälften är vadd, men det bryr jag mig inte om —.

\*

Det var en förfärlig oro över honom den där kvällen. Han vankade med tunga, slängiga rörelser från vägg till vägg.



Vad är det med honom? tänkte hon ängsligt. Jag känner knappt igen honom.

Hon satt i en korgstol vid den lilla öppna spisen, där det säkert kunde vara förtjusande att elda brasor, när höstkvällarna började bli kalla och blåsten tjöt i knutarna.

Rätt som det var stannade han och såg på henne ett tag mellan de verkligen alldeles otroligt långa ögonfransarna.

Det var en besynnerlig blick, han gav henne. Inte alls den vanliga, kalla, känslolösa domptörblicken utan en svag och osäker. En nästan bedjande. Sådan hade hon aldrig sett honom förut, den stronge Affe —

Det var visst något, han skulle vilja tala med henne om. Men han kunde inte få fram det. Han kom sig inte för. Han skakade nästan omärkligt på huvudet och fortsatte att trava.

Som en isbjörn i sin grotta, tänkte Bompsi.

Hon följde honom med ögonen.

Jag har röda tånaglar och en liten tokig hatt och alldeles för korta kjolar, tänkte hon vidare. Och jag ser kanske ut som en sån där. Men jag är inte sämre än de flesta andra flickor, och jag känner mig som en mor för honom just nu. Jag vet inte, var jag inte skulle kunna göra för att få honom lugn igen. Jag är färdig att gå igenom eld och vatten för honom —

Hon reste sig och sträckte fram handen.

Affe lilla! sa hon lugnt och vänligt. Kom och sätt dig här nu! Jag tror att det är något, som du behöver tala med mig om.

Han såg på henne igen. Så stora hans ögon plötsligt hade blivit! Och de tycktes vidga sig alltmer. Pupillerna liksom bara växte och växte.

Allt annat försvann för henne. Hela rummet började dansa runt. Till sist såg hon bara dessa stora, mörka, bedjande pojkögon.

Affe! viskade hon. Lille älskade Affe! Berätta nu alltsammans för mig! Det måste du göra Annars blir det aldrig bra igen —

Hon gick fram till honom och tog hans hand. Den föll viljelöst — nästan som ett dött föremål — i hennes. Hon ledde fram honom till stolen vid spisen och tryckte ner honom där. Så böjde hon sig över honom och kysste honom på kinden. Strök honom mjukt och långsamt över håret ända ner i nacken.

— Affe! Affe! Hör du inte?

I detsamma knackade det på dörren.

Affe hade blivit alldeles pappersvit i ansiktet. Han rusade fram och vred om nyckeln.

Bompsi såg förvånad på honom.

— Varför gör du så där? Ska vi inte öppna?

Han skakade häftigt på huvudet. Hans läppar rörde sig. Men det kom inte fram ett ljud.

Då knackade det igen — hårt och obevekligt som om det var ödet självt, som stod där ute. En grov röst sa:

— Öppna genast! Annars slår vi in dörren!

Bompsi sköt honom åt sidan.



*Two stadiga män trädde in i rummet.*

— Det tjänar ingenting till, Affe! Det, som ska komma, måste komma!

Hon vred om nyckeln och öppnade dörren.

Två stadiga män trädde in i rummet. De stannade nere vid dörren och såg sig omkring. Så spände de ögonen i Affe. Den ene harklade sig och sa:

— Vi söker Viktor Alfred Berg. Det är ju ni?

Affe svarade inte. Han stod där tyst och blek och bara vaggade lite hjälplöst hit och dit.

Som ett rö för vinden, tänkte hon. Ja, vad man än kom att tänka på, när man såg honom, så inte var det en domptör.

Bompsi tog hans hand och tryckte den hårt.

— Hör du inte? Svara, Affe!

Han vände sig långsamt om och såg på henne. Så nickade han nästan frånvarande.

Mannen gick fram och tog honom i armen.

— Ja, det är bra. Följ med nu bara!

Affe stirrade på honom. Det var som om han plötsligt vaknat ur en obehaglig dröm. Han skakade på huvudet.

— Jag förstår inte — Vad menas med det här? Jag har ju ingenting gjort —

Den andre mannen gick omkring och drog ut lådor

(Forts. å sid. 40)

## Mässingsbjällrorna (Forts. fr. sid. 30)

Allting var stilla och blankt. Söndagsstilla och söndagsblankt. Herremannen reste sig upp. Han möttes av en förunderlig tystnad. Han gick tvärs över rummet. Men han hörde inte sina egna fotsteg. Han öppnade dörren. Men endast den djupaste stillhet slog emot honom. Han stampade med foten i marken. Ingenting hördes. Han smälde ihop handflatorna. Inte ett ljud. Han laddade sitt gevär och sköt skott efter skott upp mot himlen. Det var som om fjärlingar fladdrat genom sommarluft.

Herremannen log belåtet. Äntligen hade han funnit den frid och ro som han hade sökt så länge. Nu behövde hans öron inte mera plågas av något slags ljud. Hela skapelsen låg död och tyst framför honom.

Så levde herremannen på sin ensliga gård i veckor och månader, omgiven av en stillhet som var oändligt djup och tom. — Inte hörde han vågorna slå, inte hörde han vinden vina, inte hörde han fåglarna sjunga. — Herremannen log likt den som är lycklig.

Men efterhand stelnade leendet på läpparna. — Och till slut drevs han av den oerhörda tystnaden bort ifrån sin ensliga gård. Han sökte sig ner till byn. Han ville se en levande varelse och höra ett mänskligt ord. Han stannade förväntansfullt vid alla vägshål och samlingsplatser och försökte komma till tals med människorna. Men människorna hörde inte vad herremannen hade att säga. De såg att han kom, men de hörde inte hans steg. De såg att han försökte tala till dem, men inte ett ljud gick över herremannens läppar. Hans ord föll döda ur hans mun. — Den absoluta tystnad som herremannen så ivrigt hade eftersträvat, omgav honom som en väldig gravkammare på alla sidor. Människorna började betrakta honom som ett spöke. De kände sig kusliga till mods i hans närhet. De vände sig om och låtsades som om han inte fanns. — Herremannen vandrade från by till by. Hans kläder föll i trasor. Överallt sökte han sällskap och mänsklig gemenskap. Men människorna hade nog av sina egna angelägenheter. De överlämnade den gamle mannen till den mest fruktansvärda och ödsliga ensamhet.

Och det gick så långt att herremannen höll på att försvinna och gå under i sin egen tystnad. — Men den barmhärtiga försynen vakade över honom. En stormig kväll fördes han ner till stranden på den ö där han en gång i sin välmakts dagar timrat sin gård. Återigen hade ett skepp slungats upp bland klipporna. Och allting var alldeles likt den kväll då han nekat att lyssna till stormens dån och människors genomträngande rop på hjälp. Även nu vräkte vågorna in över det hjälplösa fartyget och många nödställda klamrade sig fast kring den överspolade kajutan. — Den forne herremannen som länge vandrat omkring som en trasig och smutsig skugga, skyndade att bringa de skeppsbrutna all den hjälp han förmådde. Goda makter var med honom denna kväll och skänkte honom styrka långt över vanliga mått. Genom ett under lyckades han rädda alla de nödställda från förintelse och förtidig död.

Därmed hade herremannen bringat sitt offer och förunnats att utplåna sin stora högfärdssynd. Efter den kvällen kunde han återigen tala. Han kunde ännu en gång lyssna till människors ord. Han trädde ut ur tystnadens gravkammare. Och hela livets stora orkes-ter spelade upp runt omkring honom.

\*

Den gamle gårdfarihandlaren slutade sin berättelse. Hans vita huvud skakade av ålderdom och trötthet. De små mässingsbjällrorna som var fastgjorda i örsnibbarna klingade lätt.

— Men det där var väl ändå en saga, som du nu berättade, frågade husets värdinna.

— Ja, sade Tvål-Nisse och strök med sin ådersvullna hand över det böljande hakskegget. — Det var en saga. Och liksom alla sagor var den delvis sann och delvis osann. Osanning är att ondska och högmod någonsin kan finna förlåtelse. Det är så stora synder att de aldrig kan utplånas!

Den som inte kunde tygla sin nyfikenhet, var gårdsdrängen:

— Hur hänger det egentligen ihop med den här saken, Tvål-Nisse? — Du heter ju själv Nisse Nordlund. Och det säjs här ute på öarna att du i din ungdom har seglat som djupvattenssjöman. Och att du har både varit befälhavare och herreman en gång i tiden!

Den vitskägge gårdfarihandlaren började ått långsamt packa ner bandstumparna och knappålsbrev i sina handelsväskor.

— Ja, sade han. — Det är så många människor som kastas från makt och myndighet ner i den djupaste förnedring. Det tar lång tid för den som suttit i stor härlighet att lära sig ett ödmjukt sinnelag!

— Men varför har du mässingsbjällrorna i örsnibbarna?

— Ja, varför? Jo, den som alltid går ensam längs landsvägarna blir till slut rädd för tystnaden. Han behöver något att lyssna till även om ljudet bara kommer från en mässingsbjällra. Men om man lyssnar noga, så låter det nästan som en människoröst.

Höstkvällens skymning tätade till mörker. Det var tid att sköta kreaturen i lagården och ge dem strå för natten. Husets manfolk reste sig upp från nätlagning och notbindning. — Den gamle gårdfarihandlaren knäppte igen sina väskor och gjorde sig beredd att gå. Men i det ögonblicket ingrep husets vänliga värdinna:

— Om vi nu samsas om utrymmet, kanske du vill hålla till godo med att ligga i vår stuga över natten?

— Tackar som bjuder, sade Tvål-Nisse. — Det var ett hederligt förslag. Jag börjar nästan bli för gammal för att söka husly i hölader och uthus!

— En herrekarl som det gått utför med, mumlade drängen som gick ut för att ställa i ordning för natten. — En skröplig gårdfarihandlare med mässingsbjällror i öronen. Men en gång har han varit hiskelig och hård både mot folk och få!

*Jonas Kjellgren*

# Elmer Diktonius

## I.

**E**N MODERNISTISK LITTERATURRIKTNING finner alltid sin bästa jordmån i länder som skakats av politiska jordskred eller upplevt krigets åskor. I Sverige har vi visserligen sett prov på talangfull och initiativrik modernistisk litteratur, men den har aldrig fått en sådan dominerande roll hos oss som i Finland, där den modernistiska riktningen fick fast fot omkring 1918. De upplevelser som vid den tiden erbjöds författare och konstnärer i Finland var inte av den natur att de inbjöd till uttryck av traditionell art. Dessa upplevelser var av våldsam och kaotisk art: en ny tid låg i födslovånda. Nationen hade upplevt ett inbördeskrig som skakat dess grundvalar. Ur en sådan tidsatmosfär föddes den modernistiska svenskspråkiga dikten i Finland. Den kom att få stor betydelse också för den rikssvenska litteraturen och detta främst därför att den lät två var på sitt kraftfulla och originella diktarpersonligheter framträda: Edith Södergran och Elmer Diktonius. Det är framför allt dem vi har i tankarna när vi tänker på den moderna lyriken inom Finlands svenska språkområde. Edith Södergrans inspirerande betydelse för hela den modernistiska litteraturen i Finland är ofta understruken och omvittnad: hon har varit en ledstjärna för många. Men betydelsefull genom sin kraft och oförskräckthet har också Elmer Diktonius varit: ett salt, ett ferment som alltjämt fortsätter at verka.

Elmer Diktonius föddes i Helsingfors 1896. Efter att i sin hemstad ha ggenomgått Lyceum och Konservatoriet fortsatte han sina litterära och musikaliska studier i bland annat England och Frankrike, närmare bestämt London och Paris. Kärleken till musiken är ett grundläggande drag hos denne diktare. Han har många gånger omvittnat sin djupa kärlek till den klassiska musikens mästare, men han har också känt frändskap med flera av den moderna musikens främsta företrädare: besked om den saken kan man bl. a. få i hans originella samling kritiker av musik: "Opus 12". På sätt och vis kan man säga att han själv i sin poesi är ett stycke atonal och expressionistisk musiker.

Diktonius gjorde sin nybörjargärning i litteraturen med några dikt- och aforismhäften, vari han företrädde en trotsigt revolutionär inriktning: "Min dikt", "Hårda sånger", "Brödet och elden", "Taggiga lågor" är titlarna på hans första verk. Närmast leder de tanken till vissa samtida tyska expressionisters diktverk, och i Diktonius' idévärld finns vid denna tid inte heller mycket som skiljer honom från representanterna för denna expressionism på tysk botten. Också Diktonius företräder under detta skede en "Sturm und Drang"-



litteratur, extatiskt glödande, kaotisk, abrupt i det formella uttrycket.

I dessa förstlingsböcker är Diktonius form förbittrad och hårt knuten men samtidigt ofta nog slagkraftig och verkligt explosiv. Han har ständigt för ögonen detta laddade uttryck, vari han kan ge utlopp för sin sociala harm och samtidigt befria sin längtan efter en bättre tingens ordning. Han hade med egna ögon sett mycket elände: bakom sig hade han de bittra erfarenheter som inbördeskriget gett var och en. Och såg man vid 1920-talets början ut i Europa måste man ju erkänna att där inte fanns mycket som gav anledning till optimistiska betraktelser. Spåren efter världsbranden förskräckte. Men ur ruinhögarna gällde det att bygga upp något nytt och hållbart, sade sig de som vägrade att uppslukas av misströstans dy.

Diktonius har ständigt varit en mycket tidsmedveten skald. Han var i hög grad ett barn av sin epok, hade dess ångest i blodet men närdes också av dess hemliga, aldrig övergivna förhoppningar. I politiskt avseende var han självfallet att finna på en vänsterflank. Revolt var hans ord.

## II.

Ett nytt skede i Diktonius' utveckling betecknar sådana böcker som "Onnela, finsk idyll" och "Ingenting", ett häfte skisser och novelletter. Den revolutionära

eldens sångare sökte sig nu till närbelägna ting, avslöjade sin kärlek till blommande finsk natur, som han förstod att skildra och tolka inifrån på ett sällsynt levande, intimt och förtroget sätt. Kampattityden har aldrig helt uppgivits av Diktonius, men det hårt anspända i hans ungdomsdiktning har fått ge vika för mjukare tongångar. Kärleken till det späda och växande har med tiden blivit ett dominerande drag i hans diktning. Ypperliga exempel på hans mogna prosakonsts mustighet — som inte utesluter detaljfinhet — kan man finna i den ovannämnda skiss-samlingen "Ingenting". Han odlar där en litterär genre som har många beröringspunkter med Juhani Aho's klassiska "Spånor" men som Diktonius utbildat till sin högst personliga egendom. Om blommor och barn, om småkryp och husdjur handlar dessa förbluffande friska småskisser. De är av en alldeles egenartad tjusning: de är nyckfullt subjektiva arabesker, där blyxtlika infall och förtätad jordlyrik ingått en sällsam förening. Diktonius' utomordentligt uttrycksfulla stil blommar här upp i all sin friskhet. Egenarten i denna prosakonst kan illustreras med ett brottstycke ur skissen "Hälsningar från landet":

"Men förresten kommer jag just från Sikamäki, min barndoms smultronhage, som nu blivit skog. De morgonflitiga spindlarna hade flätat luftiga korgar på enbuskarna, gräsets dagg bjöd gratis på fotbad, och ett lamm — plötsligt framstörtande, åter försvinnande — gav den nödiga rörelsesensationen åt det hela. Kantarellen spelade på det gula och en tjäder gungade tungt i grantoppen. Det glittrade en myr kropp på kostigen: dimman gick, solen kom. Vilken förvandling.

I går på kvällen unnades mig se den rasande potatisåkern. Ur ådalens djup red dess frodiga plantor i vild karriär uppför strandbranten, sprängde rakt in i horisonten i välbevarad stridsordning. Himlen var korallröd, sjögrön, gräddgul. Vinden ven och rågen gick i vågor. Det dundrade i molnen, och nånstans skedde något. Stolt var den rasande potatisåkers stormiga ritt."

Det är en ordbrygd, vars must ingen kan ta miste på. Förtätat stiger oss här ett nordiskt sommarlandskap till mötes, fångat med all sin rikedom av detaljer. I sådana stycken är Diktonius en mästare.

Lika ömt och friskt är denne diktares handlag med unga människoplantor. Han har en förunderlig förståelse av inlevelse i barnets värld. I "Sång till ett barn" varierar han på sitt eget personliga sätt julmotivet:

Kom ej till mig  
med dina genomstungna  
världsförlossarhänder —  
är smärta nog  
att födas, leva, dö.  
Ett barn är fött —  
det är det barn jag älskar,  
dess ljusa blick,  
dess varma joller,  
sprattelfot.

Kom så till mig:  
en fattig mänskounge.  
Vid glittergran,  
midvinterstjärnor  
över sörjig jord  
det barn jag festar:  
en fattig unge  
på en bädd av halm.

Samma okonventionella grepp har han kring motivet barnet i naturen: det finns i följande dikt inte en skymt av den sentimentalitet som pressats fram så många gånger i liknande fall:

Barnet i trädgården  
är ett underligt ting:  
ett litet litet djur,  
en liten liten blomma.  
Det myser som en katt åt nejlikorna  
och skubbar sitt huvud  
mot solrosens jättestängel.  
Tänker kanske: sol är gott —  
grönt är gräsfärg.  
Vet kanske: jag växer!

Det är barnet som bärare av växandets princip Diktonius varsamt nalkas. En gång har han uttryckt detta i en sentens: "Så länge barnet ler — skall alltet orka leva."

Lika anmärkningsvärda lyriska resultat kan hans konst nå i porträtten av genialiska diktare. Av Poe, Dostojevskij, Strindberg, Fröding och, framför allt, av Kivi, har Diktonius gett fångslande och gripande bilder: ett slags lyrisk träsnittskonst som i få linjer ger det väsentliga och karakteristiska.

### III.

Sådant är lika mycket psykologisk som rent lyrisk konst. Och därmed är vi inne på kapitlet människokildraren Diktonius. Som sådan har han framför allt manifesterat sig i novellsamlingarna "Medborgare i republiken Finland" (2 samlingar) och berättelsen "Janne Kubik". Det är i allmänhet bittra och fräna tragedier och människöden Diktonius här ger belysning. Guds bästa barn handlar inte dessa berättelser om. Men ofta lyser i framställningen fram en djup medkänsla med offren för yttre och inre svårigheter. I allmänhet är det primitiva människor denne diktare dröjer vid. Oftast är de offer för våldsamma drifter, och Diktonius skildrar deras öden med en blandning av fascination och avsmak. Denna berättarkonst är stark och uttrycksfull. Den väjer inte för det brutala, därför att den vet att livet oftast är brutalt. Medkänslan tar sig sällan direkta uttryck: den framgår ändå, för den som kan lyssna. I likhet med Walt Whitman är Diktonius parat att ropa: "Ett vivat för dem, som lidit nederlag! Och för dem, vilkas slagskepp sjönk i havet!"

Sin frihetskärlek har Diktonius alltid bevarat. Sin tro på växandets under i en värld, som kan te sig som ett enda mord men där våren ändå alltid återkommer

## Blomman i snön (Forts. fr. sid. 13.)

tade fram. En vass månskära lyste över skogen i nordost. Vinden ökade och det brusade i granarna, vilkas grenar började svänga. Då och då hördes lätta dunsar. Det var den nyfallna snön, som av blåsten kom i rörelse och dråsade ned från kvistarna.

En räv kom springande över vägen, stannade och lyssnade. Något prasslade därborta vid mjölkpallen. Han trippade försiktigt över vägen och ställde sig att nosa på något vitt, som rörde sig i snön. Det var silkespapperet, som lossnat och nu svängde fram och tillbaka. Blomman, den skära hyacinten, låg blottad under sitt hölje och räven kände den milda doften stiga mot nosen. Men det var inget som dugde att äta. Han fnyste litet och lufsade vidare, rann in i skogen mellan granarnas skuggor och var borta.

Nu hördes steg i snön. De kom från den smala skogsvägen åt andra hållet. Det var torpare Jansson, som varit ute och huggit julgran, helt enkelt valt ut en liten fin och lämplig gran ute på skogsallmanningen. Det var ju inte precis lovligt och det var därför han var ute så sent.

Han höll yxan i handen och bar granen under den andra. Vid vägskalet stannade han. Något prasslade till vid hans fötter. Han böjde sig ned och tittade. Till sin förvåning fick han se en blomma stå där nere i snön, en fin och vacker blomma, säkert mycket dyr. Det luktade om den också, han kände den milda doften från den skära hyacinten.

Torpare Jansson ställde sig att fundera. Han satte ifrån sig granen, kliade sig i nacken, men blev inte klok på sammanhanget. Inte visste han att gumman i Backmo hade en systerdotter i staden, som stod i

---

har han värnat. Frihetsbegäret sätter sin prägel på de märkliga tidsdikter som återfinns i hans diktsamling "Jordisk ömhet", en av hans senast utgivna. Denna tro på livets makter har säkerligen ofta hårt prövats. Därför gör den ett så gripande och tillförlitligt intryck. Sin livsåskådning har denne skald en gång sammanfattat i dessa ord:

Att älska allt:  
 det första skamsna lilla  
 nässelblad,  
 och vårvägs träsk,  
 befriad dyngas dova doft,  
 och svunnen drivas härskna bottenbråte.  
 Att lära sig anamma allt  
 som rent och skönt,  
 och se  
 hur tätt invid varann vi alla bor  
 inunder samma modersvinge.

Där finns mycket av det som konstituerar Diktonius' diktargärning: kärleken till det jordiska växandets under, allkänslan och altruismen.

Johannes Forseth

blomsteraffär och varje jul brukade skicka henne en hyacint. Han tänkte i stället på sin egen gumma, som varit på dåligt humör hela dagen för att hon misslyckats med julbaket och som säkert skulle behöva en blomma som uppmuntran.

Torpare Jansson ställde ifrån sig granen vid mjölkpallen, lyfte upp blomman och svepte om silkespapperet. Sedan gick han raka vägen genom den mörka skogen till sin stuga, följde en liten igensnöad timmerväg och kom fram lagom till kvällsmålet. Det var dukat och grant i stugan och han ställde blomman på bordet, rev av papperet och sade:

— Här får du som julklapp, mor.

Hans gumma stirrade, först på blomman, sedan på Jansson.

— Vad har du fått den där?

Torpare Jansson berättade.

Gumman glodde stort på honom. Sedan höjde hon rösten.

— Är du galen, din tokstolle, det är ju mor Hannas blomma. Hon brukar få en av systerdotter hennes varje jul. Gå genast tillbaka och ställ den där du tog den.

Ja, torpare Jansson såg lite moloken ut, men det var inget annat att göra än att lyda order. Förresten så skulle han ju hämta granen, så han måste ju ändå gå tillbaka till vägskalet.

Och så tog han på sig mössan och stövlade ut i mörkret igen.

Under tiden hade mor Hanna i Backmo kommit stultande fram i sin svarta schal, lyst med lyktan, som hon bar i handen och letat kring mjölkpallen efter sin blomma. Men den var borta. I stället såg hon en liten julgran sticka upp i snön alldeles vid vägkanten. Hon tänkte att systerdottern hennes ändrat sig den här gången och skickat henne en gran i stället. Det kanske var ont om blommor till julen, särskilt hyacinter, som var så fina, och så hade hon skickat henne en gran så att hon själv skulle slippa gå ut i skogen och hugga en.

Mor Hanna tog granen och stultade tillbaka till sin stuga.

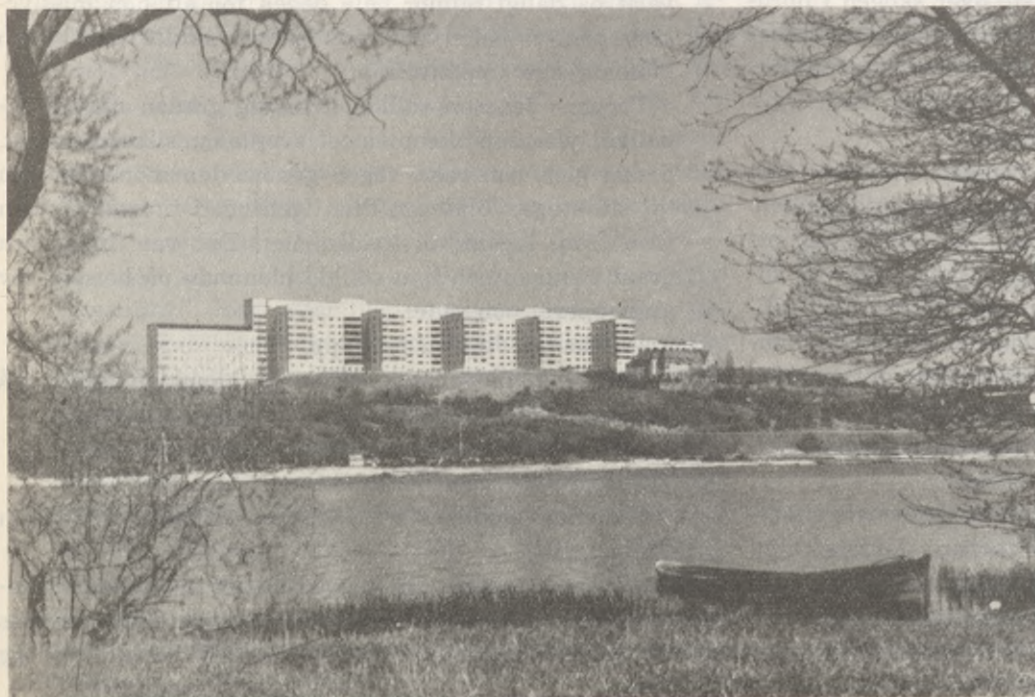
Strax därefter kom torpare Jansson tillbaka. Han satte hastigt ned blomman på ungefär samma plats där han tagit den, såg sig om efter granen, men då han inte kunde hitta den, vågade han inte dröja längre av fruktan för att mor Hanna skulle komma och få syn på honom, varpå han stack iväg samma väg han kommit. Under vägen kunde han ju hugga en ny gran.

Men nästa morgon körde chaufför Johansson förbi med bussen och fick se att blomman stod kvar. Han bromsade häftigt in bussen och hoppade ur, gick fram till blomman och såg att den stod där frisk och oskärad och doftade lika milt som kvällen förut. Han hade inte tid att närmare ta reda på orsaken eller gå den långa vägen till mor Hannas stuga, utan körde sin väg och hoppades att mor Hanna skulle komma och hämta den senare på dagen.

Det var julafton. Och hela julen stod den skära, mild doftande blomman där i snön och lyste för alla som

(Forts. å sid. 40.)

# Södersjukhuset — landets största



Då man med tåget söderifrån nalkas huvudstaden fångas ögat av ett jättekomples, vilket stolt reser sig på Arstabergets höjder. Det är landets största och modernaste sjukhus och första hälsovårdscentral — Södersjukhuset.

Södersjukhuset kommer i färdigt skick att ha plats för 1,200 patienter. Anslag till hela komplexet har beviljats samt att inreda 600 platser.



Foto: Gunnar Lundh.



1



2



3



4

# och modernaste

- 1 Den personliga individuella omvårdnaden bör vara kännetecknet för modern sjukvård. Patienten skall ha en känsla av att just han eller hon är föremål för läkarens och sjukhuspersonalens intresse och inte bara är ett "fall". Efter den principen är Södersjukhuset byggt där allt av utpräglad anstaltskaraktär är bannlyst. Man söker här förgäves de stora tröstlösa sjuksalarna — standardsjuksalen hyser endast fyra sängplatser.
- 2 Något lyxsjukhus är ingalunda Södersjukhuset, men sjuksalar och korridorer är ljusa och trivsamt inredda. Särskilda "blomsterrum" hör bl. a. till lokaliteterna, där patienternas blommor ordnas och förvaras under natten.
- 3 Så här soligt och luftigt ter sig avdelningens dagrum, för uppegående, men dessutom finns det också för varje avdelning ett rymligt solarium, där sängliggande patienter kunna vistas under dagen.
- 4 Ett särskilt samtalsrum på varje avdelning hör också till nyheterna. Här kan även en sängliggande salspatient ostört få ett samtal med läkaren, den sociala kuratorn, prästen eller sina anhöriga.
- 5 Avdelningssköterskan har ett eget vaktrum, varifrån hon genom glasväggarna har utsikt över avdelningen.
- 6 Köksavdelningen är förlagd till sjukhusets översta våning och består av ett stort s. k. halvfabrikatkök och 11 filialkök, dit vissa råvaror och halvfabrikat föres på ett elektriskt tåg och färdigställes för 120 patienter i varje kök. Härifrån går den färdiglagade maten i elektriska hissar direkt ned till de olika avdelningarnas serveringsrum. Här en bild från det stora halvfabrikatköket.



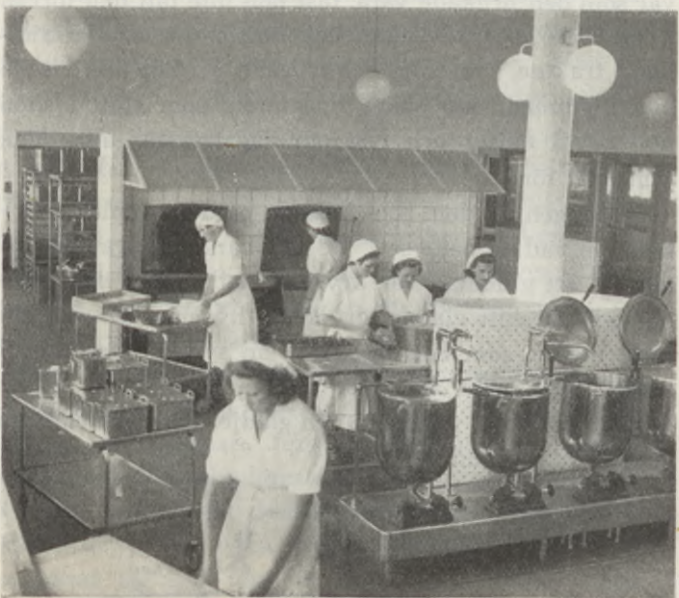
Det är inte litet saft, fruktkonserver o. d. som går åt på ett sjukhus av Södersjukhusets storlek. Här öses ett saftkok upp i flaskor från den stora grytan, som rymmer 500 liter.



Dietassistenter står för rusthållet i varje filialkök, som tillreder födan efter patienternas behov och läkarens anvisningar.



5



6



Bilden tagen från köksavdelningen, ger en föreställning om den charmanta utsikt, som erbjudes från Södersjukhuset över staden. Patienten har sålunda en god utblick över staden och landet utanför — den värld, som väntar honom när han som konvalescent lämnar sjukhuset. I allt för många fall väntar — inte minst den lungsjuke — en oviss framtid så länge eftervårdsfrågan ej är tillfredsställande ordnad. I dagarna har emellertid ing. Hj. Cederström, sjukhusets chefsarkitekt tillkallats av Kungl. Maj:t som ledamot av kommittén för lösandet av de partiellt arbetsföras problem och föresatt sig att frågan nu skall lösas.

## Den stora kärleken (Forts. fr. sid 30)

överallt i rummet. Han föll på knä framför den lilla byrån och böjde sig ned och kände dess svaga doft i den friska, nyfallna snön. Efter julottan på juldagsmorgonen kom bönderna farande i sina slädar i den grå gryningen och upptäckte blomman nedanför mjölkpallen i snön vid väggkanten. Unga par, som åkte sparkstötting såg den också. Gamla gummor, som stultade förbi, stannade och såg på den. En del tänkte att gumman i Backmo blivit sjuk och inte kunnat hämta sin blomma. Men de hade inte tid att gå och hälsa på henne.

— Inte? Vad är det här då? grymtade han och slängde vårdslöst ett briljantarmband på golvet. Vems är den här ringen? Och örhängena där — var har ni fått dom ifrån?

Affe bara skakade på huvudet.

— Inte mina, svarade han tonlöst. Aldrig sett dom förut!

Det kom ett kort, hårt skratt borta från byråhålet.

— Nänä. Det gamla vanliga förstås! Fått dom av en okänd, va?

Bompsi steg fram.

— Får jag tala med honom ett tag? Jag menar ensam. Mellan fyra ögon. Bara en minut —.

Detektiven skakade på huvudet.

— Nej, det går inte för sig. Det är inte tillåtet.

Bompsi bet sig i läppen.

Nåja, det gör detsamma, tänkte hon. Då säger jag det i alla fall.

— Affe, sa hon plötsligt med låg röst, nästan viskande. Vi ska inte göra det här ännu värre för dig. Om hela stan föraktar dig nu, så gör i alla fall inte jag det, kom ihåg det! Jag vet att du inte är så dålig som det kanske kan se ut. Du har nog ganska mycket gott, du också — allra längst där inne menar jag. Och jag har tålamod att vänta. När du kommer tillbaka, då finns det en, som bara gått och väntat hela tiden. En, som vill göra allt för att hjälpa dig, när du ska börja på ny kula igen. Men du får inte försöka krångla dig ifrån det här. Tala om alltihop nu på en gång, så är

## Blomman i snön (Forts. fr. sid. 37.)

lade inte över varför den inte kommit förr, hon tänkte att chaufför Johansson kanske glömt den, och hon visste inte att nästan alla i bygden sett hennes blomma och undrat varför hon inte hämtat den. Hon såg den bara som ett tecken på att systerdottern inte glömt henne den här gången heller och kände nu att julen var som den brukade vara, fast hon inte fått den förrän i dag. Och hela julveckan fick hon besök av alla möjliga i trakten, som kom och hälsade på. För alla visade hon blomman, den skära hyacinten, som stått i snön under två nätter och lyst om dagarna för alla dem, som farit förbi.

Och ingen av dem som hälsade på den gamla, berättade om vad de hade sett. De satt bara och pratade och märkte att gumman var kry och glad, precis som vanligt och särskilt gladde sig åt sin hyacint, den vackra julblomman, som hon fått från sin systerdotter inne i staden. Och själv var mor Hanna glad åt all denna uppmärksamhet, vänlighet och glädje. Folk är ändå bra snälla, tänkte hon —.

det gjort. Då blir du lugn. Och jag ska skriva till dig då och då — så alldeles ensam ska du inte behöva känna dig —.

Med ens blev det så tjockt och underligt i halsen. Hon svalde och svalde.

Bompsi förstod, att det hon sa till honom nu och det hon gjorde för honom — det skulle ingen av de andra flickorna — ingen enda av alla hans beundrarinnor — bry sig om att säga eller göra för honom.

Så underligt! Hon hade ju aldrig varit här ute förut. Hade han bett henne komma därför att han väntade detta när som helst och kanske just i kväll — kände på sig att det skulle komma och ville ha henne hos sig liksom för att stödja honom?

Ja, ja — vem vet? tänkte Bompsi. Så mycket betydde hon kanske alltså ändå för honom!

Hon kände, hur hon växte. Nu hade hon också honom att leva för. Stackars svaga Affe och hans mörka framtid, som hon ville göra ljus för honom.

Hon gick fram och strök honom sakta över rockärmen.

— Så här kunde det ju i alla fall inte fortsätta i längden, sa hon. Det måste ju bli ett slut på det till sist. Sånt kommer man inte ifrån. Var lugn nu, Affe! Följ med och ta ditt straff. Det kommer att göra dig till en helt ny människa. Om du bara är stark. Försök det, Affe! Stark och modig. Visa nu, att du är karl!

Han såg på henne.

Men så värst stark verkade han precis inte. Just då åtminstone. Han hade till och med tårar i ögonen.

Detektiven ryckte försmädligt på axlarna.

— Nej men titta! Ta mig sjutton tror jag inte, att domptören lipar!

*Carin Åsberg*



# Mariabilden i konsten

**D**ET VAR MED EN KÄNSLA av befrielse, som mänskligheten efter kyrkomötet i Efesus 431 mottóg budskapet om att kyrkan givit sin reservationslösa tillåtelse att åkalla Jungfru Maria. Nu först blev Mariadyrkan allmänt spridd över hela den kristna världen, och bilden av Jungfru Maria med Jesusbarnet i sina armar blev ett uttryck för ortodoxismen. En sak, som delvis förklarar denna dyrkan av Guds moder, är den klarhet och enkelhet, som präglar framställningen av hennes karaktär, sådan den möter oss i evangelierna och den omfångsrikaste av de apokryfiska böckerna. Den heliga madonnan förmådde bättre sätta fantasien i rörelse än Kristus, vars lidandes historia och vars ord i mångt och mycket kanske tolkas på olika sätt. Ur denna tillbedjan utvecklas så småningom doktriner och ceremonier, som protestantiska polemiker gärna kalla Mariadyrkan eller Mariakult. Men den tillbedjan, som kom Jungfru Maria till del, åstadkom också att aktningen för kvinnan ökades.

Riddartidens kvinnodyrkan, som hade nått sin höjdpunkt i början av det trettonde århundradet, blåste nytt liv i Mariakulten. Den religiösa lyriken från denna tid tecknar i sin diktning en idealbild av sin himladrottning. Med tanke på medeltidens allmänt religiösa inställning var det ju helt naturligt att människorna, vars hela liv och tankevärld var uppfylld av kyrkans under, sökte ge sitt Madonna-Ideal en konstnärlig utformning. Och sedan den tiden pryder Mariabilder i ett otal variationer kyrkornas inre. Det är intressant att lägga märke till hur den konstnärliga uppfattningen av Jungfru Maria med Jesusbarnet tager olika gestalt, och hur likaså i framställningen Maria-symboliken skiftar med de olika skönhetsidealerna genom tiderna. Man kan även spåra lokala särdrag i olika länders Mariabilder. Grunddragen förbli dock desamma — bilden av ett jungfruligt väsen med barnet på armen.

Den tidigare medeltidens nordiska Mariafigur får emellertid en mera sträng karaktär. Typen är en aning bondsk och knappast vad man kallar vacker. Men så har man ej heller strävat efter att träffa tidens skönhetsidel utan fastmer den fjärrskådande ödesgudinnan, som man såg i Gudsmodern. Hon framställdes i regel sittande på en tron med barnet i skötet. Den mänskliga släktskapen mellan dessa båda, vilken senare tidens uppfattning lägger huvudvikten vid, framhäves endast obetydligt, och det rena ansiktet en face ger bilden en strängt hierarkisk prägel.

Under trettonde århundradet får i sammanhang med madonnakultens allt vidare utbredning och den ökade aktningen för kvinnan, Jungfru Mariabilden en mera moderlig och mänsklig karaktär. Det fjortonde århundradet med sitt gotiska skönhetsideal tager fasta på det mystiska och romantiska i Maria-legenden. Madonnan uppenbarar sig som himladrottningen, smyckad med



*Maria under flykten såsom en okänd konstnär från 1500-talet föreställt sig henne.*

en krona, och hennes förhållande till barnet blir ömmare och innerligare. Denna veka madonnatyp blir i senare hälften av detta århundrade mera jordisk och får under det naturalistiska 1400-talet karaktären av en husmoder, där kronan fått vika för den borgerliga huvudduken. Mariabilderna från denna tid uppvisa sinsemellan stora skiljaktigheter, beroende på ursprungs-orten. Rhenprovinsernas madonnabild har under franskt inflytande gestaltats öm och vek, under det att Schwabens Mariafigur skapats hård och sträng. I det borgerliga Holland målar Jan van Eyck under förra hälften av 1400-talet sin "Lucca-madonna", som ej längre ger uttryck åt en andlig symbolisk uppfattning, utan mera betonar det etiska idealet i gestalt av en husmor.

I Italien är uppfattningen vid samma tid en helt annan. Den annalkande renässansen skapar en mindre religiös och personlig, fastmer representativ madonnatyp. Gestalten framställs objektivt och samtidigt mänskofrämmande.

Den väsensförändring i Mariatypen, som uppstår under 1600-talet, leder sitt ursprung från barock-mentaliteten, som med sin mystiska immaculata-tro skapar ett



Franckes Kristi födelse.

väsen av övermännisklig renhet och fromhet. Betagande skön och omgiven av strålände ljus svävar hon högt uppe bland skyarna.

Vid sidan av dessa framställningar av Jungfru Maria med Jesusbarnet skildras också olika episoder i hennes liv. Kyrkan tog själv initiativet härtill genom att uppföra religiösa skådespel, som behandlade vissa detaljer i Maria-legenden. Det andliga innehållet i dessa verk var emellertid av mycket olika karaktär, beroende på hur händelserna uppfattades och återgavs — som saga, drama eller idyll. En tysk målare från Rhenprovinserna har i början av det femtonde århundradet skapat en synnerligen vacker miniatyrbild från Edens lustgård. Maria sitter på en bänk och bläddrar i en bok, medan Jesusbarnet spelar på en harpa, som den heliga Cecilia håller åt honom. St. Mikael och St. Georg sitta helt fredligt bredvid varandra, och den besegrade draken ligger död på marken. Bakom dem lutar sig St. Sebastian mot ett träd. Den stora stenmur, som omger trädgården, är en symbol för det förlorade paradiset, och de talrika blommorna ge uttryck åt Marias rena jungfrulighet.

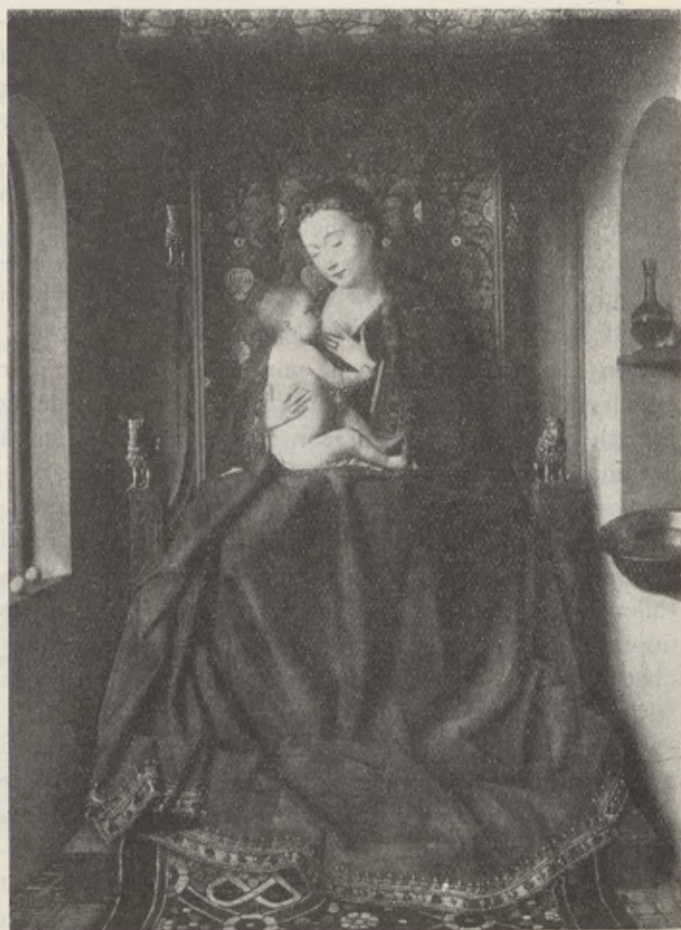
Närmast som en legend kan man också uppfatta den store mästaren Franckes "Kristi födelse", där han med rörande enkelhet sökt återge ögonblicken strax efter det stora undret. Egendomligt nog saknas Josef på denna bild. Den knäböjande Maria tillber barnet, som ligger framför henne, på golvet, medan tre små änglar beskyddande hålla en kappa omkring henne. Gud Fader

ger sin välsignelse från ovan, och i bakgrunden ser man herdarna mottaga det glada budskapet.

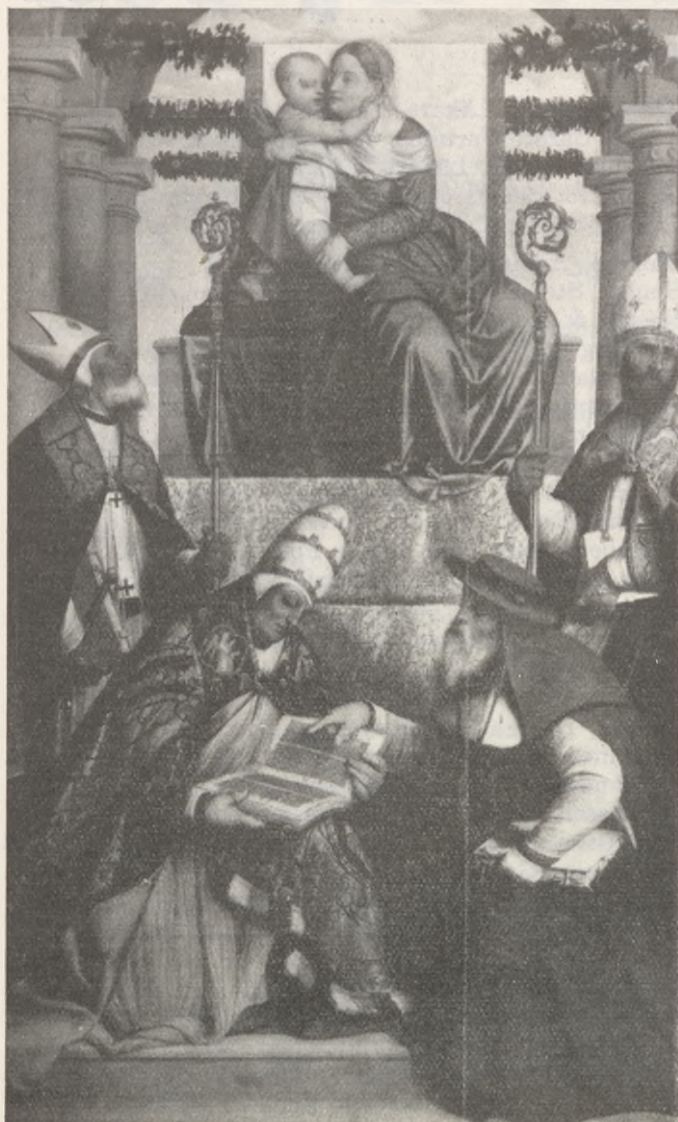
Konungarnas tillbedjan skildras mera världsligt. Särskilt under renässansen kommer denna detalj till synes i väldiga praktmålningar och gestaltas även — framför allt i Italien — som motiv till altartavlor. Marias roll i dessa bilder växlar mellan medveten värdighet och nådigt mottagande av hyllningen, men lika ofta blir hon bara en statist i det stora skådespelet, medan barnet övertar huvudrollen. De talrikt förekommande "Maria Dolorosa" äro inspirerade av flykten till Egypten och ge oss bilden av den lidande och moderligt vaksamma Jungfru Maria.

Men rikare och mera omväxlande än i konstnärernas verk möter oss Mariagestalten i folkfantasi. I Egypten står ännu idag det gamla förtorkade fikonträd, där — enligt legenden — Maria och barnet vilat. Egyptierna, som räkna sig till de första kristna, veta också berätta, att Jungfru Maria torkat Jesusbarnets kläder på det gamla trädets grenar. Till denna plats vallfärda därför ännu i våra dagar landets unga mödrar och hänga små stycken av sina barns kläder i det heliga trädet. Detta lär enligt gammal egyptisk tradition bevara barnens hälsa. Det gamla fikonträdet, översållat av tusen små klädstycken, erbjuder en högst egendomlig anblick.

En annan Marialegend ger oss förklaringen till att just granen blivit en så viktig detalj i julfirandet. Det hände nämligen under flykten till Egypten, att Jungfru Maria och barnet sökte skydd under en poppel,



Jan van Eycks Lucca Madonna.



Moretto de Brescias Madonnan på tronen.

som emellertid nekade att ge henne det. Hon gick därför vidare till nästa träd, som var ett barrträd, och här fick hon vila i skuggan. Och strax föll också Guds rättfärdighets dom, att poppeln alltid skulle skälva av skam, medan granen till belöning alltid skulle förbli grön och hållas i ära av människorna som en symbol för evigt grönskande liv.

Loose.

## Prenumerera på *Status*

Det är en enkel procedur. Om Ni insätter prenumerationsavgiften, 6 kr., på vårt postgirokonton, 154420, så kommer tidningen varje månad i korsband. För dessa 6 kr. erhåller Ni även *Status'* värdefulla julnummer.

Lungsjuka erhålla tidskriften för 3 kr. per år, d. v. s. till självkostnadspris.

## Varför blev jag... (Forts. fr. sid. 15)

Ranft älskade, liksom de gamla romarna, bröd och skådespel. Och han tyckte om att skölja ned båda delarna i den gladaste av alla druksafter, den där även sprattelvatten kallas.

Men det var ju om hur jag blev teaterdirektör som det skulle handla. Om du inte vet vad du skall säga så säg sanningen sade Mark Twain. Det gick helt enkelt så till att jag hade skrivit en pjäs för Mary Johnson och Gösta Ekman. Den ville jag ha uppförd och även tjäna något på densamma. Det var alltså både konstnärlig drift och vinningslystnad som drev mig fram på teaterdirektörens steniga väg. För mig var den även fylld av tuvor att börja med ty jag debuterade i facket som ambulerande friluftsdirektör. Det gick så oförtjänt bra att jag genom att betala ett skadestånd för brutet kontrakt till Skådebanan, av nästan Versaillesformat, befriade mig från skådespelarens beroende ställning och etablerade mig som teaterföreståndare i landsorten, som det heter hos Blanche. Och på den vägen är jag.

En mycket populär revydirektör, John Liander, ni vet han som var koling i Lergöken, hade en gång en tvist med en stationsinspektör om turnébagaget. Det skulle inte få gå med tåget dekreterade stationsinspektorn. Men Liander klarade saken genom ett telegram till trafikchefen. Inspektorn var något bräckt och försökte att maskera nederlaget med att skämtsamt säga: Jojo, herr Liander, konstens väg är törnbeströdd. Då svarade Liander: — Det är nog inte så farligt med törnena, men då och då kommer det en lus i ens väg som man måste knäppa.

Det är ungefär vad jag skulle vilja säga om kamrer Svensson i Karlstad.

*Karl Svensson*

**BERGSHUD**



för skoslitning!

Begär därför  
»BERGSHUD»  
nästa gång  
Ni halvsular  
skorna!

Tillverkas av:

**AB. WILH. GRÖNVALLS LÄDERFABRIK**  
ÄNGELHOLM

# God Jul och Gott Nytt År

tillönskas av

## STOCKHOLM:

- Agfa-Foto, Malmtorgsgatan 5.  
Ahlberg, Hakon, Arkitekt, Blasieholmstorg 11 C.  
Allektro, Ing.-firma, Hudiksvallsgatan 8.  
Aleman, Alice, Doktorinna, Odengatan 22.  
Almqvist, Johan, Professor, Nybrogatan 7.  
Andrén, Andrea, Läkare, Köpmantorget 2.  
Andersson, Nils V., Pålsvaaffär, Hamngatan 36.  
Apoteket Vasen, Drottningholmsvägen 76.  
Arfvedssons Konsthandel, Birger Jarlsgatan 7.  
Aromatic, Industri AB, Stureplan 19.  
Asa, AB, Kungsgatan 55.  
Bane, Victor, Läkare, S:t Eriks Plan 3.  
van Berkels Patent, AB, Kungsgatan 72.  
Bjerlöv, Herbert, Läkare, N. Mälarstrand 72.  
Blomkvist, John E., Tandläkare, Centralpalatset.  
Blåsjo, Gustaf, Metalltryckeri, Tork. Knutssonsgat. 20.  
Born, Ivar, Tandläkare, Drottninggatan 71 C.  
Borohus AB, Flemminggatan 41.  
Branting, Georg, Advokat, Västmannagatan 1.  
Brenner, Sam, Järnaffär, S:t Eriksgatan 94.  
Bretz-Lydig, Ellen, Tandläkare, Essinge Högväg 44.  
Brobeck, John, Tandläkare, Sturegatan 16.  
Brunander, Lemke, AB, Nybrogatan 9.  
Byrenius, Gustaf, AB, Birger Jarlsgatan 32.  
Byströms Pålsvaaffabrik, Götgatan 29.  
Caféet, Adolf Fredriks Kyrkogata 9 A.  
Calor, Värmelednings AB, Ulvsunda.  
Carlsson, Oscar, Byggmästare, Mäst. Samuelsgatan 20.  
Cederholm, Nils, Skorstensfejaremäst., Kalmg. 9.  
Cederlöf, Eric, AB, Järnhandel, Humlegårdsgatan 12.  
Christiernson, Axel, AB, Vasagatan 14.  
Crafoord, Clarence, Med. dr., Sabbatsbergs Sjukhus.  
CTC, AB, Nybrokajen 7.  
Dahl, Gunnar, Tandläkare, Karlbergsvägen 10.  
Danielsson, J. & Co., Rehnsgatan 16.  
Danielsson, Signe, Läkare, Carl Larssons väg 15, S. Ängby.  
Drougge, Adolf, Läkare, Liljeholmsvägen 2.  
Druvan, Källare, Götgatan 72.  
Edin & Ström, AB, Pålsvaafför, Fredsgatan 3.  
Elema AB, Kungsgatan 34.  
Eliasson, Axel, Nya AB, Konstförlag, Riddaregatan 30.  
Ellena, Pals & Damkonfektion, Drottningholmsväg. 12.  
Engdahl, Gustaf, Tandläkare, Sturegatan 10.  
Engdahl, Sam., Tandläkare, Tegnérgatan 19.  
Engstrand, Gunnar, Grosshandl., Nybrokajen 5.  
Engström, Gunnar, Tandläkare, Birger Jarlsgatan 44.  
Erichsen, Oscar, Tandläkare, Odengatan 69.  
Eriksson, Alfred, Läkare, Handelsvägen 20.  
Eriksson, H. P., Skinnvaru AB, Regeringsgatan 17.  
Eriksson, Herman, AB, Torsgatan 47.  
Eriksson, Karin, Livsmedelsaffär, Luxgatan 1—3.  
Ernhall, Stig E:son, Tandläk., Stureplan 19.  
Erma, Kem. Tekn. Fabrik, Kammakaregatan 5.  
Ervaeus, Erik, Läkare, Kyrkogårdsväg. 4, Enskede.  
Essler, Bengt, Tandläkare, Kungsgatan 44.  
Everitt, Kerstin, Läkare, Olaus Magnusväg 37.  
Fiskaffären, Flemminggatan 101.  
Folke & Co., AB, Nybrogatan 3.  
Folket-Samarbete, Försäkringsanstalterna, Kungsg. 5.  
Forsberg, Carl, Järnaffär, Hantverkaregatan 85.  
Frencker, Paul, Läkare, Karlavägen 41.  
Förenade Super-Fosfatfabriker, AB.  
Gejrot, Nils, Tandläkare, Stadsgården 6.  
Goldman, Annie, Tandläkare, Nathorstvägen 26,  
Gran, Ragnar, Läkare, Grevturegatan 18.  
Grand Bazar, Varuhus, Drottninggatan 92—94.  
Grönblad, Ester, Läkare, Götgatan 7.  
Gustaf & Bengtsson, Byggnadsf:a, Birger Jarlsgat. 31.  
Gustafsson, A. C., AB, Kungsgatan 16—18.  
Hallrup, Adolf, Läkare, Skansvägen 1.  
Hector, Stefan, Tandläkare, Kungsgatan 70.  
Hector & Co., AB, Centralpalatset.  
Hedberg & Holmgren AB, Kungsgatan 56.  
Hederstad, G., Läkare, S:t Görans Sjukhus.  
Hellerström, Sven, Läkare, Sturegatan 22.  
Hellström, S. G., Läkare, Charlottenburg, Råsunda.  
Hemlin, John W., Mek. Verkstad, Malmskillnadsg. 34 B.  
von Heideman, Eva, Tandläkare, Östermalmstorg 5.  
Hennix, Rudolf, Läkare, Norr Mälarstrand 26.  
Holmberg, Nils, Med. kand., Polhemsgatan 36.  
Holmgren, Gustav, Skorstensfejarem., Karlbergsv. 22.  
Håkansson, Einar, Läkare, Högborgsgatan 40.  
Izokowitz, S., Läkare, Kommandörsgatan 12.  
Jacobsson & Co., Humlegårdsgatan 5.  
Janson, Otto & Co., Scheelegatan 5.  
Janzon, Helge, Tandläkare, Götgatan 93.  
Johannesson, E., Skorstensfejaremäst., St. Nygatan 36.  
Johannesson, John, Tandläkare, Fridhemsplan 23.  
Johansson, Axel, Körsnär, Västerlånggatan 26.  
Johansson, E. K. V., Skorstensfejaremäst., Uppsalav. 20.  
Johansson, Greta, Tandläkare, Odengatan 104.  
Jonsson, Ax. V., Stadsmäklare, Hornsgatan 26.  
Jäderholm, K. Bruno, Läkare, Hermelinstigen 11.  
Kaféet, Barnhusgatan 6.  
Kindberg, G., Läkare, Torsgatan 60.  
Kindwall, Wilhelm, AB, Sveavägen 135.  
Kinocentralen, AB, Drottninggatan 47.  
Kjellberg, Gerda, Läkare, N. Bantorget 22.  
Kungsholms Bil El. service, Fridhemsgatan 38.  
Kåge, Gösta, Läkare, Drottninggatan 108.  
Källqvist, Hans, Tandläkare, Birger Jarlsgatan 8.  
Laser, S., Pålsvaaffirma, Jakobsbergsgatan 6.  
Lavass, M G. & A. Rundqvist, Hornsgatan 144.  
Leffler, J., Överläkare, Söderby Sjukhus.  
Leja Magasinet, Norrmalmstorg.  
Lennstrands Billackering, Frejgatan 3.  
Lind, Tore, Läkare, Hornsgatan 1.  
Lindeen, S., Pålsvaaffirma, Drottninggatan 12.  
Lindners Pelsvaaffindustri, AB, Birger Jarlsgatan 18.  
Livsmedelscentrum, Vasagatan 23.  
Ljunggrens Bar, Regeringsgatan 16.  
Ljungqvist, August, Urmakeri, Beridarebansgat. 23 A.  
Lundin & Törnberg, Pålsvaaff. Mäster Samuelsg. 12.  
Lundberg, H., Fisk- och Grönsaksaffär, S:t Eriksg. 18.  
Lundqvist, Axel, AB, Drottninggatan 28.  
Lundqvist, Gösta, Skorstensfejarem., Orvar Odds väg 2.  
Lundqvist, G. F., Skorstensfejaremäst., Stråket 3, Råsunda.  
Lundqvist, Knut, AB.  
Lundquist, John, Med. dr., Johannes plan 1.  
Lundström, Bröderna, F:a, Drottninggatan 102.  
Löfgren, Gunnar, Tandläkare, Arsenalsgatan 1.  
Lövträbolaget, Norrtullsgatan 20.  
Magnét, Alvar, Tandläkare, Sveavägen 35—37.  
Malmqvists Konditori, Drottninggatan 68.  
Margareta Hushållsskola, Norrmalmstorg 1.  
Motor AB, Ingenjörfirma, Pipersgatan 4.  
Münnich, Georg, Läkare, S:t Eriksgatan 64.  
Möller & Co., Äsögatan 142.  
Möllerström, Jakob, Läkare, Östermalmsgatan 5.

# God Jul och Gott Nytt År

tillönskas av

## STOCKHOLM:

Nasiell, V., Läkare, Stureplan 4.  
Nessim, Nils, Mattutställning, Hamngatan 13.  
Nickels & Todsén AB, Blasieholms Torg 9.  
Nilson, Ada, Läkare, Trievaldsgränd 2.  
Nitor, Tekn. Fabr., Maria Prästgårdsgata 31.  
Nobiles Fabriker, Åsögatan 181.  
Nockeby Tvätt- & strykinrättning, Drottningholmsvägen 603.  
Nordenfors, Bo, Läkare, Sveavägen 61.  
Nordin, Konrad, Tandläkare, Essingebrogatan 1.  
Nordstrand, H., Pälsvareaffär, Storgatan 11.  
Nordström, C. & C:o, Fridhemsgatan 46.  
Norra Brädgården, Tomtebogatan 2.  
Ny Dag, Kungsgatan 84.  
Odenkrantz, G., Läkare, Bragevägen 9—11.  
Olsson, H., Pälsvareaffär, Nybrogatan 63.  
Olson, Otto A., Pälsvareaffär, Norrlandsgatan 13.  
Olsson, Rune, Läkare, Lidnersplan 12.  
Olsson, P. G., Läkare, Sjövägen 18, Råsunda.  
Orell, S. Docent, S:t Görans Sjukhus.  
Ottander, Olle, Läkare, S:t Eriksgatan 23.  
Otillys Konditori, Wargentinsgatan 7.  
Otterby, Sigrid, Pälsvareaffär, S:t Eriksgatan 76.  
Palmqvist, A., AB, Pälsvareaffär, Odengatan 100.  
Perfekt, Herr & Damkläder, Drottninggatan 40.  
Perman, E., Docent, Birger Jarlsgatan 42.  
Persson, Anders, Byggmäst., Eriksbergsgatan 12 A.  
Persson, S. P., AB, Västerlånggatan 38.  
Pettersson, Hans, Läkare, Ringvägen 112.  
Pettersson & Mentzing, F:a, Gamla Brogatan 17.  
Pettersson, Sigfrid, AB, N. Stationsgatan 25.  
Restaurant Riche, Birger Jarlsgatan 4.  
Ringberg, E., Tandläkare, S:t Eriksgatan 84.  
Rinman, Sven, Läkare, Johannesgatan 22.  
Rising, A., Fil. d.r., Fleminggatan 75.  
Rossander, Gunhild, Läkare, Hornsgatan 64 A.  
Rosenbaum, Sven och Britta, Tandläk. Stureplan 19.  
Rosenberg, G., Tandläkare, Regeringsgatan 9.  
Rudoffs Bilverkstad, Slussen.  
Röjdmark, Oscar, Läkare, Upplandsgatan 50.  
Sandahls Pälsvareaffär, Humlegårdsgatan 17.  
Salén, Sven, Läkare, Odengatan 91.  
Sandegren, Bertha, Läkare, Folkungagatan 122.  
Schartau, Yngve, Advokat, Fredsgatan 10.  
Schaumann, Jörgen, Läkare, Kungsgatan 19.  
Schongin & Engström, Hamngatan 17.  
Schubert & Son, AB, Grevturegatan 29.  
Schylt, C. A., Elektro.fin.mek.verkst., Norrtullsg. 65.  
Sellberg & Co., Fröhandel, Munkbron 3.  
Schneidel, J., AB, Västmännagatan 1.  
Sjögren, Julius, AB, Södermalmstorg 4.  
Sjölander, Edvin, Plåtslageri, Lindhagensgatan 14.  
Smedmark, Åke, Läkare, Sveavägen 60.  
Stockholms Kexfabrik, AB, Åsögatan 140.  
Stockholms Pantförsäljning, Mälartorget 15.  
Stockholms Skofabrik, Brännkyrkagatan 167.  
Stockholms Stads & Läns Hemslöjdsförening.  
Strand Hotell, Nybrokajen 9.  
Ström, Karl H., AB, Tunnelgatan 20.  
Strömberg, Elisabeth, Amanuens, Storgatan 56.  
Sundberg, Stig, Dalagatan 42.  
Superior, AB, Nybrokajen 7.  
Tomtcentralen, AB, Kungsgatan 6.  
Trädgårdhs Åkeri, Atlasgatan 1.  
Varubelåningen, Järntorget 78.  
Varubelåningen, Tegnergatan 21.

Varubelåningen, Tjärhovsgatan 48.  
Varubelåningen, Upplandsgatan 46.  
Wagner, Sigfr., Tandläkare, Sveavägen 49.  
Vasa Bilreparationsverkstad, Falugatan 5.  
Waxholms Nya Ångfartygs AB.  
Vega, Agentur, AB, Götgatan 11.  
Wendler, John & Öhring, P. O., Rev:r, Biblioteksg. 9.  
Werner, Hugo, Läkare, Sveavägen 52.  
Wetterdal, Per, Läkare, Sveavägen 52.  
Wimmergren, Rickard G., Upplandsgatan 2.  
Winkler, Alice, Tandläkare, Rörstrandsgatan 9 A.  
Wirströms Eftr., Konditori, St. Nygatan 13.  
Wohlfart, S., Läkare, Birger Jarlsgatan 39.  
Wåhlén, Elsa, Fil. mag., Chapmansgatan 4.  
Wålamagasinet, Kungsgatan 74.  
Zeuthen & Agaard, Kungsgatan 44.  
Åhléns Blomsterhandel, Biblioteksgatan 5.  
Åström, N., Kappaffär, Västerlånggatan 40.  
Öhman, Nils Advokat, Birger Jarlsgatan 16.  
Östling, Paul, Järnaffär, Abrahamsberg.

## STOCKHOLMS OMGIVNINGAR:

Andersson, Folke, Tandläkare, Hamngat. 2, Vaxholm.  
Bälters Bilverkstad, Torget 3, Tureberg.  
Claesson, Bertil, Tandläkare, Landsvägen 58, Sundbyberg.  
Engberg, K., Reparationsverkstad, Rönninge.  
Flood, S., Förvaltare, Ahlby gård, Fittja.  
Insulander, Sten, Läkare, Djursholm.  
Mariehälls Svetsnings AB, Stadsäg. 127, Sundbyberg.  
Röda stugan, Konditori, Uttran.  
Spånga Ved- och Brädgårdar, Spånga.  
Wickberg, Gösta, Läkare, Rotebro, Tureberg.

## ARBOGA:

Arboga Advokatbyrå, Nygatan 37.  
Carlsson, C. A. & Co., Mek. verkstad.  
Fredin, I., Bageri & konditori, Fellingsbro.  
Nilsson, Karin, Damfrisering.

## BODEN:

Carlsson, C. O. Speceriaffär, Björkelund.  
Ericssons Charkuterifabrik, J. V. Garvareg. 22.  
Grip, Josef, Läkare, Kyrkogatan 35.  
Rödings AB, Charkuterifabrik, Svartbyvägen 11.  
Thorburn, T., Fältläkare, Garnisonssjukhuset.  
Tibblin, Carl, Läkare, Ringvägen 19.  
Wärnström, Folke, Tandläkare, Drottninggatan 6.  
Åberg, Folke, Läkare, Drottninggatan 8.

## BOLLNÄS:

Jonsson, Sven, Läkare.  
Kling, Gunnar, Tandläkare.  
Stora Hotellet.

## BORÄS:

Borås Bilreparationer, AB, Byttorps vägport.  
Centrum, Beklädnadsaffär, Österlånggatan 53.  
Mogren, Sven, Tandläkare, Dalsjöfors.  
Nordmark, Nils, Arkitekt, Västerlånggatan 30—32.  
Odenkrantz, Elin, Läkare, Österlånggatan 63.  
Qvist, Arvid, Västerlånggatan 29.  
Westfelt, Åke, Prov.-läkare, Hallbergsgatan 12.  
Wiraeus, John, Tandläkare, Hallbergsgatan 8.

# God Jul och Gott Nytt År

tillönskas av

## ENKÖPING:

Borén, Agda, Pensionat, Kungsgatan 16.  
Forsblad, Holger, Läkare, Sjukstugan.  
Gästis, Hotell, Källgatan 17.  
Hagaverken, AB.  
Jansson, Selma, Eftr., Stora Torget.  
Judells Rörledningsbolag, Stureplan.  
Lundvall, Eftr. Konditori, St. Torget.  
Svegrell, K. E., Tandläkare, Kyrkogatan 19.

## ESKILSTUNA:

Belfrage, Joh., Läkare, Kungsgatan 23.  
Björkmans Borst- & Penselfabrik, AB, Storgatan 14.  
Bredberg, Martin, Läkare, Kriebsensgatan 8 a.  
Brödcentralen, Fristadstorget 6.  
Carlsson, K. I., Metallvarufabrik, Floragatan 30.  
Carlsson & Myrberg, AB, Rörl.entrepr., Köpmang. 34.  
Cegrell, Viking, Tandläkare, Kungsgatan 4.  
Enmark, E., Läkare, Lasarettet.  
Eskilstuna Konsumtionsförening.  
Eskilstunamagasinet, AB, Bruksgatan 16.  
Eskilstuna Mesost & Margarinfabrik, Vasbergsg. 7.  
Fall, C. I., AB, Nyforsgatan 20.  
Fischer, Stina o. Torkel, Tandläkare, Fristadstorget 3.  
Karlsson & Nilsson, F:a, Knivfabrik, Tullgatan 5.  
Lindberg, Bror, Lasarettläkare, Kungsvägen 13.  
Lundh, August, Metallfabrik, Åsgatan 3.  
Naeslund, Siri, Läkare, Rådhusstorget 5 A.  
Ohlsson & Lind, Bokbinderi, Kungsgatan 36.  
Särnholm, Carl, AB, Strandgatan 2.  
Torkelsson, Thage, Parkettlägg., Svengrensgatan 13.

## FALUN:

Sanner, E., Läkare, Slaggatan 16.

## GÄLLIVARE:

Fridell, Ake, Tandläkare.  
Norbäck, Kurt, Provinsialläkare.

## GÄVLE:

Berggård, Ruben, Tandläkare, Centralplan 3.  
Bärilins Sjuk- och Konvalescenthem, Engelbrektsg. 9.  
Linderoth, C. E., Tandläkare, St. Esplanadgatan 9.  
Nordberg, Gunnar, Stadsdistr.-läkare, N. Kungsgat. 3.  
Reinhardt, A. N., Tandläkare, Kungsgatan 3.  
Wessling, Erik, Tandläkare, S. Kungsgatan 42.  
Ahman, Victor, Tandläkare, Nygatan 22.

## HALMSTAD:

Bohm, Yngve, Läkare, Storg. 16.  
Ehinger, Gustav, Läkare, Brogatan 14 A.  
Holmgren, Halvar, Läkare, Tyghusgatan 2.  
Pettersson, Anna Stina, Läkare, Köpmangatan 2 A.

## HALSINGBORG:

Svedberg & Son, I. A., Planteringsvägen 35.

## KINNA:

Kinna Juridiska Byrå.

## KIRUNA:

Bergström, Sixten, Tandläkare.  
Björn, Per-Olof, Tandläkare.  
Bäcklund, Birger, Tandläkare.  
Knutsson, Sören, Tandläkare.  
Lundström, J. R. & Co.

## KÖPING:

Gamstedt, E., Stadsläkare, Östra Långgatan 17.  
Manufakturtagret, Östanåsgatan 1.  
Motorcentralen, Sveavägen 10.  
Persson, Gösta, Tandläkare, St. Gatan 23.

## LIDKÖPING:

Möller, Gunnar, Prov.-läkare, Nya stadens torg 4.

## LJUSDAL:

Thelin, Artur, Tandläkare.  
Westerlund, N. J., Köpingsläkare.

## LULEÅ:

Backlund, Thorsten, Tandläkare, Storgatan 46.  
Kjellander, B., Förste stadsläkare, Stationsgatan 39.  
Metropolteatern, Biograf.  
Stadshotellet.  
Standard hotell, Luleå, AB.

## MALMBERGET:

Apoteket, Malmberget.  
Burlin, Rolf, Tandläkare.  
Eklöfs, E., Järnhandel.  
Hallén, H. V., Tandläkare.

## PILEÅ:

Alco, AB, Rådhusstorget.  
Rahm, Tage, Bil & Radioaffär, Nygatan 38.

## SANDVIKEN:

Edlund, Knut, Tandläkare.  
Palm, Bertil, Tandläkare, Baldersgatan 10.  
Vulcano, Gummiverkstaden.

## SKELLEFTEÅ:

Broberg, Helge, Fabrikör, Sunnanå.  
Brännström, Bröderna, AB, Mek. Verkstad, Lasarv. 26.  
Hedman, F. A., AB, Charkuteri & Livsmedelsaffär, Nygatan 46.  
Löfstedt, Bröderna, Herrekipering, Nygatan 53.  
Olsson, Ivar & Co., Färghandels AB, Uddmansgat. 9.  
Rönmark, Ossian, Nygatan 48.  
Sahländer, S. Erik, Läkare, Lasarettet.  
Skellefteå Laddningsstation.

## SÖDERTÄLJE:

Wallgren, Erik, Stadsläkare, Järnagatan 2.

## UMEÅ:

Björk, A., Tandläkare, Kungsgatan 52.  
Nordström, Svea, Pälsvvaruaffär, Grisbacka.  
Öhman, Dagny, Damfrisering, Skolgatan 98.

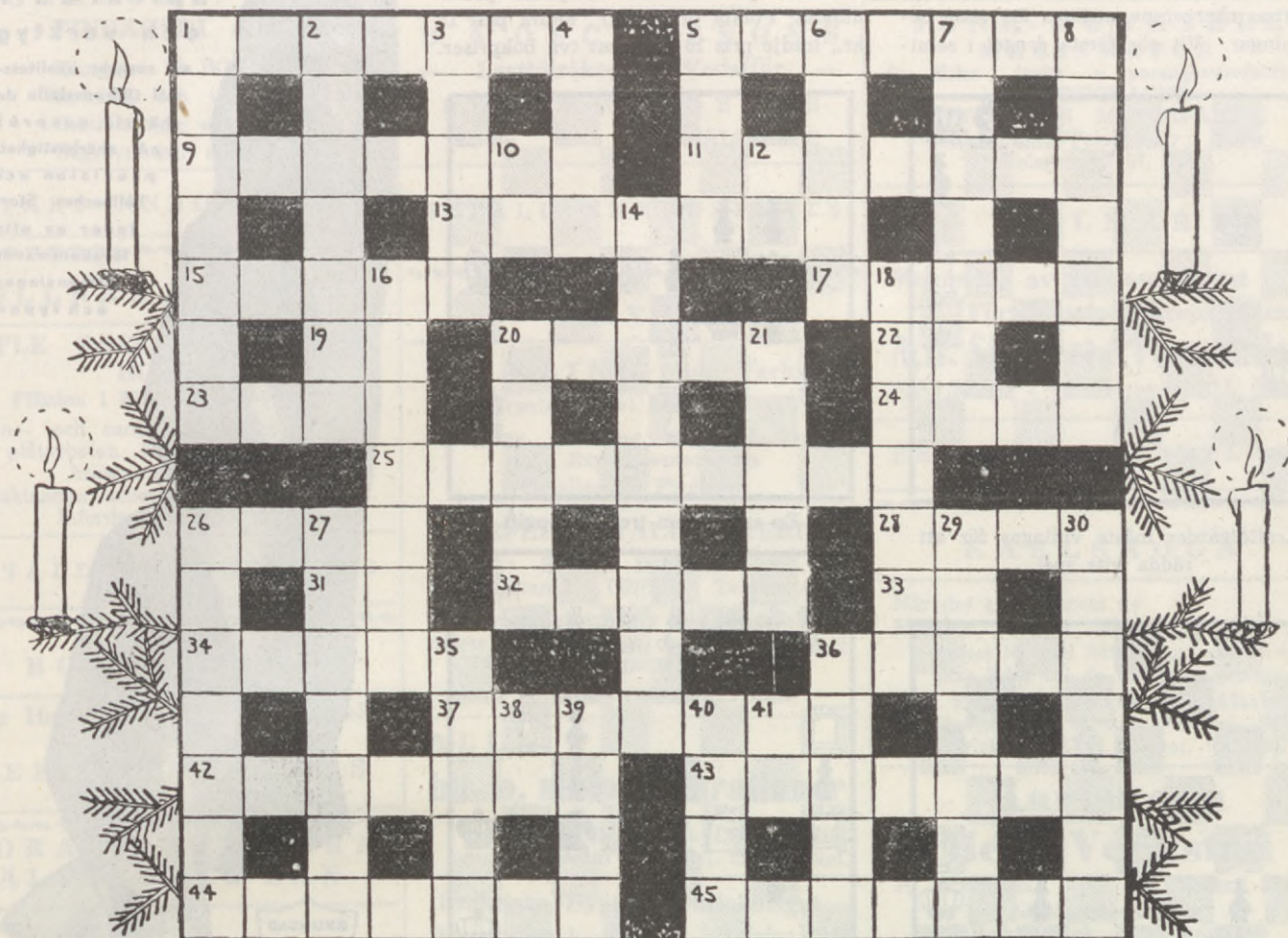
## VÄSTERÅS:

Adolphson, Ernst, Tandläkare, Engelbrektspl. 2.  
Berggren, Erik, Tandläkare, Domkyrkoespl. 4.  
Werthén, Gösta, Tandläkare, St. gatan 46.

## ÖRNSKÖLDSVIK:

Elfving Skofabrik, AB, Järnvägsgatan 10.  
Häglund, Bröderna, Järnhandel, Storgatan 32.  
Häglund, N. H., Skinn-, Sko- och Manufakturvaror en gros, Järved.  
Janssons Elektriska Ing. Byrå, Nygatan 10.  
Lungångers Saftfabrik, Viktoriaesplanaden 14.  
Standard AB.  
Östrand, Birger, Järnhandlare, Stortorget 17.

# ★ JULKORSORD 1943 ★



## VÄGRÄTA ORD.

1. Stadig julgransbärare. (7)
5. Ljusbringaren som ock är mörkrets furste. (7)
9. En syssla med bitanke på dopp i grytan. (7)
11. Ältas i synnerhet dagarna före jul. (7)
13. Hör till godsakerna vid ett julkalas på landet. (7)
15. Blir den närstyrtes pångsné, när han gluttar i doppgrytan. (5)
17. Efter dopp i gryta. (5)
19. Högtidligt löfte. (2)
20. Hejare. (5)
22. Firar jul på Skansen. (2)
23. Spiritus. (4)
24. Måste man ju ha till gröten. (4)
25. Han verka skall i Skriftens anda från Ystad upp till Haparanda. (9)
26. "Gamle kamrern" har ingen på julafton. (4)
28. På kung Davids samvete. (4)
31. Stjärna. (2)
32. Talas det om i samband med Kristi födelse. (5)
33. Göra vi så gärna till jul. (2)
34. Där token plockas. (5)
36. Ses mängden överlastad av på själva julafton. (5)
37. Är expeditens gärning under julrusningen. (7)
42. Må väl den kallas, som tar 8 kronor för en liten ynkelig gran. (7)
43. DOPP I GRYTA — DYRT OP I GAP. (7)
44. Torde man kunna få även efter den här julens något modifierade ätor-gier. (7)
45. Kulminerar under julveckan. (7)

## LODRÄTA ORD.

1. Hej tomtegubbar, slå i glaset . . . (7)
2. Måste man vara en smul, när man ska ge nåt i jul, det bjuder vid gröten ock seden innan man neddoppar skeden. (7)
3. Firar ingen stinta helgen i. (5)
4. Vad elaka ungar ska ha. (4)
5. Kanske det enda man skymtar av jultomten i år. (4)
6. Läppmedel. (5)
7. Julgransbäraren har ju en ganska säsongbetonad. (7)
8. November må vara det, men inte midvintern! (7)
10. Frö. (2)
12. Mitt i stöket. (2)
14. På förbrytare och verkar julhandeln i sista minuten. (9)
16. Äro de akademiska ljusen. (7)
18. Här var det både ljust och mörkt! (7)
20. Fall. (5)
21. När ljusen tändas. (5)
26. Denna mat så vit och söt ratas bara av ett nöt. (7)
27. Extra i servisen för potatisens skull. (7)
29. En del av Sörmland. (7)
30. Diana. (7)
35. Får man inte säga till sin svärmor, allraminst på julafton! (5)
36. Stilla natt, heliga natt! (5)
38. Räknar ingen storbonde i. (2)
39. Otidiga människor äro det. (4)
40. En doft av jul. (4)
41. Roman av Gustaf Janson. (2)

## Lösningar

till "Julkorsord 1943" skola vara oss tillhanda före den 1 febr. 1944. Tre pris utdelas: 1:sta pris 25 kr., 2:dra pris 15 kr. och 3:dje pris 10 kr.

F. ö. gäller som vanligt, att kuvert, innehållande korsordslösning, skall vara märkt, denna gång "Julkorsord 1943".

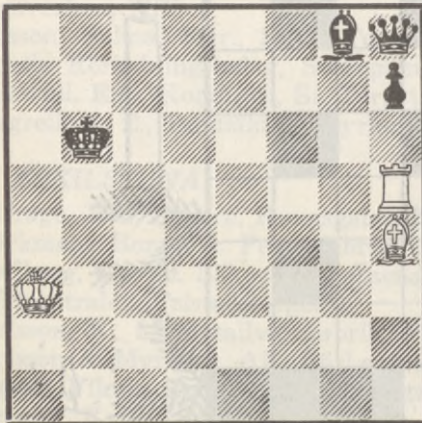
Pristagarnas namn meddelas i marsnumret.

Tillverkas av:  
RAKBLADSFABRIKEN SOLLEX

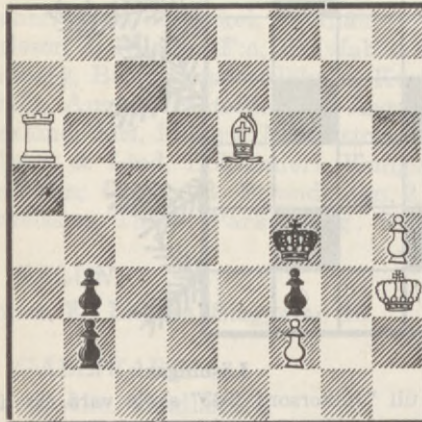
## JULPRISTÄVLING.

Här presenteras årets sedvanliga julpristävling. Uppgifterna tillhör inte de allra svåraste, men det hindrar inte att lösarnas skarpsinne utsättes för vissa beständningar. Vit gör första draget i samt-

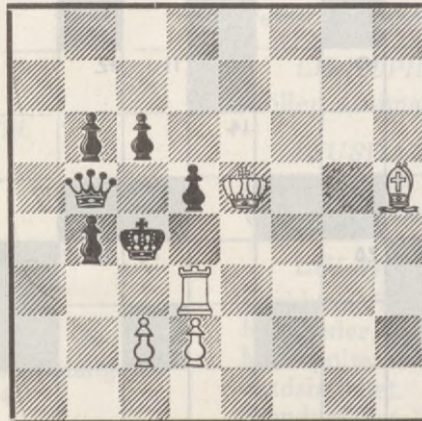
liga ställningar. Lösningar sändas till Status senast den 15 jan. 1944. Skriv "Schack" på kuvertet. Följande priser utdelas: Första pris 25 kr., andra pris 15 kr., tredje pris 10 kr. samt två bokpriser.



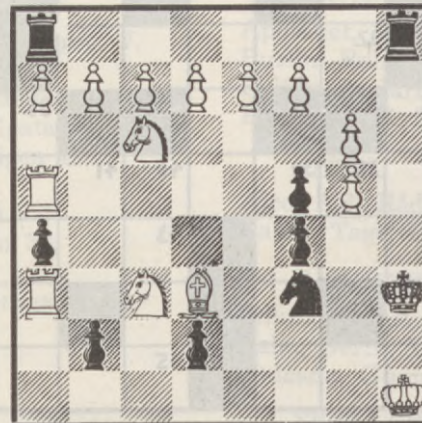
Krafttågärder måste vidtagas för att rädda vits spel.



Här gäller det "bara" att stoppa svarts bonde, och vit vinner.



En enkel men trevlig uppgift.



Bliv inte förkräckt! Med en smula "fingerfärdighet" reder det hela ut sig på ett tillfredsställande sätt. Fälet h5 blir en eftersökt tillflyktort för det svarta tornet.

# MALCUS

## Spiralborr och verktyg

av svenskt kvalitetsstål tillfredsställa de högsta anspråk på skärhastighet, precision och hållbarhet. Stort lager av alla förekommande dimensioner och typer



A.-B. MALCUS HOLMQUIST - HALMSTAD

## STOCKHOLM

### Infordra anbud å

### MALERIARBETEN

Arbetet utföres omsorgsfullt.

Endast 1:ma material användes.

MALERIFIRMAN OLOF NILSSON A.-B.

Kungl. hovleverantör.

Kontor och verkstad, Malmskillnadsgr. 45. Tel. 10 74 28, 20 30 80

### EMBALLAGE

flyttningar ombes. över hela landet av fackkunnigt folk. De bästa referenser finnes från läkare, apotekare m. fl. Tel. 51 94 49

G. ZEDEL

**MINSKA** Edra utgifter — köp hos oss! Se här ex. på våra priser: Blyertspennor, A. W. Faber, 1:20 pr ds., 12:— pr gross Genomslagspost, kvarto, 2:— pr 1000. Kontorsböcker, ged. utf., upp till 35 % rabatt. Kortlåda med 100 kort och register 4:85. Radergummi, förkrigs-kvalité, 0:10. 0:15 pr st. Reservoirpennor, div. märken, 20 % rab. Snörpärmar, kvarto, 3:80 pr ds. Sticketiketter pr 1000 2:25. Sverigekuvert 0:80 pr 100 st. 7:50 pr 1000 st. Gör oss ett besök eller ring Tel. 206458

**KONTORSLAGRET, G:la Brogatan 36, Stockholm.**

### O. MÅRTENSSONS Bilverkstäder

HÖGBERGSGATAN 32

Tel.: 40 98 24 — 40 98 34

Automobil-, Smides- & Mek. arbeten.

## STRÖMBERGS MÖBLER

REGERINGSGAT. 66. Tel. växel 23 12 30

Obs.! Besök vår utställning.

Medlemskap i statsunderstödd

## SJUKKASSA

är en ekonomisk tillgång, som Ni ej kan undvara. Skydda Eder själv och Edra barn genom inträde i ortens

erkända sjukkassa.

Sedan Ni fyllt 40 år är det för sent!

ÖSTRA SVERIGES

ERKÄNDA CENTRALSJUKKASSA

Sveavägen 61 — STOCKHOLM

Tel. 23 09 85

BETALD ANNONSPLATS

## BODEN

### Hedenbrons Kafé

rekommenderas vid utflykter och promenader

Gott kaffe. — Hembakat bröd

Telefon 23 57 — BODEN

### ALLT FOTOGRAFISKT

i bästa utförande från

HANSSONS EFTR., Drottninggatan 27,

BODEN Telefon 27 78

Zeiss-Ikon-Kameror och Film.

Hyvlade och ohyvlade

### TRÄVAROR

Parti- o. minutförsäljning

Nordlunds Såg & Hyvleri

Boden. — Tel. 28 19

### Gunhild Isakssons

### Damfrisering

Telefon 11 49.

YRKESKICKLIG PERSONAL

alltid till Eder tjänst.

### HOLMGRENS DAMFRISERING

(EVA HOLM) Kungsgat. 36, 1 tr.

BODEN Tel. 25 14

MODERNA FRISYRER

HÄRVÅRD och SKÖNHETSVÅRD

allt efter nyaste metoder



**BODEN**

**GÖR PENGARNA DRYGA** —  
ät på **MJÖLKBAREN**  
Kungsgatan 36. **BODEN**

**BJÖRKBOMS****FINBAGERI och CAFÉ**

Kungsgat. 10 **BODEN** Tel. 598  
Rymliga och trevliga lokaler  
Beställningar emottagas  
Begravningar arrangeras

BETALD ANNONSPLATS

**BOLLNÄS M. OMNEJD****GEFLE RÖRLEDNINGSAKTIE-  
BOLAG**

Filialen i Bollnäs. Tel. 110 17.

Värme- och sanitäranläggningar. Rost-  
fria plåtarbeten. Förrnicklings- och för-  
kromningsverkstad.  
Förstklassiga arbeten. Humana priser.  
Infordra prisuppgifter.

BETALD ANNONSPLATS

**BOLLSTANÄS**

F:ia Harry Askeroths Livsmedel  
**Bollstanäs**  
**REKOMMENDERAS**

**BORÄS OCH SÖDRA  
ÄLVSBOGSLÄN****Borås  
Fabriksnederlag**

**DEN SVENSKA HANDLAREKÄRENS  
FÖRNÄMSTA INKÖPSKÄLLA**

BETALD ANNONSPLATS

**ESKILSTUNA**

**RAKKNIVAR**  
och **RAKHYVLAR**  
**A/B C. V. Heljestrand**  
ESKILSTUNA Etabl. 1803  
Tel. 620 Slipn. utföres.

**HANSSON & SVENSSON**

— Byggnadsfirma —

Svengrensg. 4, Eskilstuna. Tel. 21 15  
Alla slags ny- och ombyggnadsarben-  
ten samt reparationer utföras.

INFORDRA KOSTNADSFÖRSLAG.

**A.-B. LUNDIN & LINDBERG  
METALLVARUFABRIK**

Eskilstuna Telefon 13 64  
Husgerädsvaror i koppar och aluminium.  
Presentartiklar i tenn.

BETALD ANNONSPLATS

**FALUN**

BETALD ANNONSPLATS

**GÄLLIVARE****O. H. LUNDKVISTS  
Charkuterifabriks**

välsmakande och kvalitativt förnämliga  
produkter rekommenderas  
GÄLLIVARE Telefon 135

**B. A. OSCARSSONS**

— Lastbilsåkeri &amp; Vedaffär —

**REKOMMENDERAS**  
Tel. 141 GÄLLIVARE

BETALD ANNONSPLATS

**GÄVLE****K. E. KLING, Mek. Verkstad**

5:te Tvärgatan 1 Tel. 2421, 54 62 GÄVLE

Svarvning - Fräsning - Slipning - Fixtur-  
er - Experimentarbeten.  
Detaljer till Flygplan.

**GEFLE METALLGJUTERI**

Sven G. Dahlqvist  
Sikviksgatan 2 GEFLE Telefon 44 99

Utför metallgjutgods i alla rödgodsle-  
gningar, i styckevikter upp till 600 kg. —  
Lagerbussningar alltid i lager.

**BEGÄR OFFERT.****ALLA****bil- o. motorreparationer**

**SÖDERLUND & LINDSTRÖM**  
GÄVLE Tel. 73 20, växel.

**Praktiska Byggnadsaktiebolaget**  
Hamntorget 1 GÄVLE Telefon 29 68  
Utför allt inom branschen.  
Infordra offert.

**GÖTEBORG**

**BIRGER ERIKSSON Juvelerare**  
Engelbrektsгат. 39 B (hörnet av Arkivg.)  
Telefon 16 25 05

**Förlovningsringar o. Vigslingor**

Nysilver

Nya arbeten samt reparationer utföras  
fort och till billigaste priser.

**HALMSTAD****Aktiebolaget O. F. JANSSON**

Brogat. 47. HALMSTAD. Tel. 703 o. 3073

Byggnadsplåtslageri, takmåling samt  
alla slags bleck- och plåtarbeten.

BETALD ANNONSPLATS

**HÄLSINGBORG****VIGGO A.-B. — Tel. 127 01**

Tlgr. Viggo, Hälsingborg

Konsulterande i sjukvårdsbranschen.  
Tillhandahåller kompletta utrustningar  
för sjukhus och privatläkare

**HÄLSINGBORG**

BETALD ANNONSPLATS

**JÖNKÖPING****JUNE - MUNKTELL  
MARINMOTOR**

för fiske-, frakt. o. passagerarefartyg.  
**AKTIEBOLAGET**  
**JÖNKÖPINGS MOTORFABRIK**  
Jönköping. Telegr.-adr.: Motor  
Telefoner: 197, 897

**KALMAR**

Montering av gengasaggregat  
Förstklassiga bilreparationer

**A.B. Sievert & Fornander**

KALMAR - Telefoner 7, 215, 15 15

BETALD ANNONSPLATS

**KARLSKOGA**

När det gäller urval av  
**Möbler, Mattor, Möbelyger m. m.**  
finner Ni med lätthet just vad Ni öns-  
kar Eder till de billigaste priserna i  
**J. W. ERICSSONS Snickeri- & Möbelfärr**  
Huvudaffär, Bohult. Tel. 303 10  
Karlskoga Filial, Torget. Tel. 301 78

**Karlskoga  
Mek. Verkstad**

**H. PERSSON.** Tel. Verkst. 305 25  
Järnkonstruktioner  
Balkongräck - Trappräck.  
Elektrisk svetsning. Infordra offert.

**KARLSKRONA****FRIMURAREHOTELLET**

MED NYBYGGT ANNEX - **Karlskrona**  
Stadens nyaste och modernaste hotell.  
Fullständiga rättigheter. Trädgårdsserve-  
ring under sommarmånaderna.  
Telefon Namnanrop.

**GÖR INGET VAL AV EKIPERING  
FÖRRÄN NI TAGIT DEL AV**

**ÖRNENS**

alltid rikliga och gedigna sortiment.  
Landbrogat. 25 - **Karlskrona** - Tel. 15 22

**MODESALONGEN****LEJA**

Ronnebygat. 46 - **Karlskrona** - Tel. 6 13  
**REKOMMENDERAS!**  
Individuell smak! Billiga priser!

**Göta Konditori**

A. H. HOLMER

Landbrogatan 11 - **Karlskrona** - Tel. 846

Konditoriet där man trivs.

Beställningar å tårtor, efterrätter m. m.  
utföras till största belåtenhet.

**GYNNA ANNONSÖRERNA**

**KARLSKRONA**

Behöver Ni korsett, vänd Eder då till  
**FORTUNA KORSETTFABRIKATION**  
Vi tillverka allt i korsettbranschen efter  
mått i olika kvalitéer och prislägen.  
Tillbehör säljas även i minut och engros.  
Telefon: Lyckeby 200.  
Postadress: Karlskrona Box 22.

**GLASÖGON**  
**ONELIUS SPECIALOPTIKER**  
GLASÖGONHuset  
Ronnebygatan 39 — Karlskrona  
Telefon 27 68

**KIRUNA**

**CAFÉ ROYAL**  
**REKOMMENDERAS**  
Gott kaffe med bröd från eget bageri.  
Choklad och te samt smörgåsar.  
Beställningar mottagas tacksamt.  
Tel. 575

Njut av biografkvällarna! Se goda program med bra ljudeffekter i moderna, trivsamma salonger. Gå på

**RÖDA KVARN och Folkets Hus-Biografen**

Våra biografteatrar garanterar säsongens förstklassigaste filmprodukter.

Även i tider som dessa . . .  
blir kaffetären till en njutning på

**KAFÉ TEMPERANCE KIRUNA.**

ALLTID FÄRSKA BAKVERK  
**CONDITORI BRÄNDA TOMTEN**  
(PAUL LAVÉN)  
Tel. 109 Tel. 109  
TÄRTOR — EFTERRÄTTER

Manufaktur- och Kortvaruaffär  
**IDA MODINS EFTR.**  
Tel. 50 KIRUNA Tel. 50  
Välsorterat lager Billiga priser

**.KOLSVÄ**

**GUTTSTA BRYGGERI KOLSVÄ**  
Rekommenderar sina välkända tillverkningar av **MÄLTIDSDRICKA** tappat å 5 o. 10 liters glasflaskor samt **LÄSKEDRYCKER** och **VICHYVATTEN**  
Telefon Kolsva 21.

BETALD ANNONSPLOTS

**KRISTIANSTAD**

**O. Gulins Eftr.**  
Kapellgat. 5  
Utför alla slags plåtslageriarbeten

**KÖPING**

BETALD ANNONSPLOTS

**LINKÖPING**

**BYGGNADS A.-B. AUG. NETZ**  
Telefon 10 77, 477  
— LINKÖPING —  
NY- OCH OMBYGGNADER

**LEDINS ÖRTBRÖD**  
Stärkelsefattigt grovbröd, innehåller sju olika örter. En ny typ: **Luzern-Örtbröd**: Framställt med Luzern, vilken är bland de mineralrikaste av alla växter. Det ideala brödet! 80 st. bröd pr hel R-kupong. Pris 5 öre pr bröd. R-kup. torde medsäntas beställning.  
Linds Bageri, Nygatan 29, Linköping

**JOHN BOKLUND & C:O**  
**MÖBLERINGSAFFÄR**  
Ågatan 26 — LINKÖPING — Tel. 528  
**MATTOR — MÖBLER**

Alltid senaste  
**NYHETER**  
**HATTFABRIKEN SPECIAL**  
Klostergatan 23 Tel. 42 25

**Resande till Linköping!**  
Intag Edra måltider å  
**RESTAURANTEN**  
Hantverkaregatan 1  
GOD OCH BILLIG MAT  
Linköpings Kaféaktiebolag

**CONRADS MÖBLER & RAMAR**  
CONRAD JOHANSSON.  
Möbelutställningslokal och kontor:  
Djurgårdsgat. 2 Tel. 28 13  
Glasmästeri, Ramar, Tavor, Rullgardiner och Mattor — Apotekarg. 7 - Tel. 40 76

BETALD ANNONSPLOTS

**LJUSDAL**

BETALD ANNONSPLOTS

**LULEÅ**

**ELEKTRA ■ G. Lindström**  
Hermelinsgatan 15 - LULEÅ - Tel. 2214  
Alla slags elektriska installationer och reparationer.  
Elektrisk materiel, strykjärn, glödlampor, spisar, kylskåp m. m.

BETALD ANNONSPLOTS

**MALMBERGET**

**SKIDOR** Stavar, Bindningar m. fl. vintersportartiklar.  
Nyhet:  
Splitkonskidan med lignostonekant  
**O. Löfströms Cykel- & Sportaffär**  
Telefon 5 MALMBERGET Telefon 5

**10 ÅR TELEFONNUMRET**  
FÖR MODERN HÄRVÄRD  
**Jonassons Herr- & Damfrisering**  
MALMBERGET

**MALMÖ**

Olof Hanssons **BILVERKSTAD**  
Slussplan - MALMÖ - Tel. 271-26  
Bostad: Kvarnby 212  
ALLT I BRANSCHEN  
Specialverkstad för Dodge, Chrysler, Plymouth, Renault

**AKTIEBOLAGET**

**J. Perssons Eftr.**  
MALMÖ  
**Tricotage, Strumpor**  
**Garn och Vävnader**  
En gros

Köp alltid **KÄ-KÄ-MARME-LAD**  
Apelsin-, Aprikos-, Äpple-, Hallon-, och Lingonsylt. Garanterat rena naturprodukter — högfina kvalitéer. Förpackningar i halvkilosglas.  
Äppelmarmelad även i helburkar  
**KAFFE- & KOLONIALAKTIEBOLAGET**  
N. Vallgatan 44, MALMÖ.  
Tel. Linjeväljare 230 71, 225 82

**SKÅNESTUGAN**  
— Mäster Johansgatan 12 —  
REKOMMENDERAS

**GOLVBRUNNEN FIX** Patenterad  
FIX har till ändamål att förhindra att avloppsvatten stiger upp i källarlokalerna. Lämplig för tvättstugor, pannrum, badrum etc. Godkänd av Sv. Kommunal-Tekniska Föreningen.  
**BERNH. PERSSONS GJUTERI**  
Västanforsg. 6 MALMÖ Telefon 237 75

**CARL LUNDS**  
STÅL-, EMALJ- och ROSTFRIA KÄRL  
MALMÖ

Bliv medlem i  
**SOLIDAR**  
och  
**MJÖLKCENTRALEN**

**Restaurant S. Görman**  
S. Förstadsgatan 36  
Tel. 237 70

**MORA**

*Frost's* **Rostfria knivar**  
med skärpa  
I ändamålsenliga typer och modeller  
FÖR SPORT, JAKT OCH FISKE



Till salu hos:  
**JÄRN- OCH SPORTAFFÄRER**  
BÖHLMARK & Co, MORA

**MOTALA**

BETALD ANNONSPLOTS

NYBRO

TANDLÄKARE  
**TORA TORÉE**

Järnh. O. Nyvalls hus, Långg. 16, Nybro.  
Mottagning kl. 11-12 och (utom lördagar) kl. 6-7. Telefon 183.

NYKÖPING

M J Ö L K B A R E N  
NYKÖPING

Bagaregatan 29 Telefon 17 63  
REKOMMENDERAS

PITEA M. OMNEJD

**Dr. P. H. Söderbaum**

Storgat. 50 Tel. 15 20  
Piteå

**Dr. C. A. Brodd**

Norrfjärden  
Piteå  
Telefon 500 59

Allt för bilen  
BILÄGARNAS INKÖPS-  
FÖRENING  
Tel. 10 52, Piteå.

LUNDBERGS SKOÄFFÄR

Telefon 10 71  
Från landets största fabriker köpa vi våra skor. Därför inget ensidigt fabrikkat utan endast de bästa skor till billiga priser.

BETALD ANNONSPLATS

SANDVIKEN

BETALD ANNONSPLATS

SKELLEFTEA

FIRMA  
W. SANDSTRÖM A. B.  
Stationsgat. 22 Tel. 101 01, 105 19  
— FRUKTIMPORT —

BETALD ANNONSPLATS

SUNDSVALL

Järnkonstruktioner  
och smiden

för hus och fabriksbyggnader

Andersson & Nilssons Smidesverkstad  
Telefoner 47 57, 47 67 — SUNDSVALL

NORRLANDS TRAVSÄLLSKAP  
avhåller å Bergsäkers Travbana, Sundsvall, travtävlingar ca 30 söndagar under Mars-Oktober 1944. Totalisator, Restauranter, Högtalarmusik, Telefoner Kontoret 42 70 — Banmästaren 53 30.

SUNDSVALL

THALÉNS HERREKIPERING

HERREKIPERING  
GOSSKONFEKTION  
Nybrogatan Tel. 48 01, 42 90  
(Vid Busscentralen)

TRANAS

S. M. Anderssons

Mek. Verkstad

Säbyvägen 2. — Tel. 24 01  
Utför mek. arbeten och reparationer. Rep. av tramp- och motorcyklar. Väl-sorterat lager av cyklar och delar ständigt i lager.

UMEA

A - B H. ANDERSSONS  
Värme- & Vattenledningsaffär — Umeå  
Värme-, ventilations- och sanitets-  
tekniska anläggningar. Infordra kostnadsförslag.  
Tel.-anrop: Anderssons värme.

Hilding Carlssons  
Mek. Verkstad

Telefon 15  
Skolgatan 89 UMEÅ

Sofie Stenmans Eftr.  
MÖSS- HATT- MODE- & PÄLS-  
VARUÄFFÄR.

Storg. 44 — UMEÅ — Tel. 360

BETALD ANNONSPLATS

VÄSTERAS

ALLTIRADIO

Sex välkända fabrikkat. Nya, mod app. fr. 195 kr. Avb. Byte. Service. Radio-Televice, Stora g. 7, t. 334 80

VÄXJÖ

BESÖK

Konditori Grand

VÄXJÖ Telefon 33 85  
SERVERING AV GOTT KAFFE  
OCH GODA KONDITORIVAROR

OSCAR JOHANSSON  
BYGGMÄSTARE VÄXJÖ

Husbyggnader - Byggnadsreparationer  
Kostnadsförslag m. m.  
Gediget arbete. Samvetsgrant bemötande

John Maur - Möbelaffär

STORGATAN 22  
Telefon 24 14

REKOMMENDERAS

Sund och ekonomisk varuförmedling  
har konsumenterna genom sina egna butiker.

Konsumtionsföreningen

VÄXJÖ

Kom ihåg Smålands äldsta tidning  
NYA VÄXJÖBLADET  
vid prenumeration, annonsering  
och trycksaksbeställningar!

ÖREBRO

Eric Sjöqvist

FOTOGRAFIATELIÉR

ÖREBRO

Drottninggatan 11. Telefon 111 01

SKOMATERIALLAGRET MONOPOL

— AKTIEBOLAG —

ALLT I BRANSCEN  
Örebro Tel. 117 83, 115 56

Stil, kvalitet och god passform  
utmärker KAPPAN Ni köper hos oss. Därtill är priset det lägsta möjliga.  
SANDBERGS A.-B. - Olaigatan 13  
Tel. 184 74 - Järntorget - ÖREBRO

Husshälsskolan MARGARETA

ÖREBRO  
Klostergatan 11 Tel. 118 70, 117 50  
1:a klass Matsalar  
Festväning och Matvaruaffär  
— Elever mottagas —

Örebro Lump- & Skrotaffär  
Magasin och Kontor, Triangeln. Örebro  
Telefon 130 43

Köper och säljer i parti och minut: Järn-  
o. Metallsrot samt Lump av alla slag.

BETALD ANNONSPLATS

ÖRNSKÖLDSVIK

J. OLSSONS SKOFABRIK

JÄRVED Tel. 400 22  
Försäljer i parti: Skodon, Handskar och  
Socker av egna tillverkningar.

Dr. Gustaf Lindström

Lasarettet. Örnsköldsvik

BETALD ANNONSPLATS

ÖSTERSUND

Byggmästare JOHAN ERIKSSON

ÖSTERSUND  
Bergsgatan 45 Telefon 25 63  
Utför nybyggnader och reparationer  
INFORDRA OFFERT

Mjölkbaren

Kyrkogatan 64

REKOMMENDERAS

REST. RUNEBORG

Naturskönt läge med utsikt över Stor-  
sjön. Öppet året om. Lämpar sig ut-  
märkt för större och mindre beställ-  
ningar, kongresser och sammanträden.  
Erkänt gott kök! Fullständig konditori-  
servering. - Telefon 953 - Östersund

En ljusning blir det i Eder affär  
om Ni anlitar

ELEKTRISKA INSTALLATIONS

A.-B. — Östersund  
Vidare upplysningar tel. 23 00.

## DU och General Motors

"Jag och General Motors? Var finns sammanhanget?" Du ser förbryllad ut.

Och dock angår Dig General Motors verksamhet lika mycket som den angår hela samhället.

Se Dig omkring! Det militära skeendet ger Dig redan det bevis på att vi alla . . . för vår beredskap och välfärd — för vår existens . . . äro beroende av surrande motorer, av hjul som hållas igång. Ändlösa bilkolonner rullande på landsvägarna — den bilden och dess betydelse känner Du . . .

Likadant är det i hemorten — blott i påtagligare grad. Skörden i bondens lada bleve icke mjöl i kvarnen, icke bröd hos bagaren, icke Din dagliga kost utan hjälp av ett effektivt transportväsende . . .

Det är här Du möter General Motors samhällsgagneliga insats — det är här Du finner sammanhanget mellan Dig och General Motors, "en riksbetydande institution i det svenska transportväsendets tjänst".

**GM** tillverkar världens mest sålda bilar  
**Chevrolet - Opel - Pontiac - Buick - Oldsmobile - Cadillac - GMC - Vauxhall - Bedford**

**GM** är Sveriges största tillverkare av gengasaggregat

**GM** tillverkar äkta reservdelar i Sverige

**GENERAL MOTORS NORDISKA A.B. STOCKHOLM**

## Rederiaktiebolaget IRIS

### STOCKHOLM

Telegr. "Clasabra"

Tel. 11 71 00, 10 49 45

S/S "Virgo"	6600 d.w.
S/S "Pluto"	6525 "
S/S "Rigel"	6450 "
S/S "Lestris"	4300 "
S/S "Polaris"	3775 "
S/S "Jupiter"	3200 "
S/S "Sirius"	3100 "
S/S "Iris"	3000 "
S/S "Orion"	3000 "
S/S "Vidar"	3560 "

Fraktlinjer:

**NORRLANDSHAMNAR —  
RIVER THAMES**  
(Under säsongen.)

## STOREBRO GENGAS- AGGREGAT



System Gragas



Lättskötta, driftsäkra, ekonomiska. Kunna startas utan fläktning efter 50 min. stillastående. Ge snabb start och god acceleration. Över 200 av Stockholms droskbilar ha Storebro-aggregat. Personvagnsaggregat P 400 väga endast omkring 100 kg. Omgående leverans. Begär närmare upplysningar!

**TILLVERKARE OCH FÖRSÄLJARE:**

**STOREBRO BRUKS AKTIEBOLAG**

Storebro

**GENGASAVD.**

Telefon 8

## GREISZ FERRO

### Kromstål Gengasmunstycken

äro gjutna i en speciell munstyckslegering, vilken smältes i elektriska ugnar och tack vare sin höga kromhalt ger munstyckena den största livslängden.

★

## NORRTÄLJE GJUTERI

**Greisz & Söner**

Tel. 29, 729.

NORRTÄLJE